
Şafak Pala
Yüzüne Sabah Çiyi Düşmüş
Öykü
EVRENSEL BASIM YAYIN

EVRENSEL
BASIM YAYIN

Şafak Pala

Yüzüne Sabah Çiyi Düşmüş

Öykü

DOĞA BASIN YAYIN
Dağıtım Ticaret Limited Şirketi
Tarlabaşı Blv. Kamerhatun Mah. Alhatun Sk. No: 25 Beyoğlu / İstanbul
T: 0212 255 25 46 F: 0212 255 25 87
www.evrenselbasim.com - info@evrenselbasim.com

Evrensel Basım Yayın **504**

Yüzüne Sabah Çiyi Düşmüş: Şafak Pala

Genel Kapak Tasarım: **Savaş Çekiç**

Kapak Uygulama: **Devrim Koçlan**

Kapak Resmi: Teuçej Kat

ISBN **978-605-5315-25-2**

© Evrensel Basım Yayın **2012** - Sertifika No **11015**

Birinci Basım **Eylül 2012**

Baskı: Ezgi Matbaası **Sertifika No: 12142**
Sanayi Caddesi Altay Sokak No: 10 Çobançeşme - Yenibosna / İstanbul
T: 0212 452 23 02 - 654 94 18 - ezgimatbaa@mynet.com - www.ezgimatbaa.net

Yüzüne Sabah Çiyi Düşmüş

İçindekiler

Kapı 9

Akıdı 27

Sanrı-Yüzüne Sabah Çiyi
Düşmüş-Altın Bilezik… 43

Ağlayan Çocuk 63

Can Alıcı Gelin Alıcı 89

Sessizlik Çığlık Çığlığa 107

Kapı

Koca kapılar. Meşe ağacından. İki yana açılırdı ikisi de. İki insan boyu olan bu kapılar hep kapalı olurdu aslında. Arkalarında kocaman tahta direkler dayalı dururdu. Yandaki küçük kapının sürgüsü sabahları açılır ve kenarına dayanan kütük gece karanlığına kadar kaldırılmazdı yerinden. Gelen geçen koca kapıların haşmetine bakar ve içeride ne olduğunu merak ederdi. Ama açılmazdı koca kapılar. İçerisi küçük kapının görüş alanı kadar kendini açardı meraklı gözlere.

Gözler. Gözlerdi hep. Hep o gözlerdi enerjilerini eve doğru gönderen. "Göz bitirdi bizi." Ev halkının dilinde hep aynı söz. Göz bitirdi. Koyunlar kem gözler yüzünden eskisi kadar üreyemez olmuştu. Elma ağacı da, erik ağacı da bu bakışlardan kurumuştu. Evin girişinde, masada duran sarı cam vazo bile dayanamamıştı kem gözlere. Tam ortasından patlamış, iki cam parçası ortalığa savrulmuştu. Bir zaman sonra masanın karşı duvarına asılmış olan ayna da bir yanından çatlamıştı.

Çatlak. Kerpiçtendi bütün duvarlar. Koca kapıların iki yanında uzanan damın, samanlığın, kapılardan içeri girişteki koruluğun duvarları, bahçedeki diğer koyun ağılının ve iç bahçede dağın yamacına dayanmış iki katlı evin duvarları hep kerpiçtendi. Bütün duvarlar kırmızı toprakla sıvanırdı; çatlaklar, darbelerle sökülmüş yerler kapansın diye. Durmadan sıvardı eller, her çatlakta yine

sürerdi toprağı duvarlara. Bıkmadan usanmadan her gün. Her çatlak kapanmalıydı. Bütün duvarlarda aynı elin izleri. Alından damlayan ter de karışırdı toprağın içine. Toprak kuruyunca bembeyaz kirece keserdi duvarlar. Aynı eller, kahveyi beyaza döndürürdü. Alında beyaz bir leke olurdu bu kez de. Kimseler uyanmadan yapılırdı bütün bu işler. Bembeyaz olurdu koca kapıların yanları; ağılların, samanlığın, koruluğun duvarları. Küçük kapıdan dışarı bakan evin yüzü bembeyaz kireçle yıkanırdı. Kimse görmezdi evin çatlaklarını. Hep bembeyaz bunların duvarları, derdi gelen geçen. Ama hep çatlardı kerpiç; ya bir hayvan sürtünürdü duvarın birine ya tavuklar eşelerdi kerpici bir yerden ya da kuzeye bakan duvarlar yağmurla bırakırdı toprağını yere. Ve o eller yine kapatırdı çatlakları aydınlık sabahlarda.

Sabah. Tanyeri karşı dağlardan ağarmaya başlayınca ev bir başka beyaza dönerdi. Sanki yüzünü yıkardı sabah çiyiyle ve beyaz, ak pak olurdu bu kez. İç bahçedeki bütün çayırlar da buz beyazı rengiyle başlarını önlerine eğerdi. Sabah ağustos bile olsa ürpertirdi; evin, çayırların ve insanların içini.

İç. Yürek. Ruh. Beje boyanmış büyük ahşap kapı. Siyah demir anahtar kapının dışından deliğe takılırdı aynı ellerle. Kim demir anahtarı çevirip kapıyı açarsa, ev onu içine almış demekti. Kocaman bir ayna eve gelene yüzünü gösterirdi, işte sen busun, diye. Bakıp kalırdı kişi kendine. Bakışlar aynadan ceviz masaya kayardı. Üzerindeki dantel örtü, dantel örtünün üstünde turuncu camdan yapılmış büyücek bir gondol. Gondoldan yayılan ışık huzmesini takip eden gözler bu kez de ahşap çerçeveli camlara takılırdı. Camlar, uçsuz bucaksız ormanı ve yeşilliğin arasına zorla çizilmiş gibi duran ip gibi yolu gösterirdi. Çiçekli kadifeyle kaplanmış iki çekyattan birine oturup camın ardını izlerdi gelen kişi. İnsanın içinde o an öyle bir duygu olurdu ki, toprak yoldan gelmesi beklenen kimse olmasa da, hayali bir kişinin oraya varışı umulurdu.

Umut. Umut hep vardı. Hep umuluyordu gelecek için güzellikler. Çekyatların gözlerinde kitaplar dururdu sırasıyla. Ana, Seni Halk Adına Ölüme Mahkûm Ediyorum, Gazap Üzümleri, Suç ve

Ceza, Demir Ökçe, Akşam Güneşi, Çalıkuşu, Yaban, Kiralık Konak ve bir sürü cep fotoromanlar. Çekyatlar seni öyle bir çekerdi ki üstüne! Bir kitabı eline alıp onlara uzandığında, Raskolnikov olurdun dağın ortasında. Ya da Çalıkuşu olup sekmek isterdin o daldan o dala. Demir Ökçe'den başını kaldırdığında bütün çobanlar, bütün günlük işçiler yoldaşın olurdu birden. Cep fotoromanlardaki Roma sokaklarını ya da yakışıklı delikanlıları koca kapıların önünde arardın. Ama bütün bunların karışımıydı bu evin orta yeri, bu köyün orta yeri. Bütün o kitapların farklı dünyaları, sarı yaldızlı porselen bir kâsedeki sıcak aşure gibi, köyün ve evin orta yerinde sunulurdu sana. Gerisi beynine kalmıştı. Burada seni içine alan bütün yaşamları nasıl duyumsamak istersen öyle duyumsardın.

Duyumsamak. Büyük şehirlerde alelacele bir koşturmaca içinde geçen yaşam, burada inadına yavaş geçerdi. Sindire sindire, doya doya yaşanırdı günler, aylar, yıllar, yaşamlar, ömürler. Kitabını bitirip yerinden kalktığında, ayağının altında canlılığını duyumsadığın el halısı yolluk bile sana başka bir dünyanın kapılarını açardı. Yüz elli yıl önceye götürürdü seni. 93 harbi zamanında Kafkasya'dan buralara büyük büyük babaanneyle birlikte göçen el halısı, "Ben yüzyıl öncesi zamandan geliyorum. Genç bir Abhaz kızının yüreğinin çizgileri üzerimdeki desenler" diyerek sana göz kırpardı o günlerden. Halının ucuna geldiğini, çıplak ayaklarına değen buz gibi beton duyumsatırdı sana. Gözlerini ayaklarının ucundan yukarılara kaldırmaya başladığında, maviye boyanmış ahşap eşiğe takılırdı bakışların. Yüksek mavi eşik. Keşke yaşamdaki bütün eşikler böyle koyu bir deniz mavisi olsa derdin. Ne kadar yüksek olsa da bu eşikler, mutlulukla atlardın üstlerinden. Eşiğin yanında üç gözlü köşe vitrini durur. Ne komik; köşe vitrini, köşe yastığı gibi. En üst gözü bir telefon taşır üzerinde. Bir de vesikalık genç kız fotoğrafları. O an, geçmiş günlerde burada çalışan bir çobanın alıp götürdüğü bir fotoğraf düşerdi aklına. Evde kendisine gerekli giysileri, eşyaları alan delikanlının, bir kez bile görmediği bir kızın vesikalık fotoğrafını hangi duygularla aldığını düşünürdün. Kim bilir bir yerlerde, benim sevgilim, diye gösterdiği bu fotoğrafın

başlı başına bir öykü olduğunu düşünmek gülümsetirdi seni. İkinci göz yalnızca bir fotoğrafa teslim olmuştur. Gümüş bir çerçevenin içinde duran, altmışlı yıllarda çekilmiş, siyah beyaz fotoğraftaki delikanlı ne kadar da yakışıklı görünür. Kalın, kumral bıyıklarının altındaki küstah gülümseyiş ve yeşil gözler… En alt gözse, Kınık seramiğinden yapılan, şahlanmış kırmızı bir at ve bir düğün gecesi fotoğrafınındır. Yaşları yirmilerden kırklara kadar uzanan akraba kızlarının hepsi ayrı bir hikâyedir; fotoğrafın çekildiği o gece ise, bir genç delikanlının yaşam yolunun hoyratça değiştirilmesinin hikâyesidir. Yaşam matematik problemi gibi çözülmez. Yaşam bir edebi eserdir olsa olsa. Tutamazsın elinde; yolunu plan, program, hesapla bulamazsın. Akar gidersin bir hikâyenin içinde. Ölüm, acı, dehşet, kin, ezilmişlik… Bilemezsin neyle karşılaşacağını. Bir delikanlı, bir düğün, bir kavga, yalnızlık ve bir kaza… Başı sonu belirsiz bir öykü. Bu öykünün nasıl yazılacağını, kim bilir belki bu düğün gecesi fotoğrafı anlatır sana.

"Sana..." Peki ya sen kimsin? Belki fotoğraftaki kızlardan birisi, belki o evde yaşayan bir adam, belki yolu oraya düşmüş bir konuk veya o siyah beyaz vesikalıktaki genç kıza takılmış yeni yetme delikanlı ya da bu satırları okuyan ama niye okuduğunu bilmeyen bir fâni. Evet, sen bunlardan birisin ya da hepsisin ya da hiçbiri, hatta tek bir kimse bile değilsin.

Değilsin, değil! Hiçbir şey göründüğü gibi değil. Yüksek mavi eşiği geçip oturma odasına girdiğinde bir an kapının önünde dikilir kalırsın. Buz gibi temizlik şaşırtır seni. Bu kadar temizlik ve düzen bir köy evinde değil, bir masal diyarında olduğunu düşündürür sana. Bu düzenin olması için yapılanlar hiç gözükmez gözüne. Vay be, dersin yalnızca. Sarı boyayla boyanmış kerpiç duvarlar, yol yol kerpiç yükseltilerle yapılmış beje boyanmış tavan. Sarı güller ve yeşil yapraklarla bezenmiş divan örtüleri ve perdeler. Turuncu muşambalar, bej tonlarında kırçıllı halı. Bir adım atıp odaya girdiğinde, camlar ve çimento dökülerek yapılmış beton cam önü, ne kadar güçlü bir temizliğin, ne kadar sürekli bir temizliğin bu evde yaşandığını anlatır sana. Bahçesinde sürüsü olan bir köy evi-

nin camlarında bir tek sinek pisliğinin bile olmaması ve betonun parıldayan metalsi rengi; cam önünün her sabah fırçalanarak yıkandığını, camların da her gün silindiğini açıklar aslında. Pembe küpelilerin, şeker çiçeklerinin bir tek çiçeğinin bile düşmediğini gördüğünde ise, artık her şey yerli yerine oturmuştur. Ama daha göreceklerin bitmemiştir. Başını camdan divanlara çevirdiğinde, neredeyse kalçalarına gelecek kadar kabartılmış yün yataklara oturmak ürkütür seni. Çünkü divanlara oturduğunda bütün o büyünün bozulacağını düşünürsün. Yine de yataklar seni içine çeker. Sarı güllere, güllerin yeşil yapraklarına doğru gitmekten kendini alamazsın. Aynı desenden yapılmış dikdörtgen yastıkların birini arkana dayarken, kenarlarındaki sarı biyeleri gördüğünde, bütün ayrıntıların aynı ellerce düşünüldüğünü anlar ve gülümsersin. Sonra şöyle bir arkana dayanırsın. Hiçbir şey yapmadan karşı duvara bakarsın, bakarsın ve bir zaman sonra duvardaki ağlayan çocuk resmini fark edersin. Bu resimle ilgili ileride okuyacağın öyküyü, okurken duyumsayacağın duyguları henüz bilmediğinden, öylece bakıp geçersin resmin üzerinden. Resimden bir televizyon sehpasına gider gözlerin. Televizyon. Köye elektriğin geldiği ilk günler. Bir pikap. O, televizyondan çok daha yakın gelir sana. Çünkü pikap kimseye ihanet etmemiştir. Kim geldiyse o eve, kim üzerine bir plak yerleştirmişse çalmıştır ince tiz sesiyle. Bahçenin orta yerine yüzükoyun uzanıp dinlediğin Neşe Karaböcekler, Orhan Gencebaylar, Gönül Akkorlar, Ajda Pekkanlar, Suat Sayınlar, Zülfüler, Edip abiler ve akordeonla çalınan onlarca Kafkas ezgisi. Çayırın çimenin içinde kendini bile unutursun o anlarda. Hatta ayağının altını ısıran arı bile, içini hoş eden bir ürpertiden başka bir duygu yaratmaz sende. Güneş, çimen kokusu, tenine yayılan sıcaklık ve içine yayılan ılık esinti… Evet evet o pikap hiç yarı yolda bırakmamıştır, hep yanındadır senin. Küçük tüpün içinden çıkan ateşin çabasıyla aydınlanıp beyaz ışık veren gömlekli aydınlatmalı akşamlardan, floresan ışığı aydınlığının yaşandığı akşamlara gelindiğinde de, o hep oradadır. Cızırtısı, ince tiz sesi; ne çalınırsa çalsın, hep aynı bildik duygular.

Duygular. Her şey, o evin yarattığı o duygular yüzünden oldu. Bu yüzden okuyorsun bu tümceleri. Bu oda aslında bütün ömürlerin yaşandığı orta yerdir. Genç kızların düğünlerde yapacakları danslara hazırlandıkları yer, yaz tatillerinde şehirdeki evli büyük ablaların çocuklarıyla gelip kahvaltının başına oturdukları ve aynı kahvaltıda su damlası üzerinde mis gibi tereyağını yemeyen yeğenler için, bin bir güçlükle şehirden getirilen margarinin masanın üzerine konulduğu yer, hep bu odadır. Hasta bir genç adam kız kardeşinin bir toplantı için hazırladığı giysisini giyip kendisine göstermesini de bu odada istemiştir. İşte o genç kız üzerinde yeni giysisi karşında duruyor. Soluğunu yetiştiremeyen genç adam çok uzaklardan, "Aferin benim kardeşime. Yine konuşturmuşsun. Elbisenin altına hangi ayakkabıyı giyeceksin?" sorusunu soruyor. Aslında sen bile anlıyorsun esas sorunun elbisenin altına giyilecek ayakkabı olmadığını. Yine geçmiş zamanlarda bir gün ve yine başka bir adam. Bu genç adamsa, cevaplamanın mümkün olmadığı, senin bile içini acıtacak olan bir sürü soruyu, yine bu odada soruyor. Ve ölümler. Kabartılmış yatakların üzerinden yitip giden insan ruhları.

Ruh. İnsanın bir ruhu olmalı, yaşantısına, yaşarken yaptıklarına duygu katmalı, ruhunu koymalı orta yerine. Ağlayan çocuk resminin olduğu duvarın yanında bir eşik daha belirir. Alçak tavanlı bu eşiğin önünde küçük bir kapı ile karşılaşırsın. Başını eğip küçük mavi kapının mandalını baş parmağının bir hareketiyle kaldırıp mutfağa geçtiğinde yaz kış yanan kuzine ateşi içini ısıtıverir. Karşıda beyaz fayanslara dayanmış arkası dönük bir kadının geçmişten gelen sesini sen bile duyarsın. Kadın "İnsanın bir ruhu olmalı, yaşantısına, yaşarken yaptıklarına duygu katmalı, ruhunu koymalı orta yerine" derken elleri yaptığı Rus salatasının son rötuşlarını tamamlar o sırada. Salatanın körisi de karıştıktan sonra dönüp sana bakar kadın ve elindeki salata kâsesini dolaba koyman için verir. Dolabı açtığında favanın ve Çerkes tavuğunun olduğu rafta yer bulamaz ve bir alt rafa bırakıverirsin elindeki kâseyi. Ve düşünürsün, bir köy dolabında bu yiyeceklerin işi ne diye. Daha o

genç kadının yapacak çok işi vardır. Geldiğin yere geri dönersin. Evin seni içine ilk kabul ettiği yer olan salona dönüp, aynada yine bir an kendine bakarsın. Oranın alışkın olmadığın havası çarpmıştır artık seni. Şehirdeki yaşam çok uzaklarda kalmıştır. Ellerin çatlamaya başlamıştır. Soğuk içine işlemiştir. Saçlarının bütün havası sönmüştür. Aynaya bakarsın, bakarsın ve gülümsersin kendi kendine. Yeni bir sen'sindir artık karşında sana bakan. Seversin yeni ben'ini, hatta benliğini. İyi ki buraya geldim, dersin. Ve bu kez de yukarı kata çıkan ahşap merdivenlere gözün takılır. Yeni odalar, yeni yaşamlar. Fazla düşünmeden çıkmaya başlarsın o merdivenlerden. Her çıktığın basamağın sağ yanına konulmuş çeşit çeşit terliklerden beğendiğin birini ayağına geçirirsin.

Geçirirsin. Bütün gördüklerini gözünün önünden, yüreğinin orta yerinden geçirirsin. Tam gördüklerini, yaşadıklarını içine sindirirken, bu kez de her çıktığın basamakla bambaşka dünyaların içine girmeye başlarsın. Son basamağı çıktığında kocaman bir oda, hoş geldin, der sana. Bu kocaman odanın karşılıklı iki yanında dört oda kapısı sıralanmıştır. Gizli odanın, gerçek yaşamın hangi odada olduğunu düşünürsün bir an. Ama düşüncelerin o anda uçup gider kafandan. Çünkü o kapıların ardına gizlenmiş odalardan önce, bütün açıklığıyla karşında duran, koskocaman, adına eskilerin sofa dediği bu odada takılır kalırsın. Tam karşında evi dışarıya bağlayan küçücük kapı, beşinci kapı ardına kadar açıktır. Kendini o küçük kapının açıklığından gelen ışıktan alamazsın. Gün ışığı bütün alanı aydınlatmıştır. Upuzun bir çizgidir aydınlık. Beton zemini sıcacık yapmıştır bu ışık. Işığın üzerinde yürürsün artık ve hiçbir şey düşünmezsin. O küçücük kapının eşiğinden başını dışarıya çıkardığında koskocaman bir tepe karşılar seni. Sıcak içini ısıtıverir bir an içinde. Yemyeşil çayırların kokusu, toprağın kokusu ve dağ kekiklerinin kokusu… Bu kadar farklı koku biraz fazla gelir sana. Anında bir sersemlik hissedersin içinde, beyninde. Kalıverirsin karşı tepeye bakıp. O kadar sessizdir ki ortalık. Gözünün önünden geçen sineğin vızıltısı ürkütür seni. O an yalnız ve güçsüz hissedersin kendini. Ve dönersin birden gerisin

geri. Bir zamanlar bu kapıdan eve giren, evde senin gibi dolaşıp merdivenlerden alt kata paldır küldür inen minicik bir buzağı düşer aklına. Yabancılık nerede yaşadığına göre değişiverir. Tepetaklak oluverirsin bir an içinde.

İçinde karmakarışık düşünceler. Odanın ortasına doğru yürürken başına çarpan bir cisimle beyninde şimşekler çakar. İşlenmiş bir camın mermer bir yüzeye oturtulmasıyla oluşturulmuş bir lambadır canını acıtan. Camın oluşturduğu şeklin ne olduğunu anlayamazsın. Turuncunun değişik tonları ışıldar. Şekil gizemli bir yükseltidir. Ateşi hatırlatır sana. Eriyen camın bir anda katılaşması senin de içini dondurur. Böyle bir lambanın kerpiç bir köy evinin orta yerinde ne işi olduğunu düşünürken, bir kolu olmayan, bütün göğüsleri ortada, göbeğinin altı bir kumaş parçasıyla sarılı kadın heykeline bakakalırsın. Bu Yunan tanrıçasının evin orta yerinde sere serpe durması daha da şaşırtır seni. Duvara ekli, ceviz ağacından yapılmış bir gözde, eski bir lambalı radyonun yanından sana mağrur bir gülümsemeyle bakar eskilerden gelen bu kadın.

Kadın asildir. Asalet doğuştandır. Baktığında anlarsın. Bir kolu yoksa da, o kadın asildir. Beyaz mermerden yapılmış kadın heykelinden gözlerini alamazsın, bir süre bakakalırsın kadının mermer tenine. Ve lambalı radyo; o da bir süstür senin için. Mermer vücutlu o kadın gibi. Garip duyguların biri gider, biri gelir yüreğine. Sonunda onların sırt sırta vermiş iki varlık olduğuna karar verirsin. Yan yana, omuz omuza olmalarının bu âlemde bir karşılığı vardır elbet diye düşünürsün. Onlar her şeyi bilirler ve yalnızca dururlar her şeye karşı. Gözün bir zaman sonra başka objeler arar görmek için. Her varlığı, her duyguyu, her olayı olduğu gibi görmek.

Görmek kolay değildir. Bakarsın ama göremezsin. Ben de uzun süre görememiştim. Duvardaki üç fotoğraf, tek kollu tanrıçanın hemen yanından bana bakardı. Ne kadar da yakışıklılarmış derdim yalnızca. O kadar. Yakışıklılarmış. Fotoğrafların kaderinin, o lambalı radyo ve tek kollu mermer tanrıçanın kaderiyle ortak olabileceğini o günlerde düşünememiştim.

Düşünerek ayrıntılara inersin. Düşünerek başka âlemlere dalarsın. Kütahya'da Foto Saray'da çekilmiş iki fotoğraf. Foto Saray'ın gerçek olup olmadığını düşünürsün örneğin. Fotoğraflara ilk baktığında, diğerine göre daha üste asılmış olan çerçevedeki sarı bıyıklı, mavi gözlü adamın aynı Ahmet Mekin'e benzediğini düşünürsün düşünmesine ama, delikanlının o pozu verdiğinde hiç de Ahmet Mekin'in yaşlarında olmadığını düşünemezsin. Yirmi yaşında genç bir adamı kırklı yaşlara getirivermişsindir. İkinci fotoğraftaki delikanlı başında asker kepi, üzerinde asker kıyafetleri ve yine o canlı gözler. Masmavi, gerçek olamayacak kadar canlı gözler. Yine yirmi yaşında bir delikanlıya bakar gibi bakmazsın o fotoğrafa da. İki büyük fotoğraftaki aynı adam, kırklı yaşlarındadır senin için. Hep kırklı yaşlarında kalmıştır ve öyle kalacaktır. Düşününce anlarsın. O, hep aynı kalacaktır duvarın üzerinde.

Duvarın üzerinde. Yeşil boyalı duvarın üzerinde, sırlarla süslenmiş bu çerçevelerden daha üstte olanının camına iliştirilivermiş küçük bir fotoğraf sonradan dikkatini çeker. Duvarlar yıkılır, çitler aşılır. Başta kasket, yeşil gözler ve çapkın bir dudak büküşü. Çitin önünde, kır bir atın üzerindeki delikanlı sanki duramıyordur yerinde. Atın yularını sıkmıştır ama hemen gidiverecek gibidir o çiti aşıp. Uzaklara çok uzaklara.

Uzaklar. Uzaklar hep çekicidir. Özgürlüktür. Gizemdir. İsyandır. Çiledir. Umuttur. Tek kolu olmayan tanrıça gibi; fotoğraflar ve lambalı radyo gibi. Dört odanın girişi olan bu geniş sofa; duvarlardaki onlarca fotoğraf, yeşil keten divan örtüleri, bembeyaz tül perdelerdir. Aslan ayaklı bir vitrinin içindeki viski bardakları, şarap kadehleri, rakı bardaklarıdır. Bardaklara dayanmış duvaklı gelinler, siyah takım elbiseli damatlardır. Büfedeki yüzlerce plak, yüzlerce fotoğraftır. Ve bütün bu karışımın yaşattığı ve yaşatacağı keyiflerdir.

Keyiflerdir. Hiç elli cm boyunda dergiler gördün mü bilmem. Bu dergiler bir dönemin fotoromanlarıdır. Merdiven başındaki odaya girdiğinde, ceviz yeşili el halısının üzerindeki sehpada bu

dergilerden onlarca vardır. Kapıyı ardından sıkı sıkıya kapatıp otursun aslan ayaklı yeşil kadife koltukların birine. Keyif. Her şey az olunca kıymetlidir. Okursun, okursun, bir daha okursun. Sehpanın diğer yanında bir sürü Kadınca dergileri. Bakarsın, okursun, tekrar bakarsın. Keyif parayla yaşanmaz hep. Yaşamak sanki o anlardır, o anların verdiği hazdır. Ama keyif bile, yaşamak bile sıkar bir zaman sonra. Okudukların eğlendirmiştir gönlünü. Bu kadar yeter dersin ve biraz da ruhunu dinlendirmek istersin.

Ruhunu dinlendirmek. Ruh. Dedenin odası. Merdiven başındaki odadan çıkınca karşıdaki dağ yamacına dayalı dip oda çeker seni. Odanın küçük camı girişe bakar. Çapa dantel ipinden örülmüş kuşlar, uçamadan kanat çırparlar. Kuşları örmüş kız çoktan uçup gitmiştir bu evden. Ama kanatları hiç yorulmaz o kuşların. Limonküfü rengine boyanmış bir kapı daha çeker seni. Bu kapının da mandalını kaldıracağın kesindir artık. Kapıyı aralayıp içeriye bakınca bambaşka bir oda karşındadır. Kırmızı kök boyayla boyanmış yünden dokunmuş, desensiz, dümdüz bir halı, hoş geldiniz, diye serilmiştir ayaklar altına. Bir an bakakalmak gelir insanın içinden. Bakıp bambaşka âlemlere dalmak. Bir kızın kaçırılması yüzünden, bir adam duvarı boylu boyunca kaplayan sedire oturakalmıştır. Bir daha kalkmamacasına. Sarı sedir örtüleri, kan kırmızısı çiçekler, kan kusan adamlar. İçin ürperiverir birden. Kırmızılara basa basa sarı sedire yığılıverirsin sen de. Sedirin saman yastıklarına sırtını yasladığında duyumsadığın sertlik omzunu dürten bir eldir. Dikkat et, yaşam son günlerinde bile sürpriz yapar insana. Hatta her gün bir oyun oynayabilir sana. Sinsi bir el arkandan, dipsiz bir kuyuya ya da geceden bile daha karanlık bir uçurumdan aşağı atıverir seni. Karanlığın tam orta yerine indiğin o birkaç saniye içinde aşağılara savrulmak değil, esas sırtındaki o elin kimin eli olduğunu bilmemek ürkütür, öldürür seni. O eli de, o kimsesizliği de duyumsarsın saman sarısı yastıklara dayandığında. Sedirin ardında, cam önü aydınlıktır. Camın ardı göz alabildiğine yeşilliktir. Ama yeşil bile yorar

insanı. Bakamazsın sırtını döndürüp, başını çevirip dışarılara. Danteldeki kuşların gözleri yaşlıdır. Yine bir fotoğraf duvarda. Yeter demek geçer içinden ama diyemezsin. Karanlık kuyulara sürüklenen o adam, o kadar yakışıklıdır ki. Geriye doğru taranmış saçlardan bir perçem alnına düşmüştür. Kaldırmak istersin perçemi ellerinle. Saçıyla alnının birleştiği yerin üçgeni, ince uzun yüz hatları. Kumral bıyıkların arasından gülümseyen dudaklar. Ne garip! Sofanın duvarında asılı çerçevelerden bakan kırk yaş görüntülü delikanlının yüzünde bir gülümseyiş olmadığı o zaman aklına düşer. Bu adamsa mutludur, demek gelir içinden. Külot pantolonu, siyah çizmeleri, belden kemerli ceketinin içinde keyiflidir bu adam. Yeşil gözler mutlu ışıldar sana, bu odanın sana bütün anlattıklarına rağmen. Bir boşluk. Hiçbir şey. Hiçbir an. Hiçbir ses. Kimsesizlik. Yokluk.

Yokluğun peşi sıra bir yaşam. Boşluğun orta yeri bu dünya, bu oda. Öksüzlüğünü duyumsarsın ama sırtın saman yastığın sertliğine de alışmıştır artık. Adama değil kendine üzülürsün o an. Yaşamak zorunda olduğun hayatına, acısını duyacağın pişmanlıklara, terk edişlere, terk edeceklerine, ihanetlere, acılara, günlerin kendini değil seni yitirip bitirmesine, hem de bütün bu olacakların sinsi sinsi olacak olmasına üzülürsün. Niye acıdığını bile bilmezsin ama için acır. Sırtını dayadığın sinsi yastıktan aniden çekip çıkardığında, bir anda bütün acı biter yüreğinde. Camı açmak en büyük arzun olur o zaman. Çürümüş çerçeveler parçalanacak gibi bir ses çıkarır. Dayanır ama. Camların sabitlendiği küçücük çivilerden biri eline batar. Bir acı yüreğini yalar geçer, irkilirsin. Ama yok, bu kez o kadar düşünecek bir şey yoktur. Ruhuna nereden geldiğini bilmediğin, aniden içini ürperten o duygu geldiği gibi uçup gitmiştir çünkü. Hangi zamandan, nereden geldiğini bilemediğin, tarif edemediğin bir duygu, bir yumuşaklık duyumsarsın bu kez de. Sanki bir deniz yatağının üstüne çıktığın an hissettiğine benzer duygular geçer içinden. Bir türlü üstünde duramadığın o anlamsız yumuşaklık nereden gelmiş, nedir, ne anlamı vardır? Keşke bilmek o kadar kolay olsaydı.

Olsaydı. Ama olmaz. Hem şu geçen saniyeler içinde anlamını da kaybetmiştir. Çünkü cam ardına kadar açılmıştır artık. Hava açlığı kaplamıştır içini. Nefes alırsın doyasıya. Bütün nefes almak isteyenler için, hepsinin adına. Doyamazsın havaya. Çerçeve içindeki bütün faniler için nefes alırsın. Bir daha, bir daha, bir daha. Nefes alamayacağın zamanlar için nefes alırsın. Sonra, günlerce ağlamış, ağlamaktan yorulmuş bir insan gibi içini çekersin. Ve yine sedirin üstüne oturup kalırsın. Dışarısı insana kol kanat gerendir. Sarılıvermek yeşilin o en koyusunu içinden çıkaran toprağa. İnsanoğlunun kimsesizliğinin ilacı o yeşildir, o toprak kokusudur. Sanki ağlamaktan çok yorulmuşsundur ama yine için titrer ve ağlamak gelir içinden. Camın ardında yemyeşil çınar ağacının yaprakları da her şeyi bilen bir edayla tir tir titrercesine hareket eder. Onları, güneşin, sıcağın orta yerinde esen rüzgârın, senin içini ise ne olduğunu bile kavrayamadığın anlamsız boşluğun titretmesi gariptir aslında. Bütün bu devinim hep bir şeyler anlatır. Ahh ama bir de biz anlayabilsek!

Anlayabilsek. Hiçbir şeyi anlayamadan gitmek en korkuncu. Bu evdeki yaşamları, çerçevelerde asılı kalmış insanların çektiği acıları, kendini, her yaş değişen beynini, değişimle yabancılaşan geçmişini, değişe değişe bilmediğin bir boşlukta sürüklenişini, bir günde binlerce kez kırptığın gözlerinin sıkıntısını bile hissetmediğini, bir sürü boşluğun, karanlığın, kalabalığın merkez noktasında çakıldığını ve orada çakılı kalan kendine bile yabancı olduğunu… Çok acı gelir bunları duyumsamak. Çıldırtıcıdır aslında. Hiçbir şey gözünde değildir artık. Bütün o yeşile, tertemiz havaya arkanı dönersin. Saman yastığı elinle duvardan çekip alır, sedirin üzerine savurursun. Duvardaki fotoğraf, ağlayan kuşlar, kan kırmızı yün halı… Hemen kurtulmalısındır bu odadan. Kapının eşiğinden hızla atlarsın dışarıya. Atladığını sanırsın. Hep bir sanrı aslında bütün bunlar. Ama ne çare ki bütün bunları sen bilemezsin.

Çaresiz, bütün bunları bilemezsin. Bir an sofada bakınır kalırsın. Fazla düşünecek bir şey yoktur aslında. Gideceğin yer bellidir. Dedenin odasının tam karşısındaki odadır varacağın yer.

Çünkü karşıdan görmüşsündür, üzerine şarap rengi kadife örtü örtülmüş karyola seni çağırır. Hiçbir şey düşünmeden hızla o odaya girmek en mantıklısıdır. İçine bir mutluluk yeli eser. Evet evet, fazla düşünmeye gerek yoktur. Uyumak güzeldir, eğer rüya görmezsen.

Görmezsen… Nasıl görmeyeceksin ki? Görmek istemez miyiz ne var ne yoksa? Bütün o beynimizden, ruhumuzdan geçen sanrıları bir kahve fincanının içinde, bir rüya boşluğunda görüp tüketivermek güzeldir ve buna bayılırız. Ama ne yazık ki tükenmez hiçbir şey. Sen bunları odaya girdiğin o an düşünemezsin. Bir tek burnuna çarpan keskin bir rutubet kokusu ve rutubetin yarattığı serinlik, bir an etkiler seni. Örtünün altına girmenin yeterli gelmeyeceği besbellidir. Çünkü biraz önce içini ısıtan sıcaklık çoktan uzaklaşmıştır teninden, yüreğinden. Kuzeye bakan bu odaya girince, buz gibi bir soğukluğun içine gizleneceğini anlamışsındır. Kaçış yoktur. Örtüyü kaldırmak yeterli gelmeyecektir, yün yorganı da çekip açarsın. Terlikleri ayağından çıkarıp bembeyaz çarşafların üzerine vücudunu bırakırsın. İçin ürperiverir. Sarılırsın yün yorgana. Ürperti bütün kanının hızını arttırır. O an, her gece bu yatağa yatan otuz yaşlarındaki bir kız düşer aklına. Annesini, abisini iki yıl içinde kaybeden kızın yalnız başına dağın ortasındaki bu koskocaman evde yaşadığını duyumsarsın. Kimsesiz gecelerde bu yorganın altında uyumaya çalıştığını çok iyi biliyorsundur aslında. Hatta o kız olursun birden sen de. Ama bilmediğin o kadar çok şey vardır ki. O ayaz gecelerde yatağın ne kadar soğuk olduğunu tahmin bile edemezsin. Bir an, yeter bitsin bu üşüme, diye çığlık atarsın yorganın altında. Bu çekilen cefa nedir? Günahım nedir? Ne işim var yalnız başıma bu kimsenin bilmediği yerde, dersin. Ama alışırsın. Soğuğa da alışırsın. Ya da soğuk sana alışır. Her şeye böyle alışılıyorsa, yaşamımdaki bütün kötülüklere de böyle alışabileceksem korkmamalıyım, dersin. Ölümüme de alışabileceksem, sabredebilecek, hatta ölürken o anın bütün hiçliğine karşın, o anı yaşamaktan zevk bile alabileceksem, derken birden uyuyup kalırsın. Uyursun.

Uyursun. Düşünde bir kadın görürsün. Evde yalnız değilim, der sana. "Bu ev dimdik ayakta kalacak ben yaşadıkça. Yalnız olduğumu ben bile kendime söylemeyeceğim. Bu ev eski şenlikli günlerindeki gibi dimdik ayakta kalacak." Kadın bunları söylerken küçük bir kız tek kolu olmayan tanrıçanın yanından kadının gözlerinin içine bakacak ve konuşmaya başlayacak. "Teyze bu ev içten içe yıkılıyor. Bak ben sana söyleyeyim. Biz içindeyken bir gün yıkılıp kalacak. İnan teyze içi dökülüyor bu evin." Bu görüntü kaybolup giderken, bir gece vakti kadın merdiven ağzındaki elektrik düğmelerinden birini kapatacak. Koruluğun ışığı sönecek böylece. Sonra diğer düğmeyi indirecek. Bu kez de ağılın ışığı sönecek. Sen bütün bunları göreceksin yattığın yün yorganın altında. Kapattığı düğmelerin altındaki iki düğmeyi bir el darbesiyle açacak ardından. Beje boyanmış, büyük ahşap kapı üzerindeki lamba yanacak böylece. Kadın kapıyı açıp, anahtar deliğine takılı ince, uzun, siyah, demir anahtarı, kalp şekli başından tutup çıkaracak. Kalbin bir ucu kırık. Bu kırık kalp, bu kırık demir parçası kadının sağ işaret parmağının etinde iz yaparken, onun duyumsadığı sızı senin de içini acıtacak uykunda. Kadın acıyı umursamaz. Elindeki sızıyı önemsemeden evin herkesi içine alan dış kapısını bu kez içten kilitleyecek. İşte o an, evin her köşesinden sessizliğin dağıldığı andır. O an, evin artık içine kimseyi almak istemediği andır. Eski, kırık, ince, uzun, demir anahtar kadının sağ işaret parmağında derin bir iz yapmıştır ama o hiçbir acı duyumsamaz yüreğinde.

O, hiçbir acı duyumsamaz yüreğinde. Elindeki kızartıdan daha kırmızıdır sofadan yansıyan ışık. Kıpkırmızı bir alev topudur yukarının rengi. Tek tek merdivenleri çıkar kadın. Evin, içine kimseyi almadığını anlatan sessizliği, tam yüreğinin orta yerini kavurur. Çaresiz ışığa doğru gider. Hiç oyalanmaz holde. Ne turuncu camın ışık oyunları onu çeker, ne tek kollu tanrıça, ne fotoğraflar… Yalnızca sessizlik. O maddesel hiçbir acı duyumsamaz; ama bu sessizlik, kimsesizlik içini acıtır.

Bu sessizlik, kimsesizlik içini acıtır. Fakat gecenin bu saatinde kendisine acımasının hiçbir anlamı yoktur. O da bilir bunu. Her merdivenli evde olduğu gibi bu kez üst kattaki lamba düğmesine dokunur. Ateş topu sönmüş, hol karanlığa bürünmüş, ev karanlığa bürünmüş, köy karanlığa bürünmüştür. Kadının dünyası kararmıştır. Sessiz sedasız, el yordamıyla yatağın olduğu odaya girer. Senin gibi gizlenir buz gibi yatağın içine. Anakucağı değildir bu yatak. Titrer, titrer, titrer. Bir zaman sonra bütün devinim biter. Yatak ona, o yatağa teslim olmuştur artık. Sıkıntı biter mi? Sessizlik, karanlık, gölgeler. Yüreğinin en küçük hücresi bile ürperir. Kendi kendine konuşur ve "Yatağımın içine kar yağsaydı. Yüzümü karın ayazı kavursaydı. Hiç bitmeseydi her yanımın titremesi. Şu anı yaşamasaydım" der kadın. Ama o an yaşanır. Yaşamak zorunda olduğumuz her an gibi.

Yaşamak zorunda olduğumuz her an… Kimseye seçme şansı sunulmamıştır. İstesek de istemesek de yaşadığımız her an gibi, o an da yaşanır. Korku kadının tüm hücrelerini sarmıştır. Zamanından önce oluşmuş, kaşlarının arasındaki iki kalın çizgi daha da kalınlaşır. Yeşil gözleri çakmak çakmaktır. Korkuya dur diyecektir bu gözler. Yüreğini sıkıştıran sessizliğin seslerine dur diyecektir. Hızla kalkar yattığı yerden. El yordamıyla merdivenleri iner. Dış kapının yanındaki iki elektrik düğmesini bir el darbesiyle açar. Ağılın ışığı, koruluğun ışığı yanar birden. Kilitlenmiş kapıyı açıp koskocaman bahçeyi beş on adımda geçer. Ağılın içine girer, koyunların gözlerindeki anlamsız bakışı umursamaz. Bütün gizli alanları, bütün karanlık köşeleri tek tek kontrol eder. Nerededir bu korkunun kaynağı?

Nerededir bu korkunun kaynağı? Aslında yanlış yerlerde arasa da bütün bu devinim, korkusunu en karanlık köşelere gizlemiştir. Hiç girip bakamayacağı, hiç ulaşamayacağı o karanlık köşeler. Kadın "Kimse yalnızlığımı fark etmemeli. Kimsesizliğimi görmemeli" derken evinin içine girmiştir bile. Çoktan bütün ışıkları söndürmüş, yatağın içine de girmiştir. O da, sen de aynı uykuya

dalmış, aynı düşü görüyorsunuzdur aslında. Bembeyaz bir ışık selinin ortasındasınız. Başka bir boyuttasınız. Sanki ölmüş de, ruhunuzla o ulu sonsuzluğun içine doğru uçuyorsunuz. Hızınıza kendiniz bile şaşarsınız. Vardığınız noktaysa meçhuldür. Ama bir gün, bir gün mutlaka o aydınlığın en iç, merkez noktasına ulaşacaksınızdır. Bir gün mutlaka…

Bir gün mutlaka… Bir sessizlik, bir boşluk, bir hiçlik, bir hüzün, bir coşku, bir umut, bir mutluluk, bir söz… Hepsi bir bir geçer beyninizden. Kapısını açmadığın bir oda kalmıştır. Belki başka bir gün dersin. Ve tekrar edersin. "Evet, evet bir gün mutlaka!"

***

Çatlak kerpiçtendi bütün duvarlar.
Koca kapılar meşe ağacından.
İç.
Yürek.
Ruh.
Duygular.
Her şey, o evin yarattığı o duygular yüzünden oldu.
Umut.
Umut hep vardı.
Hep umuluyordu gelecek için güzellikler.

Gözler, gözlerdi hep.
Görmek.
Kolay değildir.
Bakarsın ama göremezsin.
İçinde karmakarışık düşünceler…
Bütün gördüklerini gözünün önünden,
Yüreğinin orta yerinden geçirirsin.

Duyumsamak,
Keyiflerdir.
Keyif deyince,
Ruhunu dinlendirmek.

Ruh.
Bir insanın bir ruhu olmalı,
Yaşantısına, yaşarken yaptıklarına duygu katmalı,
Ruhunu koymalı orta yerine.

Uzaklar.
Uzaklar hep çekicidir.
Özgürlüktür.
Gizemdir.
İsyandır.
Çiledir.
Umuttur, sana.
Peki ya sen kimsin?
Değilsin, değil.
Hiçbir şey göründüğü gibi değil.

Anlayabilsek.
Hiçbir şeyi anlayamadan gitmek en korkuncu.
Duvarın üzerinde,
Yaşamak zorunda olduğumuz her an…
Kimseye seçme şansı sunulmamıştır.
Çaresiz, bütün bunları bilemezsin.
Bu sessizlik, kimsesizlik içini acıtır.
Görmezsen…
Nasıl görmeyeceksin ki?
Bütün bu devinim,
Nerededir bu korkunun kaynağı?

Yokluğun peşi sıra bir yaşam.
Düşünerek ayrıntılara inersin.
Düşünerek başka âlemlere dalarsın.
Uyursun.
Düşünde bir kadın görürsün.
Kadın asildir.

Asalet doğuştandır.
Aslında yanlış yerlerde arasa da…
Korkusunu en karanlık köşelere gizlemiştir.
O, hiçbir acı duyumsamaz yüreğinde.

Sabah.
Olsaydı. Ama olmaz.
Ama
Bir gün mutlaka…

Not: Öykünün sonundaki sözcük ve tümce yığınlarını yazan, bu öykünün ta kendisidir.

Akıdı[1]

– Bir gün devrim olacak bu ülkede. Bir gün devrim olacak ve bu ülkenin bütün halkları barış içinde birlikte yaşayacak. Bunun için değil mi abi bütün bu sıkıntılar?

Deniz, Taymin abisinin gözlerinin içine baktı. İkisinin de gözleri meydanın ortasında yanan ateş gibi parladı. Taymin'in gözleri, 'ahh nerede o günler,' der gibiydi.

Dağların ortasındaki on beş hanelik köyde, bir dağ yamacına yaslanmış kerpiç evde, upuzun bir kış mevsimi geçirmişti delikanlı. Bu akşam baharı karşılıyorlardı. Hıdrellez öncesi son kış akşamı. Bu akşam, bir uzun kış mevsimi süren kaçaklığının da son akşamıydı Deniz'in. Nefesi hızlanmaya başladı. Gözlerini ulu meşelere döndürdü. İçindeki coşkuya bütün ağaçlar katılıyordu. Ama en çok da herkesin önünde toplandığı gövdesinde koskocaman bir oyuk olan meşe katılıyordu Deniz'in coşkusuna.

– Abi devrim olacak eminim! Rüzgâr şahit. Bak hayat bir ezgi çaldırıyor rüzgâra. Bir işaret bu. Ve işte şu ulu ağaç.

– Akıdı. Koca ağaç.

– Bütün yaprakları dans ediyor, şöyle ağacın önünde diz çöküp bağıra bağıra şarkı söylemek istiyorum.

– Akıdı'nın oyuğu yutmasın seni.

1 Abhazların altında toplanarak eğlenceler düzenledikleri büyük meşe ağacı.

– Ağaç o kadar güzel ki, yutulmaya değer be abi!

Taymin gözlerini Akıdı'nın en üst dallarında gezdirdi. Bütün dallardan tek tek atlayarak en alt dala kadar indi bakışlarıyla. Sonunda oyukta takılı kaldı. Gözlerindeki ışıltı azaldı. Düşüncelerinden Deniz'in sesiyle sıyrıldı.

– Hem çok güzel, hem çok ürkütücü. Abi sanki bu oyuk, bir devin korkunç ağzı. Sanki dev birazdan, o karanlık ağzına herkesi alacak. Bütün oyunlar, bütün eğlenceler, bütün alınan nefesler birazdan bir hiçlik olacak.

Taymin'in bakışları ifadesizdi artık.

– Sonunda her şey bir hiçlik değil mi? Ben küçükken oyuktan değil, oyuğun içindeki karanlıktan korkardım. Sinsi bir yaratık o oyuğun içinde gizleniyordu, emindim. Korkak ve sinsi bir yaratık. Adını sonradan ölüm koymuştum onun. Korkak ölüm, sevimsizce sırıtıp gizleniyordu o karanlıkta. Kötü emelleri için zavallı devin ağzını kullanıyordu. Ben ağzında ölümü taşıyan o deve hep çok acırdım biliyor musun?

Dağların ortasında, meşeler, köknarlar altında ve ulu bir çınar ağacının gölgesinde kalan bir evde, küçük bir odaya sığınmak. Birkaç insan dışında haftalar boyunca kimseyi görmemek.

– Bazen insan kendisini küçük bir çocuktan bile çaresiz, güçsüz hissedebiliyor. Hele yalnızsa. Tutunacak bir dal, sığınacak bir ağaç altı, üzerine kol kanat gerecek bir baba ocağı arıyor.

– Şu insanlara bak Deniz.

Deniz Akıdı'nın altındaki insanlara doğru döndü. Bakışlarını rengârenk giysiler içindeki rengârenk kızlarda gezdirdi. Tahta çalan delikanlılara baktı. Gençlerin yüzündeki umudu gördü. Yanlarında uzun boylu, uzun boyunlu, rüzgârda savrulan upuzun saçlarıyla akordeon çalan bir kız!

– Şu dans edenlere bak. Nasıl da bütün güçleriyle vuruyorlar topuklarını toprağa.

– Bir devin ağzında yutulmamak adına, bu dünyada ben de varım, der gibi.

Akordeonu çalan ince uzun parmaklar, incecik bir bel, incecik bir beden. İncelmek ama kopmamak; sıkı sıkıya bağlanmak hayata. Dimdik bir duruş. Her insanın şu gökyüzüne doğru uzanan ağaçlar gibi kendince bir duruşu vardı.

Bir an meydanda dans eden delikanlıya takıldı Deniz'in gözleri. Delimsek bakışları, çakmak çakmak gözleri, gökyüzüne doğru kalkmış upuzun kolları, ne istiyorsun, der gibi açılmış parmakları ve durmaksızın hareket eden elleri. O başka bir boyuttaydı. Birazdan insanların üzerine atlayacaktı sanki. Gözleri en büyük dövüşü yapıyordu; kimsenin görmediği, yalnız kendisinin gördüğü bir düşmanla. Ve dudaklarında kocaman bir gülümseme. Aslında gülümsemiyordu da, ağzını düşmanını parçalamak üzere açmış gibiydi. Dişleri upuzun parlıyordu dudaklarının arasından. Sanki Akıdı bile çekiniyordu onun bu kendinden emin duruşundan. Soğuktan bir köşeye büzülmüş ıslak bir kedi gibi büzülüyor ve ufalıyordu olduğu yerde. O koskocaman ağzı ince bir çizgi gibi kalıyordu aniden.

– Taymin abi, şu dans eden delikanlı, biraz önce başı önünde senin karşında durmuyor muydu? Şimdi yırtıcı bir yaratık sanki.

– Oynadığı oyun yüzünden. Çeçen oyunu, bir savaş dansı.

– Abi, bu ülke ne güçlü bir ülke. Halklarla var olmuş, birçok renk şu kızların etekleri gibi bu topraklarda savrulmuş oradan oraya.

Coşku doruk noktasındaydı. Akordeonun sesi Akıdı'nın altındakileri âdeta sarhoş ediyordu. Aklı karışıktı Deniz'in, bu kızı gördüğünden beri daha da bir karışmıştı sanki. Bugüne kadar hiçbir kıza başka gözle bakmamıştı. Bütün kızlar bacısı, yoldaşıydı. Bu dava bütün yaşamıydı onun. Hiç kendini düşünmemişti ki! Ne istediğini bile sormamıştı kendisine. Ama şimdi, bu güzellik hep karşısında olsun, ince uzun parmaklar durmaksızın tuşlarda gezinsin, müzik hiç susmasın istiyordu. Ve rüzgâr hep esmeli, Akıdı'nın yaprakları da bu güzelliğe ortak olmalıydı.

– Deniz sen Apsuva[1] oynamayı biliyor musun?

1 Abhazların yerel oyunu.

– Bilmiyorum abi. Ben hep uzaklardaydım. İlkokuldan sonra yatılı okudum. Bir bildiğim Ubıh bir aileden geldiğimiz. Babamın ailesinden kimse kalmamış, kendisi de geçmişten söz etmeyi hiç sevmezdi. Buralardan göç etmiş ama tam nereli olduğunu bile bilmiyorum. Açıkçası hiç merak da etmemiştim.

Çok uzaklarda kalmış bir adam ve günbatımları. Deniz hiç sevmiyordu akşamın o saatlerini. Onun için akşamlar, ufuktaki kızıllığı seyreden bir çift ela göz ve yalnızlık demekti.

– Çerkes boylarının en savaşçısıdır Ubıhlar. Ama o kadar az kaldınız ki! Yakında söyleyecek sözünüz bile kalmayacak. Ubıhçayı konuşan son Ubıh da öldüğünde bir tarih kapanacak. İlk önce dil ölür bilir misin? İlk dili ölür insanın, söyleyecek sözü tükenir. Yokluk öyle sinsi sarar ki, insan yok olduğunu bile anlayamaz. Hepimizin kaderi aynı. Bütün azınlık milletlerin. Deniz, bir sürü kitap vardı bende. Kaç aydır buradasın, niye vermedim ki onları sana? İnsanın geçmişini bilmesi gerek.

Yaşadığı odanın gizli dolabında bulduğu bir sürü ilginç kitabı ve kırmızı kaplı bir defterdeki yazıları okumakla geçen uzun bir kış mevsimi. Kırmızı kaplı bir defterde, bir çemberin içine hapsedilen umutsuz kızlarla, onları hapseden erkeklerle tanışmıştı. Defterdeki öykülerde, kızları mahkûm eden o erkeklerin aslında en büyük mahkûmiyeti yaşadıklarına da şahit olmuştu Deniz.

– Belki de kendinle ilgili pek bir şey bilmemek en iyisi abi. Ne kadar öze inersek o kadar önemseriz kendimizi.

Bir dost eli sırtını sıvazladı. Taymin abisinin gözlerine baktı güvenle. Sanki Taymin'in içinden de çok şeyler söylemek geçiyordu ama hiçbirini söylemedi.

– Çok temiz çocuksun Deniz, dedi yalnızca.

İçinden ağlamak geliyordu. O kadar uzun zaman olmuştu ki insan içine çıkmayalı. Ne diyeceğini, nasıl davranacağını bilemiyordu Deniz. O an, narin parmaklar bir kuş kanadıymışçasına kalktı akordeonun tuşlarından. Müzik sustu. Büyü bozuldu, herkes bir uykudan uyanıyordu sanki. Oyuncular danslarını bitirdi. Gelin

tacını oluşturan yan yana dizilmiş rengârenk çiçekler gibi yan yana duran kızlar, şöyle bir hareketlendiler oldukları yerde. Çiçekler yayıldı alana. Tahta başındaki delikanlıların kolları iki yana düştü, ellerindeki sopalar boşlukta sallanıyordu. Kız, elindeki akordeonu yanına gelen delikanlıya teslim edip, meydancının[1] işaretiyle oyun alanına doğru hiç duraksamadan yürüdü. Yaşlı bir adamın karşısında dimdik durdu, gülümsedi. Oyun başladı.

– Böyle parmak uçlarında nasıl oynuyor?

– Kim, Su mu?

Su… Ve sudan yaratıldı her şey, bir damla sudan. Bir damla su aktı gözlerinden yanaklarına ve toprağa. Karşısında duran genç kız bir Modigliani tablosuydu sanki. İnce, uzun, narin bir boyun. Boynun taşıdığı baş eğildi bir an. Gerçek olamazdı. Olsa olsa ete kemiğe bürünmüş bir sanat eseriydi bu kız.

– Bir ablam var. Adı Gülen. Gençliğinde böyle parmak uçlarında oynardı. Su'ya da o öğretti oynamayı.

Sararmış defter yaprakları üzerinde yazan isimlerden biriydi Gülen. Gülen, Şeref, Çakır… Bir fırtına çıkacaktı bir damla sudan, bütün denizlere yayılacaktı o fırtına.

– Su benim en büyük ablamın kızı, Şeref ablamın.

Sırılsıklam oldu, üşüdü Deniz.

– Bizler doğayla iç içe yaşarız. Böyle büyük meşe ağaçları altında toplanırız. Meşe kutsaldır bizim için. Büyüklerimiz kararlarını bu ağaçların altında alır. Bu oyun ne anlatır, biliyor musun?

Su'nun rüzgârda uçuşan saçları, alanda döne döne oynaması… Müzik, rüzgâr, babası, Taymin abisi, habze[2]… Dönüş zamanı, örgüt… Yattığı, adı dedenin odası olan oda, yerdeki kırmızı el halısı, dantel perde, perdenin üzerinde iki kuş, yazılar…

– Oyun diyorum, bu oyunun anlamını biliyor musun?

Yüzü kızardı, alelacele cevap verdi Deniz:

1 Çerkes eğlencelerinde oyun düzenini sağlayan kişi.
2 Çerkeslerin sosyal yaşamını düzenleyen yazılmamış kuralları.

– Nasıl yani abi?

– Bilmiyorsun belli. Bu oyunda kadın ve erkek aynı hareketlerle oynar. Bu, yaşamda da yan yana olduklarını anlatır.

Peki ya o, Su'yla yan yana olabilecek miydi?

Tahta çalanları ve müziğe sesleriyle eşlik edenleri gösterdi Taymin:

– Bu insanlar da bizim toplumumuzu simgeler; oyuna izin veren, yaşama izin veren onlardır. Doğayı temsil eden de çalınan tahtadır. Tahtaya ağaçtan yapılmış sopalarla vurulur. Doğanın sesi bizim için çok önemli. Bak sesi dinle.

Deniz tahta sesini dinledi. Sesi yüreğinden duymak istedi.

Tak tak, tak tak.

Tak tak, tak tak.

– Bu ses neyi hatırlatıyor sana?

Omuzlarını kaldırdı.

– Kalbin atış ritmi. Bizler kalp atışımızla, onun ritmiyle dans ederiz. Hayatımız kalbimizde atar. Kalbimiz hayatın içinde.

Müzik sustu birden. Kalbi atmıyordu Deniz'in. Oyun bitmişti. Su geri geri gidiyor, başını eğip selam veriyordu oyun arkadaşına. Adam da selam verdi. Kızın sırtını sıvazlıyordu şimdi. Birlikte tahta çalanların yanına geldiler.

– Deniz, bak oyuncular gidip tahta başındakileri selamlıyor, görüyor musun?

Gördüm, der gibi başını salladı Deniz.

– Müziği çalarak bizi özgürce dans ettirdiğiniz için, bu hayatta yan yana olmamıza izin verdiğiniz için teşekkürler, demek bu selam. Oyuncular tahta başındakilere teşekkür ederek aslında kendi toplumuna teşekkür ediyorlar yani.

Gözleri genç kızdaydı. Yanlarına geliyordu; yüzü su gibi aydınlıktı.

– Bak Deniz, seni yeğenimle tanıştırayım.

Bir damla suyken, bir ırmak oldu ve çağıldamaya başladı.

– Merhaba ben Su. Benim odamda kalıyormuşsunuz, duydum.

– Bilmiyordum. Dedenin odası değil mi orası?

Taymin söze karıştı:

– Benim burada kalmam lazım. Deniz sen daha fazla durma buralarda. Yabancılar çoğalmaya başladı. Birazdan jandarma da gelir. Onlar böyle eğlenceyi kaçırmazlar. Koca kışı yakalanmadan geçirdin, şimdi giderayak başını derde sokma. Su'yu da al git. Haa, sen de sonra Sine teyzenle dönersin.

Yaşam, Deniz'in dünyasında bir kış mevsimi boyunca aynı durağanlığıyla geçerken, baharı müjdeleyen Hıdırellez'i karşılayan bu akşam, bambaşka bir döneme giriyordu. Bunu tüm hücrelerinde duyumsadı genç adam. Su'nun yeşil gözlerinde, Akıdı'nın yapraklarının müziğin ahengiyle dans edişinde, rüzgârın tenine hiç alışkın olmadığı dokunuşunda ve bir çocuk saflığıyla içinden geçenleri bütün dünyaya haykırma isteğinde.

– Kaldığım odanın dedenin odası olduğunu sanıyordum…

Sözü yarım kaldı.

– Dedemin odası aslında. Ama ben çok severim o odayı. Çok yakışıklı bir adammış dedem.

Ne kadar da kendinden emindi. İçinden geçenleri nasıl da rahat anlatıyordu.

– Gördüm.

Kız inanmaz gözlerle baktı Deniz'e. Sonra da gülmeye başladı bir anda:

– Tabii ya, duvardaki fotoğrafı. Gençlik dönemleri. Sonraları çok acılar görmüş. Kızları yanlış evlilikler yapmış. Ama damatları seçen hep oymuş ne yazık ki.

Biliyordu Deniz. Her olanı o kırmızı kaplı defterde okumuştu.

– En sonunda da kızlarından biri akrabaları tarafından kaçırılmış. Gülen teyzem kaçırılınca tam bir belanın orta yerine düşmüş dedemler. Oğulları ufak daha, Çakır teyzemi de geri gönderiyorlar babaevine. Dedem daha da yıkılıyor o zaman. Ondan sonra acıdan başka bir şey yok.

Yolun ortasında, bir yol ayrımında durdular, neden durduklarını bilmeden.

Gece yarısı ellerinde düğüm atılmış iplerle genç kızlar köyün girişinde dörtyol ağzına gelirler. Genç kızlar dörtyol ağzında açarlar düğümlerini. Umutlarını açarlar gökyüzündeki bilinmez güce. Ceplerinde geleceklerinin kapılarını açan kocaman bir anahtar olur. Tam bu dörtyol ağzında düğümlerini açınca, kilit vururlar ağızlarına. Sonra dilleri lal evlerine giderler, yastıklarının altına koyarlar demir anahtarı ve ipi. Sonra bir rüyaya dalarlar. Bu dörtyol ağzında mühür vurdu Gülen ağzına. Tam orada kaçırıldığı o andan sonra bir daha konuşmadı içinden geldiğince. Ve bütün olanları hiç kimseye anlatmadı.

– Upuzun kış gecelerinde öyle kimsesiz kaldım ki o odada, duvardaki fotoğraf bazen arkadaşım oldu benim. Yerdeki kan kırmızı halı, camda asılı duran dantel perde, perdenin üzerinde kanatları açık ama hiç kıpırdamayan, başları önlerinde, gözleri kapalı kuşlar. Cam kenarını boylu boyunca kaplayan sedir ve sert saman yastıklar.

Yüzü değişti genç kızın. Deniz'in gözlerinin içine baktı. Bakışlarının dinginliği rahatsız etti Deniz'i. Hiç alışkın değildi bu kadar net bakışlara.

– Sen defterimi okumuşsun.

Karıştı Deniz. Ne cevap vereceğini bilemedi. Usulca gözlerini kaçırdı. Suçlu bir çocuk gibiydi. Suçunu itiraf eden bir çocuk.

– O yazılar öyle yakın geldi ki bana. Bazen kendimi hayata karşı yenilmiş o adam sandım. Bazen konuşan ben miyim, yoksa o adam mı bilemedim.

Gün yine doğacak yarın. Yine umut yeşerecek yüreklerde. Benim içinse artık güneş hiç doğmayacak. Şu parmaklarımın arasında tuttuğum kuşlar, artık onlar gökyüzünde hiç uçamayacaklar. Artık yarın, benim için yeni bir gün olmayacak. Yarın benim için karşı dağların gölgesinde ateş kırmızısı bir kızıllık. Bir türlü beyaza sökülemeyecek olan. Bütün bu yaşadıklarım; eziklik, kızgınlık ve hiçlik.

– Dedemin yenilmiş olduğuna karar verdin yani.

Su kızdı. Kızınca yeşil gözlerindeki anlam değişti birden. Dinginlik alev toplarıyla yer değiştirdi sanki. Oysa Deniz o netlikten sarsılmıştı. O yalınlıktan, açıklıktan. Büyü bozulmasın istiyordu. Bu yüzden bir çocuk saflığıyla konuşmak, akan bir suya karşı içini dökmek istedi.

– Bazen başkalarının yenilmişliğiyle besleniriz. O kadar yalnızdım ki ve en kötüsü o kadar belirsizdim ki! Sanki bir nokta bile değildim bu dünyada. Silinmiştim birileri tarafından. Senin yazılarında başka dünyaları tanıdım. Başkalarının hikâyelerini yazan kalemin, söz arasında unuttuğum beni de yazmıştı sanki. Ve ben bu dünyada bir nokta bile değilken, o defterde bir gölge oluvermiştim işte.

Utanıyordu, ama konuştukça hafiflediğini de duyumsuyordu.

– O evde yalnızlığı çok iyi bilirim. Yalnızca beklersin. Yalnızca zamanın geçmesini beklersin. Yalnızca dedenin odasının penceresinden bakıp, iki yanı yemyeşil ağaçlarla kaplı, yılan gibi kıvrılan o yoldan gelecek bir insanı, bir mucizeyi beklersin. Günlerce, günlerce beklersin. Ve duvardaki dedemin fotoğrafına bakarsın. Gülümsemesi seninle alay ettiğini düşündürür. Beklersin ne beklediğini bilmeden.

– Fotoğraflara ve o defterde yazan yaşanmışlıklara tutunursun.

– Onlar burada süregiden yaşamdan daha gerçek gelir. Evin önünde çeşme başından Çakır teyzem masmavi gözleriyle bakar sana. Saçları parıldar akşam güneşiyle ve saman sarısı bukleleri nemlidir. Babasının tek bir söz bile etmeden, adamın birine kendisini, yani en sevdiği kızını verdiğini daha öğrenmemiştir. O akşam kızıllığında babaevinden alınıp götürüleceğini de bilmiyordur henüz.

Sustu, gökyüzüne baktı. Bakışlarını ulu meşelerin üst dallarında gezdirdi. Deniz onun aklından geçenleri anlamak istiyordu. Onun gibi gökyüzünde, ardından ulu meşelerin en üst noktalarında bakışlarını gezdirdi ve bir ses, bir işaret bekledi.

– Üzerinde kuşlar olan dantel perdeyi de o örmüş değil mi?

– O hep dantel örer ve geçmişi anlatır. Her ördüğü dantelle sanki akşam karanlığında yol ağzında bir jipe bindirilir tekrar tekrar. Hem de ailesi tarafından kendi elleriyle itilir arabanın içine. Ve gider ardına bakmadan bilmediği diyarlara. Sevgisizlikten kurumuş bir çiçek olur gittiği yerde. Kavurucu gün ışığından kurumuş narin bir açelya gibi kimsesiz kalır güneye bakan bir cam kenarında.

– Kupkuru ve kaskatı.

Arkasında bir şey aramadan, içinden geldiğince konuşabilmek. Paylaşmak, yaşadığını duyumsamak.

– Çakır teyzem çeşme başında oturduğu o akşam vakti bir tek fotoğraflara tutunmuş biliyor musun? Çeyiz olarak yalnızca fotoğraflarını götürmüş yanında. Babaevine gönderildiğindeyse ilk fotoğraflarını parçalamış geride kalanlar. Oğlunu da göstermemişler. Elinden koparıp almışlar yavrusunu.

– İnsanlar nasıl da iyi bilir en acıyan yanımıza vurmayı. Ve nasıl da zevk alırlar acımızı seyrederken.

Dünyada yalnız ikisi vardı artık. Herkes, her şey yok olmuştu. Sesler, insanlar, müzik, oyuncular, Taymin abisi… Akıdı artık yalnızca uzakta kalan bir siluetti.

– Neden kaçıyorsun bunca zamandır?

– Uzun hikâye. Kimilerine göre suçluymuşum. Suçun ne dersen…

Sustu Deniz. Kabuğuna çekildi. Yine sessizlik kapladı evreni. Gökyüzüne baktı Su. Su'nun göz bebeklerine baktı Deniz. Modigliani'nin kadını. Göz bebeği olmayan, gözü olmayan kadın. Ben senin ruhunu anladığım zaman göz bebeklerini çizeceğim, diyen ressam. Peki Deniz'in ruhu... Bir gün anlatabilecek miydi yaşamındaki karanlıkları? Sustu Deniz.

Bir rüzgâr esti, bütün sözleri savurdu bir anda. Yapraklar titredi, başka sesler yayıldı ortama.

– Buraları işte tam da bu yüzden seviyorum. Yaşadığımı, ama gerçekten yaşadığımı anlıyorum burada. Şu gökyüzüne bak! Şehirlerde hiç böyle görebiliyor muydun gökyüzünü? Siyahın bile rengârenk olduğunu biliyor muydun?

– İçimizdeki yıldızları fark ettirmiyorlar. Anlamsız ışıklarla körleştiriyorlar bizi. İşte gözümüzü açmak için…

Yine yarım kaldı sözü.

– Peki korkmuyor musun?

Korkmak! Bazı geceler çığlık atıp uyanıyorum. Jandarmalar evi sarıyor. Ben o odada sıkışıp kalıyorum. Duvarda asılı fotoğraftaki adam kahkahayla gülmeye başlıyor. Pencereyi açıyorum, çınar ağacına atlamaya çalışıyorum. Jandarma dört bir yanımı kuşatıyor. "Kahrolsun emperyalizm! Tek yol devrim!" diye bağırıyorum, bir düğüm oluyor boğazımda sözcükler ve uyanıyorum kendi soluğumdan korkarak, demek istiyor; ama yutuyor bütün sözcükleri.

– Benim canımın ne önemi var? Korku canı kıymetli olanların bildiği bir duygudur. Hem biliyor musun, çok uzun yaşamışsın bir ot gibi, anlamlı mı sence? İnsanın bu dünyaya gelişinin bir anlamı olmalı. Ben böyle yaşamak istiyorum Su. Şu çimenlerin üzerine boylu boyunca yatar gibi. Karanlık gecelerde yıldızları sayar gibi.

Su'nun bakışları değişti. Sanki Deniz'in coşkusu onu korkutmuştu.

– Aklımı karıştırıyorsun. Anlattıkların bana çok yabancı.

– Niye? Sen bu dünyada, insanların her gün acı çektiği bu ülkede yaşamıyor musun?

Deniz suçlar gibi konuştuğunu anladı. Kırmıştı genç kızı.

– Aslında bütün bu anlattıklarım sana hiç de yabancı değil. Su…

Ona sarılmak istiyordu. Hiçbir şey söylemeden, el ele çimenlerin üzerine yatıp gökyüzünü seyretmek.

– İnsanların acısı senin de içini acıtmıyor mu? Acıtmasa neden yazasın ki o yazıları? Özgürce yaşamak hakkı elinden alınmış o kadınlar için neden kafa yorasın ki?

Su iki yanı ulu meşelerle çevrili yolda yürümeye başladı. Ağaçlar o kadar gürdü ki sanki gökyüzüne doğru bir kemer oluşturuyorlardı. Ağaç kemerin altında, daracık yolda upuzun bir siluetti genç kız. Sanki birazdan kaybolup gidecekti bu masalsı yoldan. Deniz paniğe kapıldı. Hızla yürümeye başladı. Yetişti genç kıza. Tutmak istedi omuzlarından, narin ellerinden. Tutamadı.

– Haksızlıklar, yaşanmadan harcanan ömürler içimi acıtıyor elbette. Hatta öfkeleniyorum bütün bu olanlara. Bir hayat nasıl yaşanmalı? Ben doğruyu nasıl bulmalıyım, bilmiyorum.

Bilmek o kadar kolay olsaydı. Yaşamın anlamının sevmek ve üretmek olduğunu anlatsa, insanca paylaşıma değinse, emeğin sömürüsünden söz etse. Ne diyeceğini bilemedi Deniz.

– Bu evde hiç sonu güzel bitmiş bir aşk öyküsü yaşanmamış mı peki?

Tek söz söylemek istemiyordu artık. Yalnızca Su konuşmalıydı. Bilmediği güzellikleri anlatmalıydı ona.

– Biliyor musun, buraları çok seviyorum. Burada yaşamı dolu dolu hissediyorum. Her mevsim gelirim köye. Üniversiteye hazırlandığım için bir tek bu kış gelemedim. Burada doğayı seyredersin durmaksızın. Her sorunun cevabını o verir sana. Şimdi de baharı müjdeliyor. Biliyor musun, bir anda açar ormandaki bütün tomurcuklar, bir anda yeşile keser bütün dağlar, bayırlar.

– Ya sonbahar?

İnanmıyorum, der gibi baktı Deniz'in gözlerine. Yine yanlış bir şey mi söylemişti acaba?

– Ağaçların hepsinin birden yapraksız kaldığını görmek, kaldırabilir miyiz gerçekten bunu? Alıştıra alıştıra gösterir ölüm bize yüzünü. Alışamayacağımızı sandığımız her şeye yavaş yavaş alıştırır bizi.

Alışamazdı, bu ülkenin bir gün özgür olamayacağı duygusuna, bütün o ölen yoldaşların boşu boşuna ölmüş olduğuna ve bu ülkede halkların kardeşçe omuz omuza yaşamasının yalnızca bir hayal olduğu duygusuna alışamazdı.

– Yavaş yavaş olur eksilmeler. Azar azar. İlk renkleriyle kandırır sonbahar bizi. Ağaçların rengârenk olması hoşumuza gider. Sarılar, kırmızılar, turuncular… Dökülen yaprakların acısını duymayız, hatta onların üzerine basarak yürürüz dağlarda. Kendimizi de iyi hissederiz. Sonbaharı koklarız. Sevdiğimizle el ele olmak isteriz. O hayali sevgiliyle. İşte mutluluklar birden yaşanmış ve bitmiş. Anlaşılmamış bile. Ama acılar yavaş yavaş, gün gün sarmış yaşadığın o evin her yanını.

Beklemek; kötülükleri, acıları, ölümleri…

Kaçaklık bir ömür sürerdi o günlerde. Ceza kesilip bitmezdi. Hiç suçu olmasa da her gün yeni bir mahkûmiyet Gülen'in başında. Her an aynı suçluluk onu kaçıran uzaktaki delikanlıda. Her gün ölmek günbatımında ve her sabah tekrar doğamamak. Ve cezanın biteceğini beklediğin o umutlu şafakların sökülememesi kör karanlık gecelerden. Hep acı, hep kin, hep kan kokusu burunlarda.

Dantel perdedeki bütün kuşlar çürüdü, bütün göçmen kuşlar uzak diyarlara gitti artık. Tabanca sesleri, ölümler, acılar… Ölüm kokusu içine sinmiş yıllar birbirini kovalarken, bir kuş ötüşüne hasret, bir kuş uçuşuna hasret zamanların anlamsızlaştığı anlardan bir an, denizin çok uzaklarda olduğu, deniz kokusunun bile duyulmadığı, hatta denizin nasıl bir şey olduğunu bilen hiç kimsenin bulunmadığı o dağ köyünde martılar uçmaya başladı aniden.

Yazıları yazan kız karşısında duruyordu. Sen bir kış mevsimidir benim yanımdaydın, o yazının sonundaki deniz kokusunu, denizi kader yazdırdı sana, demek istiyordu.

Yolun sonuna gelmişlerdi. Evin önündeydiler. Sustular. Gecenin karanlığında koca kapıların önünde öylece kalakaldılar. Kirece boyanmış duvarda bir siluettiler artık. Bir akasya ağacının asi dalı üzerlerine doğru eğilmişti. Yaşam bir gölgeydi artık. Yapraklar rüzgârda tir tir titriyordu hâlâ. Kirece kesmiş duvarda gerçekte olduklarından çok daha güzeldiler. Asi dal, yapraklar, genç kız, delikanlı… Birazdan kaybolup gidecek olan bütün güzellikler.

– Buralardan uzaklara gitmiş bir delikanlının hikâyesini anlatayım sana. Anneme âşık bir genç. Henüz o deftere yazamadım. Sonu mutlu bitmemiş ama dolu dolu bir aşkmış yaşadıkları.

– Aslında bence hiçbir şey anlatma Su. Kaldıramayacağım. Ne mutlulukları, ne de mutsuzlukları, hiçbirini duymaya cesaretim yok. Şu kapıda duran köpeğin gözlerindeki hüzünlü bakışı bile görmeye tahammülüm yok.

Gözleri bir akşam kızıllığıydı. Dokunsa ağlayacaktı Su. Dokunsa ağlayacaktı Deniz.

Yaşam sancısı bütün hücrelerindeydi. Bazıları bu sancıyı duyumsayamıyordu, hepsi bundan ibaretti işte. Su daha cesurdu. Söze o başladı:

– Yarın gidiyormuşsun.

Bir yol arkadaşlığı, altı üstü yarım saatlik bir arkadaşlıktı aralarındaki. Bir Hıdırellez gününü, Hızır ile İlyas'ın buluştuğu günü birlikte karşılamışlardı yalnızca. Bir anlık bir buluşmaydı; Su'yla Deniz'in buluşması.

– Öyle, yapacak çok iş var. Yeterince dinlendim.

– Öyle tabii. Sen böyle Akıdı'yla bu ev arasında geçen yaşamları, bu basit insanların öykülerini anlatmakla zamanını harcayacak değilsin ya!

– Biliyor musun?

Biliyor musun, ben seni seviyorum. Biliyor musun, Akıdı'nın altında bunu sana binlerce kez söylemek isterdim, demek istedi; ama yine sustu Deniz. Gözlerinin akı kıpkırmızı oldu. Ama Su bunu göremedi. Gözleri her şeyi anlatıyordu ama ne yazık ki Su anlayamadı bütün bunları. Su'nun gözleri Deniz'in yara izini gördü yalnızca. Bu sol gözkapağındaki yara izi, diye başlayan bir cümle kurmak istedi ama bu cümleyi kurmayı bile beceremedi. Sağ elini uzattı Deniz'e:

– Memnun oldum seni tanıdığıma. Belki ileride kim bilir bir yerlerde karşılaşırız tekrar.

Deniz de elini uzattı ve sustu yine. Tam bir şeyler söylemek için ağzını açacakken, evi içinde saklayan koca kapılardan Sine ablası dışarıya çıktı telaşla ve,

– Su nerede kaldınız? Meraklandım iyice, dedi.

Gölgeler değişmişti. Yaşam başka türlü akmaya başlamıştı. Ne anlamı varsa. Saçma sapan sözler döküldü dudaklarından.

– Eylülde yine geleceğim buralara. Belki o zaman… Bir gün mutlaka!

O gecenin sabahında Deniz yine dörtyol ağzındaydı. Ne Su'yu, ne defterdeki yazıları, ne devrimi, ne kaçaklığı, ne de yapacağı eylemi düşünüyordu. Akıdı'nın altına doğru yürüdü ve akşamdan kalan ateşin küllerinde ayaklarını gezdirdi.

Ateş alev alev yanıyordu. Genç adam meydanın ortasına geldi. Dizlerinin üstüne çöktü. Bir el hareketiyle bütün müzisyenleri susturdu. Alandakiler hayretle açtılar gözlerini. Kızların arasında duran Şeref gülümsedi. Delikanlı sağ avuç içini bütün gücüyle toprağa vurdu. O an, cansız bedenleri içinde saklayan kara toprak bile korktu ve inledi onun gücünden. Bütün davullar bu inlemeyle kendi seslerinden utandılar.

– Vursun davullar, çalsın sazlar, çalsın keman!

Bu davudi sesin çekimiyle teller titredi. Bütün yürekler titredi. Şarkıya başladı delikanlı. Artık konuşan müzikti, aşktı.

– Söyleyemem derdimi kimseye, derman derman olmasın diye.

İnleyen şu kalbimin sesini, ah ağyar duymasın diye.

Sakladım gözyaşımı, vefasız o yar görmesin diye.

İnleyen şu kalbimin sesini, ah ağyar, ağyar, duymasın diye.

Tam şarkının sonunda, son mısrasında ağyar derken birden hayırsız o yar, vefasız o yar diyerek Şeref'in gözlerinde takılı kaldı. Büyükler görmezden geldi delikanlının Şeref'e bakışlarını. Ama bir yandan da bıyık altından güldüler.

Ateşin harı geçti birden ve söndü ateş. Her yer karardı. Herkes, her şey yok oldu. Yalnızca Akıdı ve koskocaman oyuğu vardı görünen.

Bir an, Akıdı'nın oyuğuna, ağacın en üst dallarına ve gökyüzüne baktı Deniz. Şafak vaktiydi. Önemsemedi, hiçbir umut beslemedi doğan gün adına. Bir cam kenarında oturan Su'nun, ince uzun parmakları arasında tuttuğu kalemle 6/Mayıs/1980 yazdığını duyumsamadı. Yazının devamını okumayı hayal bile etmedi. Bir an, yalnızca bir an usuna babası düşmüş olsa da, ne gurubun ufuktaki kızıl rengini, ne de gurubu seyreden umutsuz ela gözleri düşündü. Deniz yalnızca bir sesi duyumsadı.

"Tak tak, tak tak.

Tak tak, tak tak."

Ve kendisini alıp götürecek olan arabaya, arabanın sarı ışığına doğru hızla yürümeye başladı.

Sanrı-Yüzüne Sabah Çiyi Düşmüş-Altın Bilezik...

Kökleri toprağı kavramış, kendi gökyüzüne doğru uçsuz bucaksız. Bir çınar ağacı.

– Şu göğsümü tam ortasından şöyle boylu boyunca yaracağım. Görüyor musunuz, tam buradan. Sonra iki yana açacağım etimi. Yüreğimi görüyor musunuz? Tam oraya başınızı yaslayacağım. Sizi tutup içime koyacağım hemen. Sonra kapatıvereceğim göğsümü. Ahh benim Çingen yeğenlerim! Siz hep yüreğime yaslı, içimde olacaksınız.

İri mavi gözler kocaman açıldı. Çocuğun elleri adamın göğsünün üzerinde gezinmeye başladı.

– Dayı, tam buradan mı açacaksın içini?

Adam sağ bacağında oturan kızın upuzun, sarı saçlarını okşarken tekrar etti:

– Tabii ya. Tam oradan açacağım.

Bu kez de sol bacağında oturan kumral, ela gözlü kız konuşmaya başladı:

– Ama dayı biz oraya sığmayız ki!

Adam mavi gözlerini kısıp, kaşlarını çattı:

– Halt etmişsin sen. Benim gönlüm o kadar geniştir ki. Açma-

dan nereden göreceksin. Kalbime başını yasladığında; içim, yüreğim ne büyük o zaman anlayacaksın.

– Hadi dayıcım, öyleyse aç da bir görelim.

– Açacağım, açacağım. Ahh benim Çingen yeğenlerim. Bir bilseniz, gönlüm ne geniş.

Çocukluğumun ince bileklerinde takılı kalan minicik altın bileziklerdi o günler. Bir türlü çıkmayan bilekten. Büyüdükçe bileği sıkan. Ergenliğe merhaba denilen ilk günlerin sabahında bir makas darbesiyle kesilip alındığında duyduğum anlık rahatlık. O bir an, bir dolu yıldı belki. Geçen o adsız onlarca yılda hiç eksikliğini duymamışken, bir deniz kıyısında mısır satan küçük bir kızın bileğinde parlayan geçmiş günler. O, geçmişten kopup gelen, ateş sarısı, minicik altın bilezikler bana çok tanıdık gelirken, hiç yanımdan ayrılmayan kalınlaşmış sağ bileğim birden yabancı olur. Kesip atmak, söküp atmak ne kadar uzak bir hayaldir artık.

Kavramış ne var ne yoksa altında. Zeus kadar mağrur ve Kibele kadar anaç bir yandan.

– Akşamdan sonra dağı aşacağız. Kabaağaç'ın ayazı kötüdür.

– Ne macera ama dayı. Karanlıkta traktörle gideceğiz şehre.

– Tabii ya. Mademki benim yeğenim televizyonda yılbaşı programı izlemek istiyor. Benim onu şehre götürmem farz oldu.

Avlunun girişindeki koca kapıların önünde duran yetmiş yaşlarındaki kadın, başındaki bembeyaz namaz örtüsünü düzeltirken konuşmaya başladı. Havada akşam kızıllığı oluşmuştu. Örtü daha bir beyaz gözüktü küçük kıza, kadın da daha bir ak pak.

– Madem gidecektiniz, daha erken çıksaydınız ya yola! Akşam ezanında nereye gidiyorsunuz? Kurtlar kışın ayazında yola inecek birazdan.

Adam upuzun bacaklarıyla iki adım atıp annesinin yanına vardı. Akşamın karanlığında ince dudaklarının üstündeki dümdüz kalın

bir çizgi biçiminde sarı bıyıkları, kemerli burnu, masmavi gözleri seçilemiyordu. O an ince bir ses ve upuzun bir siluetti adam.

– San[1], seni de götüreyim. Bir başına kalma burada.

– Hadi hadi beni bırakın da, işinize bakın. İyice geçe kalmadan gidecekseniz gidin artık. Haa neredeyse unutuyordum, şunları koy göğsüne. Hem göğsüne, hem sırtına.

Gazete kâğıtlarını alelacele verdi adamın eline. Genç adam gazeteleri tek tek el yordamıyla katlı yerlerinden açtı, bu kez de gövdesine göre katladı. Hazırladığı rüzgârlıkların birini annesine verdi, diğerini de kazağının içine sokup hızla göğsüne yerleştirdi. Yaşlı kadın da elindeki gazete parçasını kendisinden beklenmeyen bir çeviklikle oğlunun sırtına yerleştirdi.

– San, sağ olasın!

Kadın sert bir ses tonuyla,

– Hadi uzatmayın da gidin artık, derken; yaşlı yeşil gözlerin yaşardığını gece karanlığında hiç kimse görmüyordu.

Kız güle oynaya traktörün sol tekerleğinin üzerindeki oturma bölümüne yerleşti. Başında kırmızı örgü şapkası, boynunda kırmızı atkısı ve üzerinde lacivert paltosuyla. Kırmızı lastik çizmeli ayakları daha yere değmiyordu. Eldivenli elleri koltuğun kollarını sıkı sıkıya kavradı.

Adam saç örgülü kazağının üzerine asker gocuğunu giydi. Başında önü dar köylü kasketi. Çevik bir hareketle atladı traktörün üstüne.

– Yılbaşı programına yetişecek Kader köyü grubu, hadi yolumuz açık olsun, derken anahtarı kilide çoktan sokmuştu. Motorun sesi akşamın sessizliğini bozdu.

11 AH 256 plakalı kırmızı traktör hareket ettiğinde bacasından duman çıkmaya başlamıştı bile. Traktörün ışıksız köyün ışığı gibi parıldayan farları, kızın yüreğinde de ayın on dördü gibi parlıyordu.

1 Abhaz dilinde anne.

Birkaç fotoğraf karesinden, birkaç film şeridinden başka bir şey değildi. Sararmış fotoğrafların değeri anlaşıldıkça, elden kayıp gidendi. Eyy yaşam, gece yarısı bir traktör tepesinden el sallayan!

Ama yaşamdan daha önemlisi de vardı, müdahale edemediğim başlangıç ve bitimine. Bir gece fotoğraf makinesinin yanan ışığına doğru gülümseyerek bakarken, birden objektifin karanlığında duyumsadım onu. Karanlığın tam ortasına baktım, ona isyan ederek. Başım dimdik, dudaklarım bitişik. İşte ben buradayım ve sana bakıyorum korkmadan, dedim gözlerimde çakan ışıkla. Bütün o bilinmezliklere, bütün o gizemlere, bütün haksızlıklara karşı baktım o en büyük karanlığa. Gözlerimi bir kez bile kırpmadım. Deklanşöre basıldı. Işık yandı söndü bir an.

Bütün o bilinmez duygularım, isyanım, her şeye hazırım diyen dimdik duruşum. Elimdeki kâğıt parçasında hiçbiri yoktu, en ufak bir kırıntısı bile. Fotoğraf karesinden, tanımadığım bir kadın, neredeyse uykuya dalacak olan mahmur gözleriyle bana bakıyordu. Görebildiğimin hepsi buydu.

Bir yaprak koptu göğe en yakın dalının ucundan. Yemyeşil, dipdiri, daha yaşamının başında.

Bayram günlerinin tatlı telaşını yaşayan köy halkı, sıcak bir ağustos öğleden sonrasında evlerine çekilmişti. Öğle yemeğinden sonra karşılıklı kahvelerin içilip, uzaklardan gelen konuklarla tadına doyulmaz sohbetlerin edildiği ikindi vaktinde, koca kapıların ardındaki evde başka türlü bir an yaşanıyordu.

İkindi ezanını okumak için camiye ulaşma telaşıyla toprak yolda yürüyen hoca, bir akasya ağacının ardında bütün haşmetiyle duran koca kapıların önüne geldiğinde; eve, avluya doğru şöyle bir baktı. Her şey her zamanki gibiydi. Evin köpeği Torun bu bakışı sezmişçesine yattığı yerden başını kaldırdı ve yola doğru baktı. Yalnızca bir bakıştı hocanın eve doğru attığı. Çok önemsemedi Torun. Başını tekrar çimenlere doğru uzatıyordu ki, çeşmenin önünden hızla hareket eden kertenkeleyi gördü. Fırladı yerinden. Kertenkele çoktan evin dış duvarını boydan boya saran sarmaşığın yaprakları arasında kaybolmuştu bile.

Hoca bütün bu olanlardan habersiz, kendi kendine, "Namaz dönüşü bir uğramak lazım insanlara" dedi. Ve adımlarını daha bir hızlandırdı.

Mutfağın küçük camından bahçeyi izleyen kumral kız, hocanın koca kapıların önünden uzaklaşmasıyla olduğu ortama geri döndü. Bir an, mutfak tezgâhına yaslanmış sarışın kıza baktı anlamsız. Ne hocayı, ne Torun'u, ne de aynı odada ayakta duran iki yeğenini gören adam, bütün dünyaya küsmüşçesine bir yerlere dalıp gitmişti. Sarı boyalı tahta sandalyeye oturmamış da ilişmişti adam. İlişmek. Sırtı boşlukta, sol eli sandalyenin arkalığına dayalı, başı eline yaslı, ince uzun bacakları birbirinin üzerinde. Ana rahmi duruşunu yapmaya çalışmış da beceremeyişti sanki. Upuzun kocaman gövdenin âdeta bütün suyu çekilmiş ve adam ufalmış, büzülüp kalmıştı sandalyenin üzerinde. Bahçede bir kenarda atılı duran havası sönmüş lastik top gibi ezik, sönük… Yüzü de bütün bu ezilmişliğin izlerini taşıyordu. Kapalı, ince dudakları gülümser gibi yanlara doğru kavisli; gözleriyse sanki yalnızca kendisinin gördüğü boşluğun ardı sıra bir acıda takılı kalmıştı. Dudaklarını bükerek görünmez kadere gülümsüyordu adam. İp gibi gergin dudaklar iki ucundan seğirmeye başladı.

Bahçe sıcaktan alev alev yanıyordu. Bahçeden mutfağa geçildiğindeyse soğuk bir hava kaplıyordu ortamı. Bahçe sarılarla, yeşillerle insanın içini ne kadar ısıtıyorsa; mutfak gri beton rengiyle bir o kadar buz gibi yapıyordu. Üçü de beton soğukluğuna alıştırmışlardı tenlerini. Mavi boyalı kapılar, beyaz mutfak taşları, kuzguni gri beton zemin ve güneşin renklerinin bu soğukluğa girmesine izin vermeyen küçücük bir mutfak camı. Sanki zaman bile bu soğuklukla donmuştu. Ortamdaki sessizliği ve hareketsizliği kapı mandalının sesi bozdu. Tiz metal sesi, mandalın aşağıya iniş hareketinin sonunda kesildi. Deniz mavisi mutfak kapısı odaya doğru ardına kadar açıldı. Beyaz namaz örtülü, otuzlu yaşlarının başında bir kız hızla girdi mutfağa. Adam üst üste attığı bacaklarını indirdi. Önündeki kuzineye dönük yüzünü kıza doğru çevirdi. Kızın

ağlamaktan kıpkırmızı olmuş gözleri, onun ifadesiz buz mavisi gözleriyle buluştu. Bir anlık bir bakıştı bu. Fısıldar gibi konuşmaya başladı kız:

– Zaman geldi abi.

O, inanmaz gözlerle baktı. Dudaklarının kenarları iyice seğirmeye başladı. Dudakları sanki gülümser gibiydi ama gözler her şeyi ele veriyordu. Kaşlarını çattı, gözlerini kıstı. Başını sağ yanına çevirdi. İnanılmaz bir şey duymuş bir insan edasıyla konuşmaya başladı:

– Ohh! Sine ne diyorsun sen?

Kızın gözyaşları durmaksızın yanaklarına inmeye başladı.

– Gidiyor abi.

– Bu kadar çabuk mu?

– …

– Daha biraz önce benimle konuştu.

Sine tezgâhtaki gülsuyunu aldı. Dönüp odaya gitmeden önce bakışlarını tezgâha dayanmış ayakta duran kızlara doğru çevirdi.

– Siz sakın içeriye girmeyin. Ses de çıkarmayın. Sıkıntı çeker anneanneniz. Ruhunu teslim edemez, dedi ve hiç beklemeden tekrar odaya döndü. Kızlar birbirlerine bakakaldılar. İri gözleri daha bir irileşti.

Odadan, mavi gözlü kızın Kuran okuyan annesinin sesi geliyordu. İçeride yaşlı kadının dört kızı, amcasının kızı, oğlu ve erkek kardeşleri vardı. İnsanlar dört bir yandan kardeşlerini uğurlamaya gelmişlerdi. Bir haftadır onun yanındaydılar. Artık veda zamanıydı. Bir oda dolusu insan kadını başka bir âleme gönderiyordu. Mutfağa içeridekilerin, birlikte fısıldar gibi söyledikleri tövbe sözleri geliyordu. Bir de ölümün soluğu duyuluyordu evin dört bir yanında. Hep bir ağızdan söylenen sözler, ölümün soluğunu durdurmak içindi sanki. Bir tören gibiydi bu gidiş. Bütün akrabalar omuz omuza ölüme karşı dimdik duruyor ve onu yok sayıyorlardı. Beyaz kolalı çarşaflar içinde, dantel uçlu buz gibi bir yastıkta boncuk gibi akan terler siliniyordu. Sanki bir doğumdu bu gidiş. Bir

doğum, bir ölümle ne kadar da kardeşti aslında. Yalnızca oğulları yoktu kadının yanında. Küçük oğlu gelişi olmayan bir yerdeydi. Büyük oğlu odanın hemen yanındaki mutfaktaydı ama onun da bu gidişi izlemeye gücü yoktu işte.

Kırk yaşında koca adam hüngür hüngür ağlamaya başladı. Uçları mavi çizgili, erkek mendilini cebinden çıkarıp burnunu sildi. Mendili dizine bıraktı sonra. Kızlar inanmaz gözlerle birbirlerine bakıyorlardı. Kumral olan,

– Sabiş bu ne yaa, dedi.

– Nasıl böyle rahat, bile bile gönderirler, dedi Sabiş de.

– Yapılacak hiçbir şey yok mu? Nasıl tutamazlar? Gerçek olamaz yaa!

Sabiş göz işaretiyle dayısını gösterdi. Birbirlerine bakakaldılar. Ses bile çıkarmamalıydılar. Kuşatılmışlık dayanılacak gibi değildi. Onlar da oynanan bu oyuna katıldı sonunda. Böylece rahatlayabilirlerdi belki. Kumral kız iki elini yumruk yaptı. Cam kenarına doğru, başını öne arkaya sallayarak yürüdü. Bir yandan da ağlamaya başlamıştı. Hem ağlıyor, hem bahçeyi seyrediyordu. Gözleri bir an Torun'a takıldı. Gördüklerine inanamadı. Köpek inanılmayacak bir çeviklikle bir kertenkelenin kuyruğuna yapışmıştı. Zavallı hayvan can havliyle, kuyruksuz bedenini duvarın arasında bir boşluğa sokup ortadan kaybolmuştu bile. Her şey bir an içinde olmuştu. Kertenkelenin kuyruksuz kalması, Torun'un o kuyruğu yemesi, zavallı hayvanın kaçıp gizlenmesi, hatta Torun'un hiçbir şey olmamışçasına her zamanki yerine tekrar yatması.

Kumral kızın aklı karışmıştı. Kertenkele hiçbir şey olmamışçasına yaşamına devam edebiliyordu. Ne güzel, dedi kendi kendine. Hatta kuyruğu tekrar çıkacaktı onun. Yine anneannesi geldi aklına. Zaten ağlıyordu, daha bir içten hıçkırarak ağlamaya başladı. Sabiş de ondan etkilendi. Dayandığı mutfak tezgâhına doğru döndü. Başını sallayarak içini çeke çeke ağlamaya başladı. Bir süre sonra ikisinin de hareketleri, ağlamaları arttı. Oldukları yerde duramaz oldular. Bakışlarını dayılarının üzerinde gezdirdiler.

Dayıları, oyunlara alınmayan küçük bir çocuk gibi kendi kabuğuna çekilmiş, sessizce ağlıyordu hâlâ. Kızlar onun yanına gittiler. Çekinerek önüne çömeldiler. Dayılarının bacaklarına ellerini yasladılar. O da ellerini kızların ellerinin üstüne koydu. Bu onlara yetti. İyice sokuldular dayılarının yanına. Okunan duaların ritmi hızlanmıştı. Kızlar da ağlama tonlarını arttırdılar. Anneanneleri gidiyordu. Ağlamaktan başka yapacak bir şey yoktu.

Adam başka bir âlemdeydi. Gözlerinden su gibi yaşlar akarken, hareketsiz, dalgın önüne bakıyordu. Avuçlarında yeğenlerinin elleri. O, küçük kızları, aslında tam da yüreğine sokmuştu. Kumral kız bu sıkıntı içinde yine de düşünmeden edemiyordu. Kertenkelenin yeni kuyruğu çıksa da, kuyruğunun koptuğu yer zaman zaman sızlayacak mıydı acaba? Yoksa hiçbir acı duymayacak mıydı sonsuz yaşamında?

Bütün dualar kesildi, sessizlik kapladı koca kapıların ardını. Çıt bile çıkmıyordu hanede. Zaman durmuştu sanki o an. Bir an…

Koca kapıların önüne gelen hoca bahçeye doğru girdi çekinerek. Onun geldiğini gören Torun yattığı yerden fırladı hemen. Hoca tam eve doğru seslenecekti ki, bir çığlık duyuldu içeriden.

O zamanlar ölüm yoktu. Varsa da bir oyundu yalnızca. Senin benim hiç katılmadığım. Bir gün, sabah serinliğinde bahçeye çıktığında, çıplak ayaklarını ıpıslak eden çiy tanelerini duyumsarken, uzaktan çalınan bir klarnet peşreviyle yaşamına giren. Bahçenin ortasında karşı dağlara bakakaldığında, klarnetin buğulu sesi sana kalk borusu gibi gelir. Uyanırsın yedi uyuyanlar gibi çocukluğun, gençliğin kadar uzun uyuduğun uykudan. Artık içinden ne harmandalı oynamak gelir, ne de çiftetelli. Hem Gamalı da Zeybek çoktan vurulmuştur.

Havada bir yaprak süzülüyordu. Narin, yalnız, kimsesiz. Damarları o kadar tazeydi ki henüz. Daha kıvrılıp bükülmemiş ayası, daha henüz dolmamış yüzü ve suya doymamış damarları.

– Hepsi ölecek. Sırayla hepsi. Şimdi onların dayıları öldü. Anneannem öldü. Birkaç yıl sonra da sıra onlara gelecek.

Kumral kız kendinden emin bir edayla konuşmasını sürdürdü:

– Hem zaten nasıl yaşlandılar farkında değil misiniz?

Çınar ağacının altında, çimenlere yayılmış, genç kızlığın ilk günlerinin bilinmez sarhoşluğu üzerlerinde, bir ağustos öğleden sonrasını yaşıyorlardı. Bu kez de sarışın kız konuşmaya başladı:

– Gerçekten de büyük dayım ne kadar yaşlandı baksanıza!

Kumral kız onun sözünü kesti:

– Yaşlı tabii, tam kırk bir yaşında. Diğeri de otuz beş sanırım.

– Korkunç bir şey bu anlattıklarınız, dedi hiç söze katılmayan üçüncü kız.

Hep konuşan kız çok öfkeliydi:

– Evet ama yapacak bir şey yok. Herkes ölecek.

Onun konuşmalarından çınar ağacının bile içi ürpermişti sanki. Birden bütün yaprakları titremeye başladı ağacın. Bir yaz öğleden sonrası esintisi yayıldı bütün bahçeye. Kızların gözleri kocaman açılmıştı. Sarışın olanı sayıklar gibi konuşmaya başladı:

– Annem, teyzemler, herkes mi ölecek?

Bilmiş kumral kız,

– Herkes, herkes, sen de ben de öleceğiz, derken bacağına konan sineğe bütün gücüyle bir şaplak attı.

Aynaya baktığımda kendimi hiç göremedim ben. Ya da aynaya baktığımda benim sandığım, görmeye alıştığım o yüz, benim bu dünyada görünen yüzüm değildi. Kendi sesimi de hiç duymadım. İç sesim, içimden çıkan sesim, içimde duyduğum sesim aslında hiç duyulmuyordu bu âlemde. Hep sesimi çıkarmaya çalıştım, hep ben olmaya çalıştım fakat nafileydi. Kim ne görmek istiyorsa onu gördü ve ne duymak istiyorsa onu duydu. Ve ne yaşanacaksa, o yaşandı.

Rüzgârda süzülmek için biraz erken değil miydi? Daha yeşilin bütün tonlarını taşımadan ayasında; sarının, kahvenin ne olduğunu daha bilmezken, bu kadar yorarken çimen yeşili rengi gözleri ve bu kadar olmamışken hiçbir dokusu.

Süzüldü yemyeşil.

"Bir ağıl dolusu koyun. Bir dam dolusu inek. Tavuklar, dövüş horozları, traktör, harman makinesi. Babamın otuz yıl önce şu dağın yamacına yasladığı ev. Bu ev yıkılmasın diye uğraştım hep. Ama anam vardı hep yanımda. Şimdi yıkıldım ben. Kimseye de anlatamam derdimi. Artık bittim ben."

Meşe ağacından yapılmış oturaklardan kocaman bir koltuk gibi olanının arkasına kolunu yaslamış, sırtı boşluğa gelecek biçimde yanlamasına oturuyordu yine. İnce upuzun bacaklarını birbirinin üstüne atmış; hatta o da yetmemiş, sağ bacağını diğerine sıkı sıkı dolamıştı. Evin batı yanında, bir çınar ağacının hemen altında, önünde boylu boyunca uzanan yeşilliğe doğru bakıyordu. Çınar ağacı sanki evi, adamı kollamak için oradaydı. Dallarıyla, yapraklarıyla sarmalamıştı her şeyi. Boyu iki katlı kerpiç evin çatısından çok daha yükseklerdeydi. Adamsa ağacı görmüyordu sanki. O yalnızca evden destek alıyordu. Meşeden koltuğa değil kerpiç evin sol yanına yaslamıştı gövdesini. Önünde ulu bir meşenin üç insanın kollarıyla zor kavuşturacağı gövdesinden yapılmış koskocaman bir masa. Her şey ağaç, her şey ormandı aslında.

Güneş karşı dağın ardına gizlenmeye başlamıştı. Akşamın kendi sesi bütün köye yayılıyordu. Herkes, bütün canlılar evine, yuvasına yerleşmişti. Bir huzur anıydı akşamın bu saatleri. Masanın üstündeki el radyosunu aldı, açma kapama düğmesini çevirdi. Bir cızırtı yayıldı akşamın sessizliğine. Ayar düğmesini çevirmeye başladı. Nereyi aradığını biliyordu. Bir iki saniye içinde bir türkü sesi duyuldu. Radyoyu isteksiz bıraktı masanın üstüne. Yüzünde, gülümsüyor mu, yoksa birine çok kızmış mı ya da bir şeye çok üzülüp ağlıyor mu bir türlü anlaşılamayan her zamanki ifadesiyle karşı dağlara bakıyordu.

"Neyim, kimim ben? Kendim için ne yaptım bu âlemde? Ne verildiyse önüme eyvallah dedim ve namusumla hayatımı sürdürmeye çalıştım yalnızca. Ne istedim, kimi sevdim, neyin arkasından koştum? Kendimi sevdim mi peki? Bırak sevmeyi, kendimden nefret etmeyi bile beceremedim. Bir zamanlar bir kız sevmiştim galiba. O da gerçek mi, yoksa hayal mi? O kadar uzakta kaldı ki bilmiyorum. Ahh, bal gibi de biliyorum! Biliyorum ama söyleyecek gücüm yok. Askerdeydim. En güzel günlerimdi o günler. Her hafta sonu Kütahya'ya yakın köylere düğünlere giderdik arkadaşlarımla. O köylerden birinde bir kız sevmiştim. Hiç kendim için bir şey istemeyi beceremedim ki. Askerden gelince söyleyemedim aileme. O günlerde babam ölmüştü. Utandım. Sırası değildi. Ey hayat! Ne verdiysen kabulümdür dedim! Üstü kalsın dedim! Peki ya şimdi? Anam öldü. Kırk yaşındayım, bir yuva kuramadım. Arkamdakiler benim yüzümden evlenemediler. Sine nereye kadar dimdik duracak? Ya Taymin? Ben kendimden nefret edemedim ama yakında onlar benden nefret edecek."

Başını karşı dağlardan yine masaya çevirdi. Masanın üzerindeki gümüş sigara tablasını açıp, incecik sigara kâğıtlarından birini çekip çıkardı. Tablanın alt yanındaki metal kapağı kaldırdı; gözdeki tütün tanelerinden parmağının ucuyla aldığı bir parça tütünü sigara kâğıdının içine serpeledi. İki elinin parmakları arasına aldığı kâğıdı yuvarladı. Normal bir sigaradan iki kat daha geniş bir sigara oluştu. Kâğıdının açık ucunu bir uçtan bir uca diliyle ıslattı. Ardından baş parmaklarıyla iyice yapıştırdı. Hazırladığı sarma sigarayı parmakları arasında döndürerek silkeledi. Tütün parçaları döküldü pantolonunun üzerine. O, dökülen tütün tanelerine bakarken kendi kendine konuşmaya başladı:

– Böyle iki elinin arasında sıkıp sonra da paramparça savurdu bizi bu hayat. Sigara kâğıdının içindeki tütün taneleri gibi sıkıştım kaldım burada. Yakında benden kalanı da yakıp kavururlar. İnşallah! Bitsin gitsin, ben de kurtulayım, kalanlar da kurtulsun.

Konuşmasının ardından sarma sigarayı ağzının sağ yanına yasladı. Bir el darbesiyle sigara tablasını kapatıp, muhtar çakmağını

aldı. Baş parmağının ani bir hareketiyle çakmağın tiz metal sesi ve anlık bir alev yayıldı ortalığa. Yanan kurumuş tütünlerin ince sesi duyuluyordu sanki. Cızırtılı bir radyodan yayılan Yurttan Sesler Korosu'nun söylediği türkülere karışan bütün bu sesler bahçenin her akşamki sesleriydi.

"Burayı bırakamazdım. Bu yüzden evlilik de olmadı. Annem ölmeden bir gayret, ilk defa bir kız görmeye gittim. Ne acı tesadüftür. İstemeye gittiğim kız, o çok uzak zamanlarda kalmış sevgilinin hemen yanındaki köydendi. Bütün yeğenlerim seferber oldu. Beni zorladılar. Gri takım elbisem, kasketim. Damat gibi yaptılar beni. Hiç ses çıkarmadım. Ne biliyorlarsa yapsınlar dedim. Ben bu hayatı anlayamadım, belki onların vardır bir bildikleri dedim. Ama o kılıkta, uzak bir hayal olan sevgilinin evinin önünden geçip, bilmediğim bir kızın evine girdim. Gördüğüm kız, işte öyle bir kızdı. Güzelce, bana uygun yaşlarda. Kızın nasıl olduğu benim için çok mu önemliydi? Hayır, ben treni çoktan kaçırmıştım artık. İş işten çoktan geçmişti. Görüşmeden sonra karşı taraftan cevap geldi. Bu iş olurmuş ama şartları varmış. Hanımefendi köye gelemezmiş. Sanki kendi köyde oturmuyormuş gibi. O iş de başlamadan orada bitti. Keşke hiç gitmeseydim. O gönül üzüntüsünü hiç yaşamasaydım. Sanki bu yaştan sonra çok mu lazımdı? Koca adam, çocuklar gibi giyin kuşan, çoluk çocuğun maskarası ol."

Sigarasının iki dudağının arasından sarkan ucu kocaman bir kül yığını olmuştu. O, elinde kalakalmış çakmağı masanın üzerine bıraktıktan sonra, sigarasını da masada duran yeşil, kırmızı, mor şekillerle süslenmiş Kütahya işi kül tablasının yanına iliştirdi.

– Ahh köyüm! Ahh evim! Nasıl bırakırım sizi? Bir tek burada yaşamayı bildim. Hem bildim, hem de sevdim. Ben buraları çok sevdim ya!

Sigaranın külü kendi kendine tablanın içine düştü. Bıraktığı yerden aldı sigarasını, tekrar dudaklarının arasına yerleştirdi.

"Bütün hayatım, yalnızca bir akşam yalnızlığı. Akşamın sesi, yalnızlığımın sesi. Uzaklardan kulağıma çalınan kahkahalar, yaşa-

yanların sesleri dinlediğim. Benim hayatım kimsesizlik, öksüzlük, acizlik. Tayar ne yaşadın bu dünyada? Kimi kucakladın şöyle doya doya? Kim kucakladı seni tutkuyla? Seni sarıp sarmalayan bir akşamın kızıllığı, bir de şu kocaman çınar ağacı. Akşamın kızıllığıyla kavurdun cesaretsiz yüreğini. Yalnızca yurttan sesleri ve uzaktan hayatları dinledin bahçende. Eğer bir gün sorarlarsa bu dünyada ne yaşadın diye. Başımı önüme eğer, kendi bahçemde kendi yolumu kaybettim, bir bildiğim o derim."

Dudaklarının ucunda biten sigarasını ağaç masaya bastırıp söndürdü ve uzaklara fırlatıp attı aniden.

"Dişimizle tırnağımızla bir hane olsun diye uğraştık. Annem, Sine ve ben. Ama annem vardı başımızda. O hayatımızın temel direğiydi. Artık hiçbir şey yapamam. Kız kardeşim evin içinde, ben dışarıda çabaladık. Kardeşim buralarda bir tane yaptı evimizi, bahçemizi. Ama her şey bitti artık. Sine bu dağ başında, yalnız başına bu evi nasıl çekip çevirecek? Hoş o farklıdır. Her düzeni aynı şekilde devam ettirir. Ama benim gönlüm buna nasıl elverecek? Onun yaşı da otuzu geçti. Hadi benim hayatım bitti. Onu burada nasıl çürüteceğim? Off ben ne yapacağım? Ben bittim artık. Benim hayatım bitti. Ablalarıma söyleyeceğim, Sine'yi evlendirsinler."

Mutfağı dışarıya bağlayan kapının açılmasıyla kendi iç sesinden arındı adam. Başını sese doğru çevirdi ve bir an gözleri parladı sanki.

– Ahh, benim Çingen yeğenim geliyormuş!

Sol elini bir bardak şekli oluşturuyormuş gibi büzdü. Diğer elinin işaret parmağını, sözde bardağın üzerinde bir kaşıkmış gibi döndürdü. Çimenlerin ortasında duralayan genç kız bu hareketin anlamını çok iyi biliyor gibiydi. Kız, kumral başını yana doğru eğdi. Dalgın gözlerle ona doğru baktı bir an. O da başını yana eğdi. İnce dudakları yanaklarına doğru kavislendi. Kocaman bir çocuk gibi gülümsedi yeni yetme genç kıza. Sonra ağır ağır konuşmaya başladı:

– Çayın hepsini dem koy. Ama hiç şeker koyma. Ahh benim güzel yeğenim, şöyle akşam vakti bir keyif çayı içeyim.

Sözü bitmişti adamın. Kızsa bir türlü başlayamamıştı tümcesine. Yalnızca bir türküydü artık bahçe.

İndim gittim nazlı yârin iline
Bir sarma sigaraydı yaşam.
Bülbül konmaz bahçesine gülüne
Tiz muhtar çakmağının sesi,
Bayram gelsin kına yaksam eline
üzerinde dumanı tüten bir çay
Kınası olmadık eller perişan
ve koca bir çınar ağacıydı akşam.

Beynimin suyu çekilmeye başladığı şu günlerde anladım aslında hiçbir şeyin bana göründüğü gibi olmadığını. Her olayı bana algılatan beynimdi. Bütün oyunu oynayan ve bana oynatan da oydu. Çocukluğumu yaşadığım evimin balkonundan şehre doğru baktığımda, kentin son evlerinin bitiminde ufuk çizgisinin önünde koskocaman yükselen dağ, çok uzun zaman geçmesine karşın yine karşımda. Eski günlerde dağın doruğundaki kayalıkları anne babasına kötü davranan iki kardeşin taş olmuş halleri diye bilirdim. Ama öyle değilmiş. Oysa o çocukların ete kemiğe bürünmüş bir ölümlüyken büyüklerine kötü davrandıkları için taşa kesmiş olduklarını bilmek ne kadar da rahatlatırdı beni. Hiçbir şey benim gördüğüm gibi değilmiş. Ne yazık!

Bütün kardeş yapraklar dimdik, ona yeşererek bakarken, solmak için bile izin vermemişse kimse ona; yaşama, soluk almaya umarsız, daha bir hızla uzaklaşmalıydı belki gökyüzünden ve süzüm süzüm süzülmeliydi.

Kumral kız çayırın, akşamın orta yerinde baktı dayısının gözlerinin içine.

– Dayı yiyecek bir şeyler de getireyim istersen sana, dedi.

O, çekinerek yineledi isteğini.

– İçim bir şey istemiyor ama şöyle güzel bir çay demlersen içeriz hep beraber.

Kız gözlerini iyice kıstı.

– Dayı! Yeter ama, dedi kızgın. Bıktık bu çay işinden!

Adam boynunu büktü. Kızın gözlerinin içine baktı küçük bir çocuk gibi. Kızın gözleri onun gözlerindeki yakarışı göremedi. Göremezdi. Bütün bir ömürdü o bakış. Ya da yalnızca o bakıştı bir ömür.

Aslında her şey bir temmuz öğleden sonrası başlayan sağanaktı. Bir köy evinin koruluğundan yirmi adım ötedeki kerpiç eve ulaşmamın hayal olmasıydı. Her şey bitti dediğim o an, koca bir elin beni yakalamasıydı. Başımdan aşağıya örtülen yeşil parkayla, yeşilbaşlı gövel ördek gibi kanatlanıp kerpiç evin içine konmamdı. Sonrası toprak evin kokusuydu. Betondan yapılmış, içine girip oturduğum bir pencere önünde, bütün bahçede, bütün avluda hatta köyün toprak yolunda bir insan boyu dalgalanarak akıp giden suyu izlemekti. Korkuydu, bilinmezlikti, eziklikti, şüpheydi. Kahretsin bir türlü sonu gelmeyen bir mahkûmiyetti.

En yakını, en uzaktı şimdi. Ne garip! Ve güneşi en fazla o çekiyordu içine. Sağaltıyor ve soğuruyordu bütün gücüyle ne var ne yoksa. Sanki hiç aynı dalda yan yana, omuz omuza olmamışlardı. Sanki birlikte filizlenmemişlerdi o en üst dalda.

– Beş ay çarçabuk geçecek, ben yine geleceğim. Dayı bak ben de çok üzülüyorum!

Sabah ayazında içine bir ürperti geldi kızın. Ayakları, hep ayaklarından üşüyordu. O her geri dönüş sabahında yüreğini ürperten ıslaklıktan. Ağılların güneşi alan duvar kenarına çömelen dayısının yanına o da çömeldi. Dayısı kendini zorlayarak konuşmaya başladı:

– Tabii tabii beş ay dediğin ne ki, derken başını aşağı yukarı sallıyordu adam. Gözleri güneşe doğru bakıyordu. Sanki kızla

değil de gökyüzünde başka biriyle konuşuyordu. Hadi bakalım geç kalmayın. Gün ola harman ola, derken kıza döndü. Benim Çingen yeğenim gene gelirsiniz tabii. Babanlara da selam söyle.

Kız dayısının boynuna kollarını doladı. Sarıldılar birbirlerine. Söyleyecek bir şey bulamadı. Bir süre sonra yerinden doğruldu. Adam kalkmaya yeltenmedi bile. Kız on adımda koruluğa vardı. Bir an arkasını dönüp dayısının çömeldiği duvar dibine baktı. Onun, kasketini çıkarıp sağ dizine koyduğunu gördü. Dökülmeye başlamış düz saçları alnına düşmüştü. Saçlarını düzeltmeye gerek bile duymamıştı. Gömleğinin cebinden çıkardığı mendili açıp yüzünü kapadı. Hüngür hüngür ağlıyordu. Hızla arkasını döndü dayısına. Kendi kendine, "Bu, onu böyle gördüğüm ikinci an" derken çarçabuk koruluğu geçip yola doğru yürüdü.

Hep yollardı, hep yollar, bir türlü bitip tükenmeyen. Arkada kalanlar hep oradaydılar. Onlar bir duvar kenarına sinip güneşin dünyalarını ısıtmasını beklerlerdi. Gidenler bir ölüm sonrası yaşananan, o bitmez tükenmez tatlı uykunun sarhoşluğuna dalarlardı. Uykuya teslim olmuş gözlerini zor da olsa araladıklarında; ayrılığın, olan bitenlerin, hatta olacakların sıkıntısını sabahın en şekerli vaktinde iştahla çayırlarda otlayan koyunların eğik başlarında duyumsarlardı. Ama bir türlü dönüş olmazdı. Hep giderlerdi. Kocaman ağzından köpükler saçan kurt kırması bir çoban köpeği, kendi gerçekliğinde, bu insanları nereye götürüyorsun, diyerek bütün siniriyle arabanın yanında var kuvvetiyle koşarken, insanlar o vahşi köpeğin kendilerini yakalamasından korkarlardı. Hep yanlış anlaşılırdı bütün olan bitenler. Hep de yanlış anlaşılacaktı.

Çınarın bütün yaprakları rüzgârla titrerken, müzik nameleri fısıldarken bahçeye. O, rüzgârla uçuyordu yalnızca. Sessiz ve mağrur.

– Çok çay içiyor farkında mısınız?

– Onun gibi içeni görmedim.

– Koca bir demliği boşaltıyor.

– Bir de zift gibi yalnızca dem koyduruyor.

– Ayy dün öğlen Tayar abi bize geldi, bana bir çay yapın dedi.

– Sine abla, Tayar abi harman yerinde koca bir semaver çay demledi. Oradaki herkes çay içti, ama o hiç durmadan bütün gün, bütün gece çay içti.

– Hem de hepsi dem.

– Çay sigara, çay sigara, bir yudum bir şey yedi, sonra kömür karası çay içti.

– Tayar abi sanki yalnızca çay ve sigarayla besleniyor.

– Dün sabah Tayarların evinin önünden geçiyordum. O, çınar ağacının altında oturmuştu. Beni görünce ayağa kalktı, sonra yanına çağırdı. Gittim, masanın üzerinde bir semaver fokurduyor. Bardaklar, şekerlik bir tepsi içinde. Hemen bir çay koydu bana da.

– Eksik olmasın evin önünden kimseyi yemek yedirmeden, çay içirmeden geçirmez. Ama be mübarek çocuk kendisi de bir şey yese! Yalnızca çay, ha bir de yanında sigara, böyle de yaşanmaz ki.

– Onda bir hastalık var herhalde. Hiçbir şey yemiyor, içimden yemek gelmiyor, diyor.

– Bir tek çay içmek istiyor.

Sözcükler, sözcükler, sözcükler… Bir türlü önü arkası tükenmeyen. Bütün yaşananlar, bütün konuşulanlar, bütün o tümceler ve sözcükler. Uzayın bir yerindeki söz mezarlığında, boş boş sürüklenen anlamsız söz yığınları. Neden bu kadar önemsenir ki? Bu mudur yaşam, bu mudur bir ömür? Bu mudur anlamlı olan? Bilmiyorum!..

Bütün yeşiller özünde, bütün sarılar, kahveler… Yine de kardeşlerinin ezgileriydi ona güç veren. Yemyeşildiler; kendinden bambaşka, tarifi imkânsız yeşillikte. Bir de burnunun direğini sızlatan bir kokuydu duyumsadığı yalnızca.

"Kimse beni anlamıyor. Yeğenlerim bile. İçim almıyor. Alsa yemez miyim, bütün o yemekleri. Buraların en güzel yemek yapanı

benim kardeşim. İçimden bir yudum bir şey yemek gelmiyor. O güzelim yemekleri görünce midem bulanıyor. Sanki inadımdan yapıyorum sanıyorlar. İçim almıyor. Bir tek çay içmek istiyorum. Ve sigara."

– Sine düğünde giyeceğin kıyafeti bitirdin mi?

– Bitti abi. Bir tek etek boyunun ölçüsünü alacağım.

– Bir giy de göreyim bakayım. Ne renk elbisen?

"Ah abi, bu hastalığın ortasında benim giyeceğimi mi düşünüyorsun? Ne yapmalı da seni düzeltmeli? Aklıma gelenler beni korkutuyor. Yanılmak istiyorum. Önemli bir şeyin olmadığına kendimi inandırmak istiyorum."

– Gri abi.

– Benim kardeşim ne giyeceğini bilir. Hadi çabucak şu elbiseyi giy de gel. Bir göreyim bakayım ne kadar şık olacak benim kardeşim.

"Ne giyeceğini, ne yapacağını bilir. Ama o da tükenmek üzere artık. Onun da tahammül edecek hali kalmadı. Uzatmaları oynuyoruz Sine. Cevap bile vermeden giyinmeye gitti. Ne istersem onu yaptı benim kardeşim. Hiç gözümü arkada bırakmadı. Keşke o böyle olmasaydı. Bu kadar üzüntü çekmezdim o zaman."

– Ne diyorsun abi? Olmuş mu elbise?

"Konuşmamız gereken şey sanki benim elbisem. Biz karşılıklı hiçbir şeyi konuşamadık abi. Konuşmadan da ölüp gideceğiz."

– Çok güzel, çok güzel. Bu yakaya ne diyorlar?

– Hâkim yaka.

– Hıım, yakası çok değişik olmuş. Ayağına giyecek ayakkabın var mı bakayım?

– Var abi, aldık. Siyah süet ayakkabı aldık. Puanlı siyah çorap da giyeceğim.

– Benim kardeşim ne giyeceğini bilir. Aferin sana, yine konuşturmuşsun. Birinciliği alacak yine benim kardeşim.

"Abi sabah beri bir şey yemedin, bir çorba getireyim mi desem

yine aramız açılacak. Ben kızacağım ona, bakışım konuşmam değişecek. Şurada ettiğimiz iki üç güzel söz burnumuzdan gelecek. En iyisi sözü yemeğe hiç getirmemek."

"Şu, iki güzel muhabbetin üstüne bir bardak çay istesem Sine'den. Yine kızar bana eminim. En iyisi susmak."

Bir ağıt duyulur çok uzaklardan. Aslında ses o kadar da uzaktan gelmez. Senin evinin ortasıdır sesin geldiği yer. Sen hiçbir kötülüğü üstüne almazsın. Ama her kötülük bir gün seni de, beni de bulur. Kaçamayız hiçbir şeyden. Başkasının ölümüne ağladığımızı sanırız ama ağladığımız kendi ölümümüzdür aslında.

Toprak kokusu. Gerçekte bir yaprak duyabilir mi bu kokuyu? Mis gibi toprak kokusu. Ve döne döne düşerken sarhoş olabilir mi? Sanki duyuyor ve görüyor bütün bunları.

Genç kız avlunun ortasında durmuş, evin önündeki kalabalığa doğru bakıyordu. Bir süre hareketsiz bir noktaya bakakaldı. Ardından bakışlarını bütün kalabalığın üzerinde gezdirmeye devam etti.

"Yapılan bütün anlamsız konuşmaların sahipleri, şimdi iri gözlerini açıp bizi seyrediyorlar uzaktan. Ben de üstüme düşen rolü oynamalıyım."

Gözleri kalabalığın içindeki bir noktada takılıp kaldı yeniden.

"Sen biliyorsun. Bir tek sen dayı."

Bahçenin ortasındaki tabutun yanına doğru yürümeye başladı aniden. Bir yumuşaklık duydu bacaklarının ardında. Torun kuyruğuyla itiyordu onu ileriye doğru. Bir an durdu bahçenin ortasında. Torun'un başını okşadı. Cenazenin yanındaki gençten bir akraba,

– Bak ağlama, dayını sana son bir kez göstereceğim, dedi.

Genç kız hem ağlıyor, hem Torun'a gülümsüyordu sanki. Yanaklarından süzülen yaşları sildi. İçinden, "Ahh canım benim! Bak Çingen yeğenin geldi. Şubat tatili. Geleceğim demiştim. Bak işte, tam beş ay sonra geldim. Hadi yüreğini açsana boylu boyunca" derken, başını kabul ettiğini göstermek için aşağı yukarı salladı.

Adam halıyı aşağıya doğru çekti. Kız akan gözyaşlarını silmeden yaklaştı dayısının yanına.

"Gülümsüyorsun. Bu soğukluk… Yüzüne sabah çiyi düşmüş dayıcığım."

Bir çığlık attı. Bağırarak ağlamaya başladı kumral genç kız.

Herkesin bir günü vardır bu dünyada. Ya da her gün o gündür aslında.

Görüyorum, eminim; yaprak gibi içim titriyor bütün bu olanlardan. O ise, toprağın üstünde boylu boyunca sapsarı ve kupkuru. Her şey aniden birbirine karışıyor gözlerimin önünde. Bütün kokular, renkler, dokular… Hatta insanlar, yapraklar, yaşamlar, olaylar birbiri oluyor. Görüyorum, eminim.

Ağlayan Çocuk

O günlerde kar o kadar çok yağmıştı ki; bu dünyadan çok uzaklarda, bir masal diyarında duyumsuyorduk kendimizi. Bütün o beyazlık gerçek olamayacak kadar güzeldi.

Hayır. Hiç de öyle değildi aslında. O günlerde kar, o kadar çok yağmıştı ki, ürkmüştük. Birkaç saat içinde yolları kapatmıştı. Biz dağların ortasında, o evde, üç kişi kalakalmıştık. Sen hastaydın. Aslında hastalığın yeni bir şey değildi. Hasta günlerinden biriydi işte. Yine, sarı duvara dayadığın yastığına yaslamıştın sırtını. Her zaman olduğu gibi. Bu anlarda yatıyor musun, oturuyor musun, belli olmazdı. Doğrusu bunu başkaları anlamazdı. Bizse, başka türlü uyuman mümkün olmadığından oturarak uyuduğunu çok iyi biliyorduk ama kimselere belli etmiyorduk bunu. Hem bu senin yaşam biçimin olmuştu artık. Kendimi bildim bileli hastaydın sen. Kendi kendime, ciddi bir hastalığı olsa bu güne kadar çoktan ölürdü, diye düşünürdüm. Bir de sen o kadar güçlüydün ki!

Gece mide ağrılarıyla kıvranır, sabah kan kusar ama sonra yüzünü yıkar, hiçbir şey olmamış gibi odana girerdin. O kan kusmalarının üzerinden yarım saat geçmezdi ki, evin dış kapısında belirirdin. Mevsim yaz ise, bej rengi keten pantolonunun üzerinde tiril tiril, o dönemin modası, desenli ipek gömleğin olurdu. Eşikte ayağına sivri burunlu, kahverengi, kösele ayakkabılarını giyerdin. Bir süre dikilip bize ve bahçeye bakardın. Geriye doğru taradığın

saçların ve hafif kirli sakallı yüzünle çok yakışıklı görünürdün. Mevsim kışsa da yakaları tüylü güderi montunu ve kahverengi, yine burunları sivri çizmelerini giyer, başına da deri kasketini geçirirdin. Yine kapının önünde dikilir, hafif sakallı yanaklarının üstündeki yeşil gözlerinde beliren ışıltıyla bakardın yüzümüze. Artık seni kimsenin tutamayacağını bilirdik o zaman. Ne hastalık, ne biz, ne abin, ne ablaların... Belki yaramazlık yapmış çocuklar gibi biraz mahcup bakardın yüzümüze. O da bir anlık bir bakıştı zaten. O bir anın ardından, yapacağı işten emin insanların edasını yüzüne yapıştırır, omuzlarını öne doğru kavislendirip, kamburunu çıkararak yürürdün bahçeden koca kapılara doğru. Yürürken avuç içlerin geriye doğru savrulurdu. Koca kapılardan çıkıp gittikten sonra senin nereye savrulacağını ise yalnızca Allah bilirdi.

Gidişin gibi dönüşün de ani olurdu. Bazen günler, bazen haftalar, bazen de aylar sonra koca kapıların önünde bir araba durur ve sen inerdin arabanın içinden. İndiğin araba ya sarı bir taksi ya da o dönemler pek az insanda olan bir araba olurdu. Örneğin bir gün Buick marka bir araba savrulup duruvermişti kapının önünde. Bir gün de son model beyaz bir Impala'dan inmiştin hiç istifini bozmadan. Ev halkı o kadar heyecanlanırdı ki gelişine. Herkes panayır yerine giden insanlar gibi senin yanına varırdı. Koca kapılardan dışarıya birer ikişer süzülürdü evde kim varsa. Sen gelen olurdun öyle anlarda, diğerleriyse evde kalan ya da geleni bekleyendiler. Sen görmüş geçirmiş dönmüştün eve. Diğerleri çalışmış çabalamış ama hep oldukları yerde saymışlardı.

Bobiş, Torun. Hayvanlar bile heyecanlanırdı seni görünce. Öylesine ev halkını öper, iç bahçeye geçerdin hemen. İkisi de üstüne atlardı tam o an. Siz alt alta üst üste güreşmeye başlardınız. Ben de çok severdim köpekleri. Onları okşar, onlarla oynar, onları beslerdim ve onlardan hiç korkmazdım. Ama sen geldiğinde onları hiç tanıyamazdım. Başka bir şeydi aranızdaki. Tutkuydu, kavgaydı, dövüştü, yaşamın ta kendisiydi. Yabancıları evin önünden bile geçirmeyen bu hayvanlar hepimizi severdi, hiçbirimiz de onlardan korkmazdık. Biz birbirimize sadıktık. Sense bu sürüp giden düzeni

geldiğin gibi tepetaklak ederdin. Seninle oynarken korkardım Bobiş'ten, Torun'dan. Vahşileşirlerdi. Siz birlikteyken, biz iki adım geriye çekilirdik. Köpeklerin hiçbir zaman sahibi olmadığımızı o an çok iyi anlardık. Kırk yıl gelmesen de, ev halkı onlarla birlikte olsa da; o köpeklerin sahibi, efendisi sendin.

Bir süre sonra hayvanlar da, sen de yorulur ve birbirinizden ayrılırdınız. Hayvanlar bir tarafa savrulur, sen çınar ağacının altındaki kütükten yapılmış oturma yerlerine giderdin. Altına kocaman bir yün minderi koyuverirdik sen oturmadan önce. Hepimiz bir kütüğün üstüne oturuverirdik sonra. Koca bir meşe ağacının gövdesi ortamızdaki masaydı. Yaslardık dirseğimizi masanın üstüne ve senin konuşmanı beklerdik.

Öyle hemen konuşmaya başlamazdın. Önce cebinden yabancı marka yaldızlı bir sigara çıkarırdın. İşte o an daha da havalı olurdun gözümüzde. Kaçak, yabancı sigaralar, altın rengi kaliteli bir çakmağın çıkardığı keskin metal sesi, senin sigarayı tutuşun, çakmağı çakıp söndürmen ve sanki biz orada değilmişçesine uzaklara bakıp sigarayı içine çekmen. Bir süre sonra konuşmaya başlardın. İşte o zaman sen, gerçek sen olurdun. İnce dudaklarında hafif bir gülümseyiş belirirdi. Ardından gözlerinde de bir ışıltı. Gözlerini herkesin yüzünde gezdirirdin, sonra bende duralardın. Başını iki yana sallarken gözünün birini kırpar ve ne haber, derdin bana. Bense boynumu büker ve yalnızca, iyiyim, cevabını verirdim. Aramızdaki diyalog bununla sınırlı olurdu o anlarda. Sen bu kez de bakışlarını kız kardeşinin üzerinde gezdirirdin ve ona da yalnızca, ne var ne yok buralarda bakalım, derdin. O zaman kız kardeşin konuşmaya başlardı. Kendinden emin bir edayla sen yokken, köyde, evde olanları anlatırdı bir bir. Ama o kadar güzel anlatırdı ki bütün olan biteni. Hiçbir olay onun anlattığı kadar canlı yaşanmazdı aslında köyde. Tek kişilik bir gösteri yapardı Sine. Hepimiz gülmekten katılırdık. Sen de gülerdin doyasıya. Sine bu anlarda bambaşka olurdu. Disiplinli, ciddi ve toplum içinde bir ağırlığı olan kız kardeşin, senin gelişinin şerefine içindeki coşkuyu bizimle paylaşırdı. Yerin başkaydı Sine'nin gözünde.

Nedense, dönüşlerin genelde akşam saatlerinde olurdu. Bütün o gülüşmeler, bütün o konuşmalar bir zaman sonra biter ve akşamın kızıllığı yayılırdı ortalığa. İşte o anlarda evin, bahçenin, hatta köyün her zamanki mahzunluğu çökerdi üzerimize. Akşamın alacakaranlığının yaşandığı bu saatlerde, abin de beliridi avlunun yanında. O, seni görünce coşkuya kapılmazdı sanki. Upuzun boyunun üzerindeki başını öne eğerken, kasketini de sağ eliyle alnının ortasına kadar indirirdi. Yalnızca kuru bir hoş geldin, derdi sana. Sonra da eve girerdi bizim olduğumuz tarafa bakmadan.

Sen hep giden, sonra da misafir gibi gelendin. O ise kalandı hep. Hem hepimizden çok kalandı. Kimse onu görünce heyecanlanmazdı. Çünkü bugüne kadar o, kimseye özletmemişti kendini. O, karşılayandı herkesi. Koca kapılardan hiç yabancı gibi girememişti bu eve. Kimse de onu özlemle beklememişti bu yüzden. Sırtında koca evin sorumluluğunu da bir yük olarak taşımıştı her zaman.

Senin ise dışarıdaki dünyada ne yaşadığını ve sırtında hangi ağır yükleri taşıdığını yalnızca kendin bilirdin. Bize yaşadıklarının yaldızlı öykülerini anlatırdın. Karartıları, gölgeleri hep kendine saklardın. Bazı akşamlar ben sana öğrenmek istediklerimi çekinerek sorardım. O anlarda sen bütün masaya bırakırdın ne öğrenmek istiyorsam. Belki bir cesaret sözü o karartılara, gölgelere getirebilsem, onları da tek tek anlatacaktın bana. Ama sözü hiç getiremezdim gittiğin yerdeki yaşadığın karanlık günlere, gecelere. Belki benim de yaldızlı öykülerin parıltısına ihtiyacım vardı o günlerde. Bir de sanırım, seni hep güçlü, kararlı, tutarlı ve umut dolu görmek istiyordum. Başarısızlıklarını, ulaşamadıklarını, üzüntülerini duymaya dayanamayacaktım. Sanki aramızdaki büyü bozulacaktı bunları duyarsam.

O karlı kış günü kader, senin bambaşka bir yüzünle tanışmama sebep olacaktı; ama o günün sabahında da, daha eski günlerde kalan o çınar ağacının altında oturduğumuz akşamlarda da biz bunları bilemezdik. Yaşam hep aynı durağanlığıyla yaşanır diye düşünüyordum o zamanlar. Ve insanlar hep oldukları gibi kalır. Saçları kırlaşsa da, yüzleri kırışsa da, belleri bükülse, hatta olduklarından daha çirkinleşseler bile özleri, ruhları hep aynı kalır diye

düşünürdüm. Ama öyle değilmiş işte. Karın durmaksızın yağdığı o günlerde bunu yaşam bana çok iyi öğretti.

Üç gün üç gece yağan kar değişimin ve dönüşümün habercisiydi. Karın yolları kapaması bizim elimizi ayağımızı bağlamıştı. Yağan kar ve soğuk beynimizi de uyuşturmuştu sanki. Yapacak bir şey yoktu, diğer canlılar gibi doğaya uyum sağlayacaktık. Sen de havaya uyum sağlamak zorundaydın. Kalkıp bir yerlere gidemezdin örneğin. Hava çok soğuktu ve sana soğuk hiç iyi gelmezdi. Çaresiz yatağında yatıyordun. Aslında yatmak değil de, oturuyordun yatağında. Nefes alamıyordun çünkü. Ciğerlerin yattığında yetmiyordu soluk almana. Nefes almak için oturmalıydın. Bunu biliyordum ama bilmezden geliyordum. Hem bilmezden, hem de görmezden geliyordum bu halini. O üç gün, her zaman olduğundan daha farklı olduğunu görmezden geldiğim gibi. Kaçacağımı sanmıştım. Ama kaçılmıyormuş.

O sabah güneş yüzünü göstermişti demek isterdim ama hayır, yalnızca kar durmuştu. Karla birlikte yaşam da durmuştu. Bütün çevre yalnızca bembeyazdı. Beyazlık durulukmuş, saflıkmış, hep öyle anlatmışlardı bana. Bir tek rüyalarda sıkıntıya delalet derlerdi. O gün ve onun ertesindeki günleri yaşayınca anladım ki kar, yaşamda da sıkıntıyı işaret edebiliyormuş. O günün sabahında çevreye baktığımda hiçbir hareket yoktu doğada. Yaşam durmuştu sanki. Bir kartpostal karesiydi bütün köy. Evet evet İsviçre'deki bir dağ köyünün uzaktan çekilmiş fotoğrafının bir parçası gibiydik. Ortamdaki tek hareket bacalardan ince ince çıkan dumanlardı. Bir de amaçsız dolaşan köpeklerin hareketiydi gözüme çarpan. Yattığın odanın camından bir zaman bu sessizliği seyrettim ve dinledim. Sen her sabah olduğu gibi kesik kesik öksürdün bir süre. Gözlerimi camdan sana doğru çevirdim. Bir şey söylemedim. Hastalığınla ilgili konuşmaktan hoşlanmazdın; işin doğrusu bunu konuşmaktan biz de hoşlanmazdık. Konuşmaya yine sen başladın:

– Kar sonrası doğa çok güzel olur. Torun'u da al çık, dolaşın biraz. Karşı dağa çıkıp, bizim şu öksüz evimizin dumanlarını seyredin oradan. Hâlâ yaşadığımızın, soluk aldığımızın kanıtı o

dumanlar. Söylediklerinize siz bile inanmasanız da; kendi kendinize, şu uzaktan bize bakan koca gözlü evimizde, huzurlu ve mutlu bir yaşam var deyin.

Şaşırmıştım bu konuşmana. Sevmezdin duygusal konuşmaları. Hele kendini acındırmak, üzüntülerini paylaşmak, kendini ortaya dökmek, senin tarzın değildi bütün bunlar. Ama önemsemedim, sanırım kar soğuğu beni de uyuşturmuştu. Yalnızca, peki, diyebildim sana. Odadan çıkarken yüreğimi yalayıp geçen sıkıntıyı da umursamadım.

Dışarısı o kadar güzeldi ki! Doğa yaşıyordu, biz yaşamasak da!.. Nefes aldım, ciğerlerimin en gizil noktalarına havanın gidişini duyumsadım. Bir an, senin yirmili yaşlarından beri böyle bir nefesi ciğerlerine çekememiş olman düştü aklıma. Yaşam hiç adil değildi. Kızdım bu adaletsizliğe. Kızdığım eşitsizlikler değildi yalnızca. Sana da kızdım. Bu hastalığı kaptığın ilk zamanlar kullanman gereken ilaçların hiçbirini kullanmadığın için. Tedavine birkaç kez başlanmış ama sonuç hepsinde aynı olmuş. Her seferinde peşini bırakmayan arkadaşlarınla beraber hastanelerden kaçmışsın. Yarım bıraktığın ilaçlarını kullansınlar diye başka hastalara vermişsin. Karşı dağın tepesinden evimize bakarken bunları düşünmenin artık yaşamda hiçbir karşılığı olmadığını biliyordum.

Ben, kardeşin Sine ve Torun bir süre evimize baktık. Bacadan çıkan dumanlar senin ince soluklarındı sanki. Umuda ihtiyacımız vardı. Hayal kurmaya. Başka türlü yaşayamazdık. Soluk alamazdık. Gerçek olamayacağını bile bile hayal kurmaya başladık kardeşinle. Senin düğününün hayaliydi bu. Sine eliyle işaret etti evin önündeki bahçeyi:

– Büyükleri bizim bahçede ağırlarız. Evin yanındaki büyük tarla var ya, gençler de orada olmalı. Düğün orada yapılmalı esas. Çerkes düğününün yanında Türk düğünü de yapmalı. Rahmetli annem çok severdi oyun havalarını. Oğullarımın düğününde saz tutacağım, davul çaldıracağım, derdi. Büyük abimi evlendiremeden toprağa gömdük. Ama Taymin'i gömmeyeceğiz inşallah!

Benim cevap vermemi beklemiyordu bile. Söyleyeceklerimi duymaya hiç ihtiyacı yoktu çünkü.

– Koruluğa kazanlar kurulmalı. Bulaşıklar da evin girişindeki çeşmeye yakın bir yerde yıkanmalı. Bulaşık yıkayacak gelinlerin kullanacağı havlular bile hazır. Annem hepsini kendi elleriyle oyaladı. Hem onların, hem de gelin alıcı arabalarına takılacak havluların oyalarını. Gamalı da Zeybek en sevdiği oyun havasıydı annemin. Çaldıramadı bu bahçede. Hep ölüler yıkansın diye kazanlar kaynatıldı. İnşallah bu kez düğün yemekleri için kaynayacak sular.

O kadar ihtiyacım vardı ki güzel sözler, eğlenceli konuşmalar duymaya. Bu yüzden gelecek güzel günlerin hayallerini dinlemek istiyordum. Söze ben de karıştım:

– Düğün kaç gün sürer ki? Kaç kıyafet diktirmemiz gerekecek acaba, dedim. Bu sorunun cevabı bizi bir süre idare ederdi. Birer sigara da yakmıştık bu arada. Hem sanki güneş de yüzünü göstermeye başlamıştı. Buraları o yüzden seviyordum işte. Bütün zorluklarına karşın, seni yaşamın tam ortasına alırdı doğa. Günlerdir çekilen sıkıntılar sanki hiç yaşanmamış gibi olurdu. Yaşam güneşle birlikte parlamaya başlamıştı işte. Bizse iyice keyiflenmiştik. Düğününde giyeceğimiz kloş elbiselerden bahsediyorduk. Sine, mutlaka kloş olmalı, diyordu. Oynarken güzel görünürdü çünkü böyle elbiseler.

Yaşamın kendisi, karın çizmelerimizin altında çıkardığı sesin hazzıydı. Arada bir okşadığım Torun'un tüylerini avuç içimde duyumsamaktı. Onun bu sırada keyifle salladığı kuyruğunu görmekti. Kardeşinin başındaki yün şalının arasından bakan kenarları kırışmaya başlamış yeşil gözlerindeki ışıltıydı. Ve bütün o karakışa rağmen yüzünü göstermeye başlayan güneşin ışıklarıydı her şey. Sanki Gamalı da Zeybek çalıyordu bizim uzaklarda kalmış bahçemizin ortasında. Müziğin sesini duyduğuma emindim o an. Şimdi bile kulağıma geliyor aynı ezgi.

Sanılır ki dağın ortasında her gün bir önceki günün aynısı geçer. Ama öyle olmaz işte. Bir an içinde her şey değişir. Tam ben yaşamın

bütün o durağanlığının hazzını yüreğimde duyumsarken, köyün girişinde bir sarı taksi belirmişti. Bu bir haber demekti. İşte o an içim kıpır kıpır oldu. İkimiz de taksi nerede duracak diye bakakalmıştık. Bize mi geliyordu acaba? Hayır, köyün girişindeki yeşil evin önünde durdu araba. Huzurlu dumanlar tütüyordu o evin bacasından da. Taksiden inen adam eve girince sanki bacadan duman değil de ateş çıkmaya başlamıştı. Birkaç saniye sonra bir kadın çığlığı yayıldı ortalığa. Çığlığın ardından anlık bir sessizlik yaşandı. İçim ürperdi o an. Şallarımızı iyice sardık başımıza. Ve evimize doğru döndük alelacele. Sanki iki adımda girdik bahçeden içeri. Bir o kadar çabuk da evimize girdik. Senin yanında ısınmaya ihtiyacımız vardı.

Kötü haber tez duyulurmuş. Kulaktan kulağa yayılmıştı sarı taksiden inen adamın yeşil evdekilere verdiği haber.

Tayfur ölmüştü. Kamyonla kasabaya yük götürürken hızını alamamış ve bir çiftliğin duvarına yaslamıştı genç başını. Yirmi iki yaşındaydı delikanlı. Çok yakışıklıydı. Kamyonu vurduğu çiftlik de yabancı birilerinin değildi. Ablasının çiftliğinin duvarında son nefesini vermişti Tayfur. Ablası cenazesinde başka ölecek yer bulamadın mı, benim duvarımda son nefesini vermeseydin olmaz mıydı, sen bir kez öldün ama ben o duvara baktıkça her an öleceğim, diye ağlayacaktı.

Biz ateş düştüğü yeri yakar diye düşünmüştük bütün bu olanları duyunca. Ama öyle olmuyormuş. Sana Tayfur'un ölüm haberini verdiğimiz an, acayip, garip ve sıkıntılı bir döneme girdiğimizi ben de, Sine de tam olarak anladık. İnanmaz gözlerle bakıyordun yüzümüze. Gözlerindeki o şaşkınlık ifadesi hiç de alışık olmadığımız bir ifadeydi. Hayır, seni böyle görmek istemiyordum. Bana kızarak bakıyordun.

– Ne diyorsunuz? Tayfur mu ölmüş? Ohh! Ne diyorsun sen?

İlk anlar kısa süreli bir tepki zannettik. Ama bir türlü bitmek bilmiyordu şaşkınlığın, üzüntün ve Tayfur diye sayıklamaların. Ben ağlamaya başlamıştım. Tayfur için değil, senin için ağlıyordum. Sen durmaksızın sayıklıyordun:

– Yahu gencecik çocuk, nasıl ölür? Vah Tayfur vah!

Gözlerinde aynı şaşkın bakış. Dayanamıyordum böyle bakmana. Ve karşımda aciz ağlaman. Bütün bunlara hiç alışkın değildim.

– Yaa yapma ne olur yeter artık, demiştim sana. Sen paylanmış küçük çocuklar gibi bir şey demeden bakmıştın yüzüme. Bir zaman sonra yine sayıklamaya başlamıştın Tayfur, diye. Bu üzüntünün normal olmadığını çoktan anlamıştık ama ne yapacağımızı bilemiyorduk. Bildiğimiz senin bu acayip durumunu başkalarının da fark etmemesiydi. Yanına oturdum. Ellerini avuçlarımın içine aldım. Yaşlı gözlerinin tam ortasına bakmaya başladım. Benim gözümdeki ifadeyi anlamanı istedim. Sen de hiç kıpırdamadan gözlerimin içine bakıyordun. Ellerini sıkarken konuşmaya başladım:

– Ne olur yeter artık! İlk kez mi ölümle karşılaşıyorsun? Sen ne acılar, ne üzüntüler gördün. Hiçbirinde böyle tepki vermedin. Tamam, Tayfur öldü. Ama yeter artık. Ne olur, yakışmıyor sana. Ne olur böyle bakma. Ne olur, yeter ağlama. Senin gördüklerin sana yeter. Bırak bu acıyı da sahiplenme. Herkes kendi acısını çeksin, izin ver. Üzüldük, hem ona, hem ailesine. Ama bu acı bizim acımız değil. Bu davranışlar sana yakışmıyor. Ne olur yetsin artık!

O kadar sıkmıştım ki ellerini, benim ellerim bile acımaya başlamıştı. Sanırım içinde bulunduğumuz durumu anlamana yardımcı olur diye böyle davranmıştım. Sen hiçbir şey söylemeden bir süre daha gözlerimin içine baktın. Bir zaman sonra konuşmaya başladın:

– Öyle mi diyorsun, yeter mi diyorsun? Ama çocuk çok gençti.

– Evet çok gençti. Keşke bütün bu olanlar hiç olmasaydı. Ama oldu. Bak bugün yarın köy insanla dolup taşacak. Bu sen değilsin. Ne olur böyle davranma!

Başını eğmiş ve yine konuşmaya başlamıştın:

– İlmek ilmek ördüğüm, yüreğimi kuşatan bütün acılar, birer birer sökülmeye başladı. Artık yüreğime hükmüm geçmiyor.

Gözlerinden yaşlar ip gibi süzülüyordu. Ben de başlamıştım ağlamaya. Sanki senin yüreğinden sökülen, acıyı ören o ipin başlangıç düğümünü ben tekrar atmış ve acı örgüsünü ilmek ilmek tekrar örmeye başlamıştım. Çektiğin ve daha çekeceğimiz bütün bu acıların gencecik yüreğimi kuşattığını duyumsuyordum.

– Dayanamıyorum seni böyle görmeye. Ne olur sus! Biz senin yüreğinin suskunluğuna alışkınız. İçimi acıtıyor bu halin.

Söz bitmişti artık. Başını iki yana doğru sallamaya başladın. Hala ağlıyordun. Fakat konuşmamızdan sonra bir daha Tayfur için ağıtlar yakmadın. İnanması güçtü ama Tayfur'un cenazesine de gitmedin, gidemedin. Çünkü gerçekten yüreğine hükmün geçmiyordu artık. Orada nasıl davranacağını bilemediğin için katılmamıştın cenazeye.

Tayfur'un ölümünü duyduğun o sabahtan, ertesi gün cenazesinin defnedildiği öğleden sonraya kadar yatağından çıkmadın. Cenazeye katılmak için gelen seni tanıyan herkes bir de bizim eve uğruyordu. Ben yüreğim tetikte hizmet ediyordum gelenlere. Konuşurken söz Tayfur'a geliyordu bir zaman sonra. Bir an yan gözle benim yüzüme bakıyordun. Gözlerinde ölümü duyduğun an gördüğüm şaşkın bakış oluyordu o anlarda. Ve söze başlıyordun:

– Çok gençti. Ölüm yine fena vurdu bizi. İleride ne aslan olacaktı bilseniz. Ama Ançа[1] izin vermedi. Yine gafil avladı bizi. Acılar ağır geliyor artık. Taşıyamıyorum bütün bu olanları.

Kapının yanında senin gözlerinin içine bakıyordum. Sen bakışlarımı görüyordun Allah'tan ve sözlerini burada kesiyordun. Bu bile çok acıydı aslında. Böyle bir insan değildin. Ne olmuştu da böyle aciz olmuştun? Ne olmuştu da kendinden başka hiç kimseyi dinlemeyen sen, benim gözlerimin içine bakıp yanlış bir davranış yapıp yapmadığını anlamaya çalışıyordun? O gizemli duruşlar, o kendinden emin konuşmalar nereye gitmişti? O gün bunu bilemiyordum. Ama bugün, bütün bu olanlar yerli yerine oturuyor.

1 Abhaz dilinde Tanrı.

O gün bütün sıkıntılarımızın kaynağının, senin Tayfur'un ölümüne takılman olduğunu düşünmüştüm, ama öyle değilmiş. İşin gerçeği, senin de hep söylediğin gibi oyunbozan hayat yine yapacağını yapacak ve sonunda bırakıp kaçacağı çeşit çeşit oyunlar oynatacaktı bize.

Kar yağdığından beri birbirinin aynı geçen günler ölümün olduğu anla birlikte bambaşka çeşitlilikte geçeceğinin sinyalini vermeye başlamıştı. Tayfur'un cenazesinin defnedildiği gün güneş yüzünü bizimle dalga geçercesine gösterdi. Sanki işte hayat bu demek istiyordu bize. Karları ısısıyla eriten güneş, acıların da böyle eriyeceği hissini duyumsatıyordu bize. Ama aslında her şey bir yanılsamaydı. Senin bütün gün süren ağlaman, yağan kar, karı eriten güneş, insanların üzüntüyle yaktığı ağıtlar, benim konuklarla ilgilenmem, kardeşinin kimseye hiçbir şeyi belli etmemek adına çevresine ördüğü kalkan olan dimdik duruşu. Evet, evet hepsi bir yanılsamaydı. Ama o günün gecesi başlayıp, ertesi gün şafak vaktine kadar yaşadıklarımızın bütünü apaçık bir gerçeklikti. Sen bunları anımsamasan da benim için yaşamın çıplak gerçekliğiydi o anlar.

Cenaze töreninin ardından insan kalabalığı köyden yavaş yavaş ayrılmaya başlamıştı. Köy kendi insanları ve o insanların uzaktan gelen beş on yakınıyla kalacaktı birkaç an sonra. Kalanları, yaşanan her duygusal sarsıntının arkasından insanı saran, sarhoşluk ve uyku hali kaplamaya başlamıştı bile. İşte ben ve kardeşin tam bu ruh hali içindeyken evin girişindeki koca kapıların önünde bir erkek belirdi.

Yorgunduk ama yine de sevindik onu görünce. Çünkü o, senin en yakın arkadaşlarından biriydi. Dostundu. Onun koca kapıların önünde böyle aniden belirivermesine çok alışkındık. Hoş senin bütün arkadaşlarının aniden günün, hatta gecenin herhangi bir saatinde koca kapılardan içeri girmesine alışkındık demem gerekir. Akşamın bu saati de o anlardan biriydi işte. Bizim dostunu koca kapılarda gördüğümüz o an sevinmemizin asıl nedeni ise, onu görmenin senin ruh durumuna iyi geleceğiydi aslında.

Kar sonrası güneşi görünce açan kardelenler gibi gözlerin ışıldamıştı, yerinden fırlamıştın ayağa. Dostunla ayakta sarılmıştınız.

Sıcak bir esinti, temiz bir hava, taze bir soluktu bu kucaklaşma. Biz de hemen hazırlıklara başlamıştık birlikte oturup bir şeyler yemeniz için. Yaşamım boyunca gördüğüm en güzel sofraları hazırlayan kardeşin, yarım saat içinde kuş sütü eksik bir sofra çıkarmıştı arkadaşına. Sen mutlu çocuklar gibi coşkuyla sofraya oturtmuştun arkadaşını. Sofra başlarında başlarmış konuşmalar. Sizin sofranızda da yenilen birkaç lokmanın üstüne söz senin durumuna gelmişti.

– Taymin neyin var, demişti arkadaşın merakla.

Başından kötü bir olay geçmiş küçük çocuklar gibi heyecanla ve bugüne kadar hiç yapmadığın gibi alelacele konuşmaya başlamıştın:

– Yahu iki üç gündür zaten hastaydım. Kendi hastalığımla uğraşırken üstüne bir de bu çocuğun ölümü olmadı mı? İyice yıkıldım yatağa. Kalkıp cenazeye bile gidemedim. Sineler de tedirgin oldu tabii.

Arkadaşın meraklanmış bir ifadeyle senin yüzüne bakıyordu.

– Doktora göründün mü?

Kardeşin söze karıştı o an:

– Yarın götüreceğiz Nihat abi. Arkadaşını bilirsin, kendisi doktora gitmekten pek hoşlanmaz ama...

Dostun bir yandan tavuğun beyaz etinden bir parçayı ağzına götürürken, bir yandan da konuşmaya devam etti:

– Taymin ihmal etme. Yarın muhakkak git doktora.

Senin yüzünde günlerdir görmediğim muzip ifadeyi tekrar gördüm o an. Düzeliyor muydun ne?

– Gideriz, gideriz. Yarın Bursa'ya gider, Hayati beye kendimizi gösteririz.

Sine başkalarının yanında seninle ilgili olayları, onu sinirlendiğin davranışları ortalığa dökmezdi. Hep gizli yaşanırdı evin içindekiler, ailenin içindekiler. Ama o sofranın başında birden sinirlendi ve başladı konuşmaya:

– Taymin yeter! Git gel Hayati bey. Başka doktor mu kalmadı koca Bursa'da? Ne yararını gördün Allah aşkına?

Yalnızca güldün Sine'ye. Hiçbir cevap vermedin. Aslında yüzündeki naif gülümseyiş her şeyi anlatıyordu bize. Ne diyebilirdin ki? Sine, hastalığımla ilgili kötü sözler, kaldıramayacağım gerçekler duymaktan korkuyorum mu diyecektin? Yoksa Hayati bey yirmi yıldır beni tanıyor; gerçekleri, belki de yalanları süsleyerek söylüyor bana. Duymak istemediklerimden de hiç bahsetmiyor. Durumumun iyi olduğunu ve yaşam kalitem biraz düşükse de ölümün bana daha çok uzak olduğunu söylüyor mu diyecektin? Verdiği ilaçları şeker niyetine içiyorum derken, içindeki ölüm korkusunu mu koyacaktın masaya? Tabii ki hayır. Hem de kocaman bir hayır.

– Ne istiyorsunuz bilmem şu Hayati beyden. Adam beni yıllardır tanıyor. Bütün hastalığımın seyrini biliyor. Sonra biz birbirimize alışkınız. Bu saatten sonra beni tanımayan birine gidip rezil mi olacağım?

Söze devam etmenin anlamı yoktu. Kardeşin bunu çok iyi biliyordu aslında. Sana ne kadar kızsa da, masada yan yana oturduğun adam dostun olsa da, seninle ilgili gerçekleri bu masanın başında ortalığa dökülmesine asla izin vermezdi Sine.

– İstediğin gibi olsun abi. Neyse, yarın doktora git de, Hayati bey de olsa razıyım.

Gülümsedin bize. Ve başladın tekrar konuşmaya:

– Merak etmeyin gideriz. Yarın sabah hep birlikte gideriz Bursa'ya.

Sen bu sözlerinle bir kucak dolusu su serpmiştin içime. İnat yapmadan doktora gidecektik birlikte. Arkadaşınla göz göze geldik o an. Bakışlarını benden kaçırdı. Sonra Sine'ye döndürdü yüzünü. Sine'ye bakarken gözlerini kapadı her şeyi anladığını belli eden bir ifadeyle. Ama yanılmışım, o hiçbir şeyi anlamamış aslında.

Yemekler yendi, sofralar kaldırıldı bir zaman sonra. Ardından kahvelerinizi verdik elinize. Bir gariplik vardı, seziyordum bunu. Fısır fısır konuşuyordun dostunla. Hissediyordum, bir şeyler olacaktı. Bizim hiç hoşumuza gitmeyecekti bu olanlar. Boş kahve

fincanları elinde mutfağa gelmiştin bir zaman sonra. Söyleyeceklerin vardı besbelli.

– Ben gidiyorum Sine. Nihat abinin açılışı varmış. Beni götürmeye gelmiş. Gitmem gerek.

Kardeşinin gözleri bulutlanmıştı.

– Taymin hastasın. Kurban olayım!

– Gitmem lazım. Nihat abiyi yalnız bırakamam. Benim açılışlarımda o beni hiç yalnız bırakmadı.

– Normal bir zaman değil Taymin. Ayakta zor duruyorsun.

– Hayır diyemem Sine.

– Kendinde değilsin abi!

Başını önüne eğmiş bakakalmıştın bize. Yine söz bitmişti. Sen hazırlanmak için üst kata çıkarken, Sine de dostunun yanına gitmişti.

– Nihat abi, onun ne kadar hasta olduğunu bilmiyorsun.

O ağzını açıp tek kelime söylemedi kardeşine.

– Ne oldu bilmiyorum ama daha önce hiç görmediğim bir halde abim. Gitgeller yaşıyor. Seninle giderse başına neler gelir bilemiyorum abi? Ne oyununa bir faydası olur? Ne açılışına bir destek sağlar. Bildiğin gibi değil Taymin.

O gözlerini kaçırıyordu bizden. Yalnızca,

– Merak etmeyin. Hiçbir şey olmaz, ben ilgilenirim onunla, dedi. Sen geldin tam o anda. Yemek için teşekkürler. Gene bekleriz sözleriyle koca kapılardan arkadaşınla birlikte çıkıp gittiniz. Kalakaldık bahçenin ortasında.

Felaketlerden sonra bir rahatlık çökermiş insanlara. Daha kötü olacak ne kaldı ki der gibi.

Biz de arkanızdan öylece bakmış kalmıştık. Yarın doktora gitme sözleri, kendinde olmaman, ayakta zor durman; hepsi senin gerçekliğindi. Ama o kadar. Gitmiştin ardına bile bakmadan. Ben kardeşini rahatlatmaya uğraştım boşuna:

– Nihat yanında. Merak edecek bir şey yok. Üzme kendini.

O, hiçbir şey duymuyordu. Binip gittiğiniz arabanın sesi tırmandığınız dağlardan ince ince bizim kulaklarımıza kadar yayılıyordu. Kardeşin karlı dağlara karşı konuşmaya başladı:

– İncecik bir ses artık Taymin. Buzlu yolların üzerinde giden. Kayıp uçurumdan düşmesi an meselesi. Ne bir ses, ne bir soluk kalacak yakında ondan.

İçim ürpermişti o an.

– Ağzını hayra aç. O nelerden kurtardı kendini. Bu durumu çerez onun için.

Benim orada olduğumun farkında bile değildi kardeşin. Boşunaydı bütün konuşmalarım.

– Hiçbir şeyi değiştiremedim. Dağların arasında yarattığım bu dünyayı ayakta tutamayacağım. Her şey bitti artık. Son soluk alışlarımız bunlar.

Koluna girdim kardeşinin.

– Gel benim Sine'm. Gidelim, sıcacık bir çay içelim. Her önüne gelene hazırladığın mükellef sofralardan birini de bize hazırla hamarat Sine'm. Şu birkaç gündür çektiğimiz sıkıntıları, yorgunlukları dağıtalım birlikte.

Karşı gelmedi bana. Koca kapılardan sarmaş dolaş geçip eve doğru yürürken,

– Doğru söylüyorsun. Önümüzde zor günler var. Kendimizi hazırlamalıyız. Güçlü kuvvetli olmalıyız, dedi. O, olacakları hepimizden daha iyi görüyordu. Her zaman olduğu gibi.

O akşam bütün yorgunluğumuzu ardımızda bırakarak huzurlu bir yemek yemiştik. İki gündür olan bitenler hakkında karşılıklı konuşmuş, gelen gidenlerin ufak yollu dedikodusunu bile yapmış ve bütün bu yaşananların ardından yataklarımıza çekilmiştik. Tam uykumuzun en tatlı yerinde, gecenin en kör karanlığının yaşandığı o saatlerde koca kapıların önünde bir taksinin durmasıyla ikimiz de yataklarımızdan fırladık. Kardeşin anında

alt kata inmişti bile. Araladığı dış kapıdan bahçeye doğru bakıyordu. Karanlıkta kimin geldiği belli olmazdı. Sen misin, başkaları mı? Arabanın içinde tanıdık kimse bile olmayabilirdi. Felaket haberiyle gelen, ulak görevli bir taksi şoförü kapımıza gelmiş olabilirdi örneğin. O yüzden Sine bahçeye çıkmıyordu. Koca kapılardan kimin gireceğini görmeye çalışıyordu. Ben de yukarıdaki yeşil odanın camından koca kapılara doğru bakıyordum. O sırada senin siluetin belirdi ara bahçede. Kardeşinin görüş alanına girmemiştin daha. Yalpalıyordun. Bir sağa, bir sola giderken bir an ayağın bir taşa takıldı ve yığıldın yere. Sine bahçede koşturmaya başladı. Yanına geldi. Senin yerden kalkmana yardım etti. Sen onun omzuna tutundun. Çaren yoktu. Birlikte içeri girdiniz. Keşke seni bu halde hiç görmeseydim. Keşke o gecenin sabahına kadar yaptığın konuşmaları da hiç duymasaydım. Ama hepsini gördüm ve duydum.

Sen olsan da olmasan da, Sine her gece yatağını hazırlardı. Hep aynı düzende yaşamalıydın. Elinden gelse seni pamuklara sarar, bütün kötülüklerden korurdu. İncinmemen, üzülmemen, hastalanmaman, hatta ölmemen için ne gerekirse yapardı Sine. Ama hiçbir şey onun istediği düzende gidemedi ne yazık! Seni hiçbir şeyden koruyamadı. Neyi istemiyorsa, başına hepsi geldi. Sen incindin, üzüldün, hastalandın ve neredeyse bütün bu sıkıntılarından her gün öldün.

– Taymin bıkmadın mı gece yarısı yolculuklarından? Yetmedi mi yalnızca gecesini yaşadığın anlamsız günler? Yorgunluk, hastalık cezanı çekmedin mi daha?

Hiç cevap vermedin kardeşine. Ama o susmayacak gibiydi:

– Ne geçti eline? Uzaklar ne kazandırdı sana? Hiç, koca bir hiç!

Yine sustun.

– Nerede seni götüren dostun? Seni bu halde nasıl yalnız başına gönderdi. Bu mu arkadaşlık? Arkadaşların için bir tek canını vermedin. Peki karşılığında ne kazandın? Hiç, kocaman bir hiç!

Sen yine sustun. Yatağın ucuna oturmuş bir halde boşluğa bakıyordun. Sine ayakucuna oturdu. Ellerini dizlerine yasladı.

– Abi yeter artık. Sana da, bana da yazık. Ne olur kendine bak artık, kendi iyiliğin için yaşa biraz da.

Bu kez sen konuşmaya başladın. Yine aynı sözler döküldü ağzından:

– Yüreğime hükmüm geçmiyor Sine. Bugüne kadar hep susarak yaşadım, ama artık dudaklarımı kapatamıyorum. Ben uğraşmadım mı Sine? Hep gece mi yaşadım? Tanrı bize sabahı layık görmemişse suç benim mi? Abim öldüğünden beri burayı ayakta tutmaya uğraşmadım mı?

Kardeşin ağlamaya başladı.

– Uğraştın abi. Hepimiz uğraştık. Dediğin doğru, Tanrı bizim kör karanlık gecelerimizi bir türlü sabah etmedi. Peki ne yapalım yani?

Bu kez konuşma sırası sendeydi:

– Ben mi bu hayatı yaşamayı istedim? Kendimle ilgili, yaşamımda bir tek yürekten bir şey istedim. Askerî okul sınavlarına katılmak. Peki ya babam ne yaptı? Kabul kâğıtlarımı saklamadı mı benden?

– Bunlar çok uzaklarda kaldı abi O da kötü niyetinden yapmadı. Babam, iki kardeş bir arada olun istedi yalnızca. Birlikte burada koca bir hayat kurun istedi.

– Uzak ne kadar uzak? Peki yakın dediğin ne Sine? Peki hayat dediğin ne Sine?

– Sen de babamı cezalandırmadın mı abi? Bıraktın burada herkesi bir başına. Kendi hayatını yaşamak için hep bir yerlere gittin.

– Babamı mı, yoksa kendimi mi cezalandırdım acaba? O hayatları yaşarken, hayalim buralara büyük paralarla dönmekti. İçten içe buradaki hayatı düşlüyordum. Burada güzellikler olacaktı. Uzaklarda çekilen sıkıntıların ödülü buradaki güzel hayattı. Ama olmadı Sine.

Kardeşin sustu. Ağlıyordu yalnızca.

– Peki ben cezamı çekmedim mi? Herkes, abini yalnız bıraktın dedi. Peki şimdi ben yalnız başıma buraların en kötü halini yaşamıyor muyum? Ben cezamı kendime, kendim kestim Sine. Hasta

halimle koyunlar, inekler ne var ne yoksa elimi sürmediğim, hepsinin derdi bu kuru başıma kalmadı mı? Ben de burada yalnız kalmadım mı?

– Ben de buradayım abi.

– Ahh Sine bilmez miyim? Senin vicdan azabın içimi kavuruyor zaten. Hepimizin sıkıntısı, derdi senin üzerinden geçti. Sen hiç burada olmasan, seni hiç görmesem, o zaman bütün bu zorlukları kaldırmak çok daha kolay olacaktı. Seni her görüşümde sana ödeyemediğim, ödeyemediğimiz üzerimizdeki hakkın eziyor beni Sine.

Söz bitmişti. Gözündeki yaşları göstermek istemeyen kardeşin mutfağa geçti o sırada. Sen, aciz, yalnız, kimsesiz kalmıştın yatağın ucunda. Yanına geldim. Arkana yaslan istersen, dedim. Duymamış gibiydin sözlerimi. Bir zaman sonra yatağın başındaki yastığı, duvara dayadın. Yastığı duvara, kendini yastığa yasladın. Ben camın altındaki yer minderlerine oturmuştum o sırada. Senin hemen ayakucuna. Bu gece uzun geçecekti besbelli.

Konuşmadan uzun süre karşındaki duvara baktın. Arada bir küçük çocuklar gibi başını önüne eğiyordun. Bir zaman sonra kaşlarını yukarı doğru kaldırıyor, kaşlarının altındaki yeşil gözlerini iyice açarak karşı duvardaki bir noktaya bakıyordun. Birden başını sallamaya başladın. Bakışlarını bana doğru çevirdin.

– Bana nasıl bakıyor görüyor musun?

Şaşırmıştım. Bu kez gözlerimi kocaman açma sırası bana gelmişti.

– Kim?

Bakışlarını yere doğru indirmiştin yine. Bir anlık bir zamandı geçen. Yine gözlerini karşıdaki duvara çevirmiştin.

– İşte orada, duvardaki o çocuk.

Duvarda asılı duran çerçevenin içindeki ağlayan çocuk resmi. Gözpınarlarından süzülen iki damla yaşla yıllardır duvarımızda duran o çocuk.

– Bak görüyor musun nasıl bana bakıyor?

Çocuğun yanaklarında yıllardır duran iki damla gözyaşı, sanki o gece senin yüreğine doğru akıyordu. Ben bile görüyordum bunu.

– Uyuyorum, uyanıyorum, gözlerimi açıyorum, o yine oradan bana bakıyor.

Sana verecek bir cevabım yoktu. Sanırım sen de benden bir cevap beklemiyordun.

– Tam bir yerlere gitmek için giyinirken gözüm yine bu çocuğa takılıyor. Bir yerlerden dönüp geldiğimde de çocuk yine gözlerini bana dikiyor. Sanki neredesin bunca zamandır, diyor bana. Kimseye belli etmeden onun yanına geliyorum, onun karşısında dikiliyorum. Sizin odaya girip beni o halde görmenizden çekinsem bile, bir zaman öyle çocuğun gözlerinin içine bakıyorum.

Sen ki dimdik ayakta dururdun her zaman. Bizim çekinip sana hiçbir şey soramadığımız o günlerde sen duvardaki ağlayan bir çocuk resmiyle konuşuyormuşsun.

– Bak görüyor musun ne kadar acı var çocuğun gözlerinde, dudaklarında.

İp gibi yaşlar süzülüyordu gözlerinden. Ama hâlâ çocuğun gözlerinin içine bakıyordun.

– Küçücük ceketi, yün süveteri. Bakar mısın, bir de kareli gömlek giymiş. Sanki benim çocukluğum. Böyle küçük ceketler giydirirdi annem bize. Bu el kadar çocuk ne acı görmüş ola ki? Yıllardır dindirememiş çektiği acıyı. Hep içine akıtmış gözyaşlarını. Bak o iki damla gözyaşı bile yanağından süzülüp akamamış.

Ya senin acıların? Sen de hep içine mi akıttın sıkıntılarını?

– Şu pembe yanaklara, yeşil gözlere, pembecik kalın dudaklara bak. Ahh küçük adam.

İşte tam o an bana döndürmüştün yüzünü. Hâlâ ağlıyordun durmamacasına.

– Biliyor musun benim de aynı böyle bir çocuğum olabilirdi.

Ben de ağlamaya başladım.

– Yine olabilir, dedim kendimi zorlayarak.

Beni duymuyor gibiydin. Gözünü duvardaki ağlayan çocuğa çevirdin yine. Kardeşin mutfak kapısında belirdi o an. Sessiz, âdeta bir ruh gibi karşındaki divanın ucuna ilişti. O da ağlamaya başladı neye ağladığını bilmeden.

– Annesi nasıl dindirememiş bu çocuğun gözyaşlarını? Yoksa o da benim gibi annesizliğine mi ağlıyor?

Bu kez ben konuşmaya cesaret etmiştim:

– O ufacık bir çocuk. Sen koca bir adamsın.

Ağlarken gülmeye başlamıştın aniden:

– Kocaman bir adamdım annem öldüğünde.

– Evet kocaman bir adamdın.

– Beni ziyarete geldiğiniz o gün, her şeyi anlamıştım.

Sine lafa karıştı. Konuşursan rahatlayacağını düşünüyordu sanıyorum.

– Bize hiçbir şey belli etmedin Taymin. Hepimize gülümsedin.

– Hep öyle değil mi? Kan kusarız, kızılcık şerbeti içtik deriz. Biz hep böyle yaşamaz mıyız? Yiğit olmak, delikanlı olmak kolay mı bizim âlemde?

Kardeşin de o günlere gitmişti sanki.

– Benim karşıma geldin ve bitti mi, dedin. Cevap bile veremedim sana. Yalnızca bir an gözlerimi kapatabildim. Ben de ağlamamalıydım. Sana gözyaşlarımı göstermemeliydim.

– Ben gülümsedim size. Anam ölmüş diye bağıramadım ortalığa. Sevdiği oğlu onun cenazesini kaldıramadı, diyemedim. Bir ayınga yüzünden hapse düşmüş haşarı oğluna ne güzel ceza verdi anam, diyemedim. Türk adaletine, ceketimde bulunan ayınga tozları yüzünden beni üç yıl hapiste yatırıp, bana ceza mı verdiğinizi sanıyorsunuz, diye bağıramadım. Bak görün ceza nasıl kesilir. Ömür boyu çıkmaz acısı içimden. Her sardığım sigara kavurur ciğerlerimi, diyemedim. Cezanın büyüğünü Allah kesmiş bana, diyemedim.

Ellerimi dizlerine dayadım. Gözlerimden akan ip gibi yaşlara aldırmadan bir cesaret yine konuşmaya başladım:

– Sen kendini ne çok cezalandırmışsın. Çektiğin ceza yeter. Azat et artık yüreğini.

– O gün sizler gittikten sonra koğuşa döndüm. Herkes başsağlığı diliyor bana. Ben yine dimdiğim. Ağlamamalıyım diyorum kendi kendime. O sırada bir abi radyoyu kapattırıyor çocuklardan birine. Ben dimdik gidip radyoyu açıyorum tekrar. İnsanları bir el hareketiyle yanımdan uzaklaştırıyorum. Ve yatağıma gidip yatıyorum. Ama yine ağlamıyorum. Ağlamıyorum, ağlamamalıyım. Ahh, şu çocuk niye ağlıyor Sine! Söyle sussun!

– Anlat Taymin. İçinde ne varsa anlat. On yıl dile kolay, nasıl içinde gizledin bütün bunları?

– Bütün bunlar bitecek sandım Sine. Bundan sonrası aydınlık sandım. Sonra abim öldü burada yalnız. Sonra yine kendime cezamı kestim. Artık köyde yaşayacaktım. Nasıl burada abimi yalnız bıraktıysam, ben de yalnız kalacaktım.

– Birlikteyiz abi. Bak başaracaksın, başaracağız. Kör talihimizi döndüreceğiz.

Sen onu duymuyordun bile.

– Burası beni kuruttu. Giyinmeyi bile unuttum Sine. Biliyor musunuz, geçen gün takım almaya gidince paniğe kapıldım. Daha önce olsa yüzüne bakmayacağım bir takımı alıp geldim. Ne rengi renk, ne kumaşı kumaş. Yaşamayı unuttum burada Sine!

– Düzelecek düzelecek, karakış bahara erecek.

Aslında o da inanmıyordu söylediği sözlere. Ama ne olursa olsun o hep dimdik ayakta duracaktı.

O sırada gözlerin yine duvardaki ağlayan çocuk resmine takıldı. Bir yandan da bir şeyler mırıldanıyordun.

– Nına nırınna nına nırınna. Hayır böyle değil.

Sanki bir ezgiydi mırıldandığın.

– Nıraa nırınnıra nıraa nırınnıra. Nıraa nırınnıra ya nasıldı?

Bu kez senin yanına oturdum. Acayiplikler birbirini kovalıyordu. Sen hâlâ mırıldanıyordun.

– Nıraa nırın nıra, nıraa nırın nıra.

– Bu söylediğin nedir?

– Nıraa nırın nıra, nıraa nırın nıra.

– Bir şarkı mı bu?

Aynı anlamsız ezgiyi tekrar ederken gözlerini kapatıp açtın.

– Nıra nırın nıra, nıraa nırın nıra. Bulamıyorum, kahretsin.

– Bulman için yardım edeyim sana.

Yine onayladığını belirtmek için gözlerini kapadın bir an. İkimiz birden mırıldanmaya başladık.

– Nıraa nırın nıra, nıraa nırın nıra.

Nıraa nırın nıra, nıraa nırın nıra.

Sanki şarkı dilimin ucundaydı, neredeyse bulacaktım.

– Nıraa nırın nıra, nıraa nırın nıra.

Nıraa nırın nıra, nıraa nırın nıra.

Birden dudaklarımdan sözler dökülmeye başladı.

– İnan şiir gözlüm, inan gönül sözlüm.

Sensiz bir dünyayı yaşamam, yaşamam, yaşayamam.

Elin ellerimde, gözün gözlerimde.

Bil ki yüreğimde,

Sıcacık sıcacık, bir sevgin var.

Soluk almak için durakladım o an. Gözlerin ışıl ışıl parlıyordu. Devam et, der gibi başını hızlı hızlı sallamaya başladın. Ben yine devam ettim:

– Ben sende yaşadım,

Seninle tattım.

Böyle bir aşkı.

Artık şarkıyı birlikte söylüyorduk ve sen yine ağlıyordun. Kendi kendime bile şarkı söylemeyen ben, seninle beraber şarkı söylüyordum. Sırf senin iyi olman için. Sırf senin içindeki bütün zehirleri akıtman için. Sesim titriyordu, olduğundan daha da ince çıkıyordu ama kimin umurundaydı ki!

– Al hatıram olsun.

Armağan olsun,

Sana bu şarkı.

Çal benim için çal.

Bu aşk için çal, bizim bu şarkı.

Eğer gideceksen, veda edeceksen

Bil ki yüreğimde,

Sıcacık sıcacık, bir sevdan var.

Bende hatıralar var.

Bende mutluluklar var.

Tam şarkının burasında başını iki yana sallamaya başlamıştın. Ardından konuşmaya:

– Ahh bilseniz ne hatıralar var! Ne aşklar!

Sana neler yaşadın diye soramadım. Çünkü inan anlatacaklarını benim de kaldıracak gücüm kalmamıştı. Sen de sormamı umursamıyordun zaten. Sen yalnızca o şarkıyı söylemek istiyordun.

– Bende hatıralar var.

Bende mutluluklar var.

Sana sitem ettiysem,

Sitem sevgiden doğar.

Ben sende yaşadım,

Seninle tattım.

Böyle bir aşkı.

Al hatıram olsun.

Armağan olsun,

Sana bu şarkı.

Çal benim için çal.

Bu aşk için çal, bizim bu şarkı.

Söz bitmişti yine. Bütün söylenecekler dökülmüştü dudaklardan. On yıldır kaldırılmayan bir cenaze kaldırılmıştı sanki. Yıllardır içinde duran irinler akıtılmış, akıtılamamış olanlar ve çürüyen bütün canlar görülmesin diye toprağa gizlenmişti artık. Ve bütün bunlardan sonra kör karanlık sabaha erişmişti. O kadar ihtiyacımız vardı ki gün ışığına! O gece ve o gün yaşananlar bir daha yaşanmamalıydı. Sana ne olduysa bir daha olmamalıydı. Bu yüzden sabahın o erken saatlerinde uzaklaşmalıydık buralardan. Hep birlikte binip gitmeliydik bir taksinin içine. Bu sefer biz sarı bir taksinin içinden inen haber olmalıydık. Açılmamış bir mektup gibi, biz de içimizde yazan haberlerin neler olduğunu bilmeden yola çıkmalıydık. Bir tek ulaşacağımız yer belliydi. Benim yaşadığım kentte görüneceğin doktor, bize içimizdeki, en azından senin içindeki haberleri verebilirdi.

Hazırlandın alelacele. Kapıdan dışarı çıkarken sağ ayağını giyeceğin ayakkabının içine doğru uzattın. Fakat ne kadar zorlasan da ayağın ayakkabıya girmedi. Sana bir şeyler olduğu besbelliydi. Yine de hiçbir şey olmamış gibi davrandın. Abinin eski ayakkabılarını buldun merdiven altından. Bu kez de sana normalde iki numara büyük olan o ayakkabıları giymeye çalıştın. Ama sonuç yine aynıydı. Çaresiz ayakkabıların arkasına bastın. Kar altında ayağını sürüye sürüye koca kapılara doğru ilerledin. Ne kadar çabalarsak çabalayalım hiçbir şey eskisi gibi değildi. Bütün o toprak altına gizlenen canlar, bütün o kanlar, bütün o irinler hâlâ yavaş yavaş yeryüzüne sızıyordu. Hiçbir şey gizlenmiyordu aslında. Gıcır gıcır kösele çizmeler evin girişindeki betonda kaskatı kalmışlardı arkamızda. Torun sana destek olmak için yanı başında yürüyordu. Başka zaman olsa onun başını iki avucunun arasına alıp okşardın. Ama yalnızca sağ elini tüylerinin arasında gezdirdin şöyle bir. Koca

kapılardan arabaya doğru ilerlerken dönüp eve bakmadın bile. Sen de kurtulmak istiyordun buralardan. Kendimizi sarı taksinin içine atıp hızla uzaklaştık evimizden.

Sanki bütün sıkıntıların sorumlusu evimizdi. Onu öksüz kimsesiz bıraksaydık bütün bu yaşananlar yaşanmayacaktı. Küsmek, evet küsmek gerekiyordu bu eve. Belki o zaman unutulurdu çekilen bütün acılar. Ama ya o ağlayan çocuk? Arkamızda bıraktığımız o öksüz çocuğa da küsebilir miydik, onu da yok sayabilir miydik?

Hayır, hiçbir şey unutulmuyor ya da her şey unutuluyor. Unutmazken yok sayıyoruz her şeyi. Yaşamın ta kendisi olan o içimizi acıtan anlar, durumlar, olaylar, kahverengi kösele çizmeler, ağlayan çocuk resimleri… Hepsi, kupkuru, toptozlu durup duruyor gizlediğimiz o girilmez odalarda. Biz görmezden gelsek de ayağımıza iki numara büyük gelen bir ayakkabıyla bütün o her bilinmezi, her unutulanı ve unutulmazı da kader yüreğimize geçiriveriyor. Bütün o süsler, şatafatlar, eğlenceler, siyah iskarpin pabuçlar boşuna. Kaderden kaçılmıyor dayı.

O gecenin sabahında köyümüzden benim yaşadığım kente vardığımızda bu gerçek, bir balyoz gibi başıma inmişti. Evimin köşesine geldiğimizde caddeden karşıya geçmemiz zorunluydu. Senin yardıma ihtiyacın vardı. Tedirgin kolumu sana doğru uzatmıştım. Sen durmuş ve bir süre bana bakmıştın bir çocuk gibi. Gülümsemiştin ardından. Boynunu bükmüş ve oyun oynar gibi konuşmaya başlamıştın:

– Peki, sen bilirsin. Girerim koluna. Benim için hava hoş. Işık'ın dayısı gelmiş köyden, hastaymış zavallı derler. Aaa o adam Işık'ın dayısı mı derler. Seninle alay ederler. Ben karışmam. Girerim koluna.

Yalnızca boynumu bükmüştüm, sözlerine karşılık verecek gücüm yoktu. Oysa o an sana neler demek isterdim... Sen benim utandığım değil, övündüğüm insandın. Seni görecek insanlara bu insan benim dayım derdim gururla. Siz hiç Dostoyevski okudunuz mu? Ben bir köy evinde, bu insan sayesinde Dostoyevski'yle tanıştım. Dostoyevski ve diğerleriyle. Gorki, Turgenyev, Jack London,

Steinback. Peki bu insanın ilkokul mezunu olduğunu biliyor musunuz? Peki ya siz demir perde ülkeleriyle ilgili yaldızlı öyküler dinlediniz mi hiç? O yaldızlı öyküleri anlatırken gözleri ışıldamaya başlardı dayımın. Ben bir köy evinde, bir çınar ağacının altında dayımdan dinledim o öyküleri. Kafdağı'nın ardında olanları. Sovyet Rusya'da herkes eşit derdi bizlere. Zengin fakir ayrımı yok. Abhazya'da köylerde tiyatro salonları var. Gençler Abhazca oyunlar oynuyor. Her köy evinde piyano var, insanlar tarlalarında çalışıp evlerine döndüklerinde piyano çalarak dinleniyorlar. Bir müzik aleti çal öğüdü verirdi bana. Peki ya siz Simurg ne demek biliyor musunuz? O Kafdağı'nın ardında Zümrüdüanka kuşunu arayan, hayatın gerçeğini arayan kuşları hiç duydunuz mu? İşte bu insan bana anlattı bütün bunları. Gerçeği içimde aramayı da ondan öğrendim. O insan benim Taymin dayımdı, demek isterdim. Ama kimseye bunu söyleyemedim.

İçimdekileri ilk defa, gökyüzünde süzülen beyaz bir buluta karşı şimdi anlattım.

Evet, bir bulut geçti gök kubbeden. O kadar ağır geçti ki; içimde ne var ne yok her şeyi dinledi o bulut.

– Taymin… Taymin, Çerkesçe bulut demek değil mi dayı?

Can Alıcı Gelin Alıcı

"Hiç makyaj yaptırmasam mı acaba? Büyük hala da öyle demiş ya! Sine saçlarını yaptırmaya kuaföre de gitmesin, gelinlik de giymesin. Tamam, oldu bitti, karar da verildi. Hep böyle yaşamadık mı biz? Büyüklerimiz karar verir, biz boynumuzu eğip buna uyarız. Neyse kuaföre gitmediysek de onu ayağımıza getirdik. Ahh ne denilirse onu yapmak lazım. Ablam kaçırıldığında da öyle olmamış mıydı? Abilerim! Hiç unutmam bir düğün vardı köyde. Olay olup biteli bir yıl olmuş. Ama bizim evimizde hep aynı yas. Baba düğünde oynayalım mı, diye sormuştu Taymin abim. Babamın cevabı kısaydı. Hayır. Daha topluma girecekleri ilk günlerdi o günler. İkisinin de bıyıkları terlememişti. Biz üçümüz de erken yaşlandık. Gençliği yaşamadan olgunluk çağını yaşamaya başladık. Bütün o yaşanmamışlıklar adına, bugün üçümüz için bu bahçeden başım dimdik çıkacağım. Ahh onlar öldü, evleri kapandı. Sine ne yapsın, yalnız oturacak değil ya, evleniyormuş işte biriyle dedirtmeyeceğim. O yüzden yaptırıyorum saçlarımı. Makyaj da yaptıracağım. Kırk beş yaşında gelinlik giymemin sebebi de bu."

– Sabiş sobaların ikisini de yakalım. Üşümesin insanlar.

"Derdim soba değil aslında. Evimizin dumanının tütmesi. Ne severdim bacamızdan çıkan dumanı seyretmeyi. En erken ben kalkardım köyde. Hemen sobaları ateşler, bahçeye çıkardım. Bahçe yetmez, yola çıkardım. Karşıdan seyrederdim evimi keyifle. Koca

gözlü evimi. Her bir köşesini dişimle, tırnağımla kazıyıp bu hale getirdiğim kerpiç evimi. O dumanlar her şeyi söylerdi aslında. Biz buradayız, dimdik ayaktayız, ölüme çare yok ama biz direneceğiz. Her şeye rağmen, dumanımız tütecek. Üç kardeş bir aileyiz biz. Yalnızca evlilikle yuva kurulmaz. Yuva sıcacık yanabilen bir sobadır, sevgidir, bir amaç için çalışmaktır. Dumanlar kıvrım kıvrım kıvrılır, şekilden şekle girerdi ve ben zorlukları aşmış insanların edasıyla dimdik tekrar evime girerdim. O dumanlar eğrilip bükülerek gökyüzüne karıştıkça hikâyemiz hiç bitmeyecekti. Tabii anlayana!"

– Teyze hava o kadar da soğuk değil sanki.

"Ahh be kızım, benim derdimi nereden bileceksiniz ki? Son bir kez tütmeli evimin dumanı. Ölmediğimizi görmeli insanlar."

– Sabah ayazı üşütür insanları. Hem sobaların üstüne demlediğiniz çayları da koyarsınız, mis gibi kokar bütün ev. İnsanlar daha bir keyifle içer çaylarını.

– Canım teyzem evleniyorsun, gidiyorsun buradan. Yetmedi ağırladığın misafirler için yaptığın merasimler.

– Yetmez kızım. Sen de anlayacaksın ileride. Ağırladığın misafir şerefindir. Namın yürüsün istersen misafirlerini iyi ağırlayacaksın. Ne demiş eski Çerkes büyükleri, şöhretin olsun istersen, keskin kılıç ve kırk sofra gerekir.

"Bütün çabam dağ başındaki bu evde başka bir hayat yaşandığını göstermekti. Herkes bu dünyada kendini bir şekilde göstermeli, derdi büyüklerim. Ben yaptıklarımla kendimi anlatmalıydım. O yüzden misafirimin altına serdiğim çarşaf herkesinkinden farklı olmalıydı. Kabarttığım yataklar yatacak insanın beline gelmeliydi. Tertemiz sabun kokusuyla uykuya dalan misafirleri, uyandıklarında kuş sütü eksik sofralara oturtarak şaşırtmalıydım. Bütün bunlar, içinde suyu hatta tuvaleti bile olmayan bu köy evinde hiç de kolay olmuyordu aslında. Haftada bir gün şehre gidilip yapılan pazarlardı elimde ne varsa. Sabah kuş sütü eksik olmayan o sofralar bütün bu yokluk içinde kurulurdu. Herkesi yatağa yatırıp,

kümese koşardım. Gecenin zifiri karanlığı kan ter içinde bir tavuğu bacağından yakalardım. Günahtan korkmasam, tavuğun kafasını canlı canlı elimle koparıp işimi görürdüm. Ama ne çare ki bir tavuk bile boğazlayamazsın başında erkek olmazsa. Bir hayvanın boğazını kesme hakkı bile sunulmaz sana. Mundar edersin hayvanı. Ne yaparsan yap tek başına ayakta duramazsın işte! Sonunda da hayatın, evin, emeğin mundar edilir sana. Gece yarısı elimde bıçak abimin başında biterdim. Sessiz sedasız onu yatağından kaldırıp tavuğun başını kestirirdim besmeleyi kendim çekerek. Sonrası benim işimdi. Kazanlarla su kaynatıp hayvanı kaynar suya batırırdım. Ardından tüylerini tek tek yolardım. Sabah ezanları okunurken işim anca biterdi. Ama bu sırada bütün sofra hazırlanmış olurdu. Sofranın başına oturanlar gece boyu çekilen sıkıntıları, harcanan emekleri bilmezdi tabii. Bilmezler ve düşünemezlerdi. Çıtır çıtır yanan sobanın üzerinde kaynayan çayın kokusu, ballar, kaymaklar, kızarmış tavuk, Çerkes peynirleri, açma börekler. Herkesin dimağı dururdu o saatte. Vay be Sine, aşk olsun sana, derlerdi yalnızca. Ben başım dik hizmet ederdim konuklarıma."

– Senin kurduğun sofralar çoktan kırkı geçmiştir teyzecim. Gerçekten sizler başka bir zamanın insanısınız. Hele sen! Ahh be teyze, yeter artık başkaları için yaşaman. Bugün bari kendini düşün.

– İnsan nasıl yalnızca kendi için yaşar? Bu nasıl bir şey, ben bunu bilmiyorum ki.

"Bir sürü sofra kurdum masalara, bir sürü döşek hazırladım divanlara. Bu hazırlıkların kime yapıldığının hiç önemi yoktu benim için. Hatta bizim için. Millet için yaşamak. Bunu öğrenmiştik büyüklerimizden. İşte bu yüzden, kendi toplumumuzdan kim gelirse saygıyla hizmet ettik. Kimseden bir şey beklemeden sunduk elimizde ne var ne yoksa."

– Şöyle bir başkalarına baksan yeter aslında teyze. Dayımlar bakamaz artık ama sen bari baksan çevrene. İnsanların nasıl yaşadığını anlarsın belki.

– Her insan kendi hikâyesini yaşar kızım. Birçoğunun anlatacak bir hikâyesi de yoktur. Bütün masalları, bütün hikâyeleri dinler yalnızca onlar. Sözde kendi hayatlarını yaşamayı seçmiş olabilirler ama ne yaşarlar ki birbirlerinden farklı. Aynı hayatlar, aynı kıyafetler, aynı sofralar ve aynı kafalar. Biz böyleyiz yavrum. Siz bize benzemeyin ama biz böyleyiz ve anlatacak çok hikâyemiz var. Ölene kadar bu var olma iddiası yaşayacak içimizde. Dik duracağız her şeye rağmen. Evet, sırayla öleceğiz hepimiz. Ama diğerlerine benzeyeceksem hemen şuracıkta şimdi öleyim daha iyi.

– Peki ya hiç kırılmıyor musun? Haksızlıklar, ihanetler, kalleşlikler hiç içini acıtmıyor mu? Ya yaşanmadan harcanan hayatlar?

– Kim demiş yaşamadık diye? Bak evleniyorum işte kendim için, bu da mı az geldi sana? Hem bunları konuşmanın zamanı mı şimdi? Bırak şimdi olmuşu olmamışı. Hadi koş git sen sobaları yak.

"Koş git sobaları yak ki ben kendi kendimle kalayım. Geçmişimle, kendimle, herkesle hesaplaşayım. Evet, biz kendimiz için yaşamadık, yaşayamadık. Yazılmamış bütün o kurallar, bize neyi nasıl yaşayacağımız anlatmıştı. Bir sürü isteyenim oldu genç kızlığımın ilk zamanlarında. Ama annemin cevabı hep aynıydı. Abileri evlenmeden olmaz. Benim kaderim de orada yazılmıştı. Abileri evlenmeden evlenemez. Sonunda bir tarafı eksikse de oldu annemin dediği. Abilerim evlenmeden değilse de, abilerim ölmeden evlenmedim ben de. İstiyor muydum evlenmeyi, bilmiyorum. Bir bildiğimiz ailemizi toparlamaktı. Bir ablam kaçırılmış, diğeri babaevine gönderilmiş, babam bütün bu olayların üstüne bir yıl yaşamış. Düşmanlıklar, kavgalar, boşanmalar, ölümler… Bacamızdan çıkan dumanlar bütün bu olanları bir bir anlattı herkese. Kimileri görmezden geldi bütün bu hikâyeleri. Görenler de canı istediği gibi anladı. Hep öyle değil mi zaten? Herkes kendi gözünün gördüğüne, canının istediğine inanmıyor mu? Hatta istemezse ne görüyor, ne duyuyor, ne okuyor bütün bu hikâyeleri. Annem öldü bir zaman sonra kanserden. Bir yıl sonra büyük abim Tayar da öldü akciğer kanserinden. Sonra da Taymin abim;

o da gitti arkasına bakmadan. Hakkını yiyemem, aslında gözü açıktı bu dünyadan giderken. Bu dünyada yaşayacak çok az günü kaldığını öğrendiği o gün, yeğenime söylemiş. Ne anlamsız bir hayat bu! Yakın zamanda öleceğini öğreniyorsun ve kendin için doya doya ağlayamıyorsun bile! Bir de, gece yarısı memlekete gitmek için araba bekliyorsun hiçbir şey yokmuş gibi. Kimseye sarılıp ne olacak halim bile diyemiyorsun. Hiçbir şey olmamış gibi davranıyor herkes. Yol ağzı yeğenime, Sine'yi verin isteyen o adama, deyince kızcağız, nereden çıktı dayı şimdi bu, diyor. Abim Işık'ın gözünün içine bakıp, peki ben gittikten sonra ona ne olacak, demiş. Işık susmuş, yalnızca önüne bakmış. Abim ölmeye yatıyordu ama yaşam için, yaşayan için, benim için yine de hayatı düşünüyordu. Bu kız ne yapıyor böyle? Bu kocaman kafayla beni insanların içine çıkarmayacak herhalde!"

– Kızım saçlarım böyle tavus kuşu gibi kabarık olmayacak değil mi?

"Çok komik bir şey söyledim herhalde. Şunun kıkır kıkır gülüşüne bak. Biraz yüz verince hemen tepene çıkarlar böyle."

– Yok abla bu kadar kabarık olmayacak, ama gelin başı yapıyoruz. Öyle çok da dümdüz olacak değil ya.

"Hele lafa bak! Gelin başı yapacakmış. Kırk yıllık Sine'yi millete kepaze etmeye niyeti var bu kızın."

– Kızım ben öyle gelin başından falan anlamam. Şöyle usturuplu bir topuz yapacaksan yap bana. Yok yapamayacağım diyorsan, hemen saçımı bırak git. Bu yaştan sonra rezil olmaya niyetim yok.

"İçinden amma dalga geçiyordur benimle. Evde kalmış kız, bir de yaptığımız saçı beğenmiyor, diyordur belki de. Hoş yüzünün ifadesi hiç değişmedi ama..."

– Sen bilirsin abla. Ben şöyle gösterişli bir saç yapacaktım fakat sen istemiyorsan yapmam.

"Kızın moralini bozduk galiba. Biraz gönlünü mü almalı nedir?"

– Sen işini iyi bilirsin. O yüzden benim ne istediğimi anlamış olmalısın. Sen beni gelin olmaya çok meraklı, ama bu yaşa kadar koca bulamadığı için evlenememiş bir kız kurusu sanmayasın. Aman ha süse meraklı evde kalmış kızlara benzetme beni kızım. Şöyle sade bir topuz ve hafif bir makyaj yeter de artar bana.

– İçin rahat olsun abla. Benim niyetim de öyle zaten. Tam sana uygun bir saç yapacağım. Hem sade, hem de iddialı bir saç.

"Sade ama iddialı. Ben bu kızı fazla hafife almışım. Kız beni çözmüş, işini bitirip bir de duvara asmış. Daha fazla konuşacak bir şey yok. Anladığım, işine karışmamak lazım."

– İçimi rahatlattın. Sen beni anlamışsın, ben de seni anladım. Yap bildiğin gibi işini. Bir söyleyeceğim beni utandırmayasın.

"Başkalarının önünde Allah bizi utandırmasın! Bütün derdimiz bu. Tek düşüncemiz başkalarının ne diyeceği. O önemsediğimiz insanlar da değerimizi ne güzel bildiler; iyi günümüzde, kötü günümüzde nasıl da yanımızda oldular. Bütün arkadaşların burada bak Taymin. Kardeşin evleniyor diye hepsi toplanmış gelmiş; abilik yapıyorlar bana, demek isterdim ama ne yazık ki öyle bir şey yok. Kimsenin de umurunda olmadık sanırım. Soframızdan kalkmayan, ekmeğimizi bizden çok yiyenler, senin viskilerinin tadı başka oluyor Taymin, Sine kardeşim burada yediğimiz içtiğimiz her şey bambaşka güzellikte diyenler; hiçbiri, hiçbiri yok bugün bahçemizde. Çoğunun gelmemesini anlayabilirim ama Nihat abiyi iki cihan bir araya gelse affetmem. Ölü yiyicilik onun yaptığı. Ahh Taymin, zaten rahat yaşayamadın ama rahat ölmene bari izin verselerdi. Tayfur'un cenazesi olduğu o gün hastalığın yüzünden bilincin yerinde değildi. Biz o gün sendeki garipliklerin nedenini bir türlü anlayamamıştık. İş sonra anlaşıldı. Hep bildiğimiz hastalığın değilmiş o zaman başına gelen. Seni bu dünyadan alelacele alıp götürecek böbrek rahatsızlığı nedeniyle her zaman çok güçlü olduğuna inandığım beynin, sana oyun oynamaya başlamış meğerse. Duygusallaşmış, bu yüzden içinden ne geçerse konuşmaya başlamışsın. Hoş şehre gelip tedavi başlayınca eski Taymin geri gel-

mişti. Zeki, nerede nasıl davranacağını bilen abim olmuştun tekrar. Keşke hiçbir şeyi anlamasaydın, yakında öleceğini bilmeseydin. Sen kıyametini kendi içinde yaşarken sana yardım edemediğimizi görmeseydin, bilmeseydin. Keşke ölümün ne kadar yalnız bir şey olduğunu da, senin için hiç kimsenin kendini öldürmeyeceğini de görmeseydin, bilmeseydin. Ama ne acı ki, son anına kadar kendindeydin.

Saçlarımı geriye doğru topluyor kızcağız. Alnım açık kalacak. Alnım hep açıktı zaten. Ama bütün bu belirgin yüz çizgilerimin hepsi bu kadar da ortalığa çıkmasaydı keşke. Bugün farklı görünmek istiyorum. Yıllardır yüzüme bir tek boya sürmedim. Uzun zaman oldu saçlarıma bir fön bile çektirmedim. Bembeyaz saçım da boya yüzü görmedi yıllardır. Ama bugün iyi görünmeliyim. Bu yüzden iki ara bir dere röfle yaptırdım saçlarıma. Her şey dimdik ayakta durabilmek için. Nereden nereye geldim. Ahh ahhh! Abimin hastalığını öğrendiğimiz o günleri bir türlü unutamıyorum. Nasıl da yalnız bırakmıştı herkes onu. Koyunları hastalığının artmasından birkaç gün önce şehirde bir kasaba satmıştı. Kasabın parasını vereceği günlerdeyse abimin hastalığı iyice artmıştı. Hatta Bursa'da hastanede yatıyorduk. Yapılan alışverişi bilen Nihat, abimden habersiz parasını kasaptan almış. Kasap parayı ona hiç şüphe etmeden vermiş. Çünkü onun abimin can yoldaşı olduğunu biliyormuş. Zaten hayvanların satıldığı gün kasaba Nihat'la birlikte gitmişler. Hatta alışverişte aralarını o bulmuş. Adamcağız Nihat'ın hasta yatağındaki arkadaşına parayı ulaştıracağını düşünmüş. Abim her gün aradı can dostunu. Nihat paramı getir. Burada paraya ihtiyacım var, diyordu yüreği kırık. Hiç cevap gelmedi Nihat'tan. Bütün bu olanları Taymin anlayamıyordu bir türlü. Bilmediğimiz değişik hayatlar yaşamıştı abim. Tehlikeli sularda yüzmüştü o yaşına kadar. Nakliyecilik yapmış, kahve işletmiş, bilardo salonu açmış, kömürcülük yapmış, siyasetle uğraşmış, hapis yatmış, verem olmuş hastanelerde kalmış; bütün bunları yaşarken kendi toplumundan da hiç uzaklaşmamıştı. Kendi deyişiyle oradan

oraya savrulup adına hayat denilen anlaşılmaz boşluğu doldurmaya çalışmıştı. Bütün yaşantım, her şey hayata karşı bir isyan, derdi rahmetli. Bir sürü karanlığı, bir sürü kötülüğü, bir sürü kalleşliği görmüştü, biliyordu ama bu yaşadığını anlayamıyordu bir türlü. Onun aklının kabul edebileceği bir olay değildi bu. Çünkü onun bildiği âlemlerde kötülüğün bile bir raconu vardı. Bu kadarı olmazdı. Kendi milletinden abisi olarak gördüğü, dostu olarak bildiği bu adamın davranışını hiçbir yere oturtamıyordu. Bir açıklaması olmalıydı her şeyin. İlk günlerin ardından artık bu işin içinde başka bir iş olduğunu anlamıştı. İçimin eridiği son konuşmasını hiç unutmayacağım. Her şey o gün olmuştu. Ölümüne bir dönemeçlik bir zaman kaldığını öğrendiği o gün. Kendine, canına, ölümüne dertleneceğine, her bir lirasında alnının teri olan parasının derdine düşmüştü abim. Işıklardan son bir kez Nihat'ı aramıştı. Bizim konuşmasını duymamızdan da çekinerek sessizce konuşmaya başlamıştı sözde can dostuyla. O, 'Nihat abi paramı niye göndermiyorsun? Ölmem mi lazım paramı almak için? Abi ne var benim anlamadığım, derken karşısındaki ne söylüyordu bilmiyorum, ama abim tekrar ediyordu. 'Nihat abi bir aydır burada canımla uğraşıyorum. Benim paramı bana sormadan gidip almışsın, sana sorduğumda paran bende merak etme bile demiyorsun. Şimdi burada rahat konuşamıyorum. Nihat abi tekrar soruyorum sana, söyle ölmem mi lazım bu parayı almak için?' Parasını alabilmesi için ölmesi bile yetmedi abimin. Abim bu dünyadan gözü arkada gitti.

Ahh küçük kız sür yüzüme boyaları. Sür ki kapansın bütün acıların izleri. Bütün çekilen acılar içeride kalsın. Çıkamasınlar gün yüzüne. Her acı yaşayanı yıkar. Acımdan beslenmesin başkaları. Kendi eksikliklerini benim acıma bakıp küllendirmesinler. Vah Sine, diyerek kendilerini yüceltmesinler. Sine ölümden başka bir şey görmedi. On yaşında babasının ölümüyle bir başladı cenaze kaldırmaya, annesi, arkadan kırk yaşında abisi… Ahh, Sine ormanın ortasında yalnız kaldı yıllarca. Bir abisi daha vardı ama ne

kadar varsayılırdı ki o! Kimsesiz Sine! Yalan! Hepsi. Üç maymunu oynamayı çok seviyor herkes. Ben ömrüm boyunca kimsesiz olmadım, bundan sonra da olmayacağım."

– Abla göz makyajını yeşil ve kahve tonlarında yapıyorum. Senin için uygun değil mi?

"Şu an her renk uygun benim için. Siyah dışında. Bütün o yaşanmamışlıkları, bütün o karanlık günleri renklendirir belki yeşiller. Sür kızım en canlı yeşilden, fıstık yeşili sür ya da camgöbeği yeşil sür. Camgöbeği yeşil canlandırır yüreğimi belki. Ya da dağlarımın, gözlerimin rengi yosun yeşilini sür. Bütün karanlıklar, pislikler kapanır belki yeşillerle."

– Ne renk istiyorsan onu sür kızım, sana bırakıyorum.

– Gözlerinin rengi ne güzelmiş abla. Yosun yeşili. Kahve ve yeşil karıştırırsak gözünün yeşili daha da çıkar ortaya.

– Göz kenarlarımdaki kırışıklıklar belirginleşmesin de...

– Merak etme abla. Onları yok ederiz, hiç belli bile olmaz.

"Her şey bu kadar kolay ve bu kadar da sahte. Suratına sürülen boyalarla on yaş daha genç oluveriyorsun. İçin ne kadar eskimiş, ne kadar çürümüş kimse fark etmiyor bile. Her şey içi hava dolu bir balon sanki. Bir iğne batırırsan kimsenin havası kalmıyor. Nihat abi, abimin cenazesinde ön saflarda duruyordu. Yakın arkadaş ya! Lacivert takımlarını giymiş, tabancasını da beline takmış. Kendince savunması da hazırdı. Güya abim kumarda para kaybetmiş, bu yüzden yüz koyunun parasını kendisi almış. Tayfur'un cenazesinin ardından hasta hasta abimi oyuna götürdüğü o gece olmuş bütün olanlar. Aklı yerinde olmayan arkadaşını oyun masasına oturtuvermiş. Arkadaşı yüz koyun parasını kaybederken de karşıdan bakmış yalnızca. İçi kan ağlamış ama ne yapsın. Oyun bittikten sonra onu masadan kaldırmış. Hatta bir arabaya bindirip köye de getirmiş. Fakat dengesi yerinde olmayan arkadaşını oyuna götürürken koluna girip sürükleyerek kasabaya götürdüğünü de, dönüşte arabanın içinden onun bahçeye girişini seyrettiğini de söylememiş. Hatta iyiden iyiye dengesi-

ni kaybeden arkadaşının bahçede karın ortasına düşüşünü karşıdan seyrettiğini kendisine bile söylememiş.

Hiç kimseyle kendimize yakışmayan bir konuşmayı yapmadık. Abimin cenazesinde de dimdik durduk tabutun yanında. Ablalarım, yeğenlerim ve ben. Bizim kendimizden başka kimsemiz yoktu. Kimse bize paraya ihtiyacınız var mı, diye sormadı. Koyun paralarının başına gelenleri abimin âlemindeki herkes biliyordu ama kimse gidip Nihat sen ne yaptın, diye sormadı ona. Kimse ölen arkadaşlarının hakkını aramadı. Abimin gözü arkada gitti. Bir beni yalnız bırakmak, bir de arkadaşının ona yaptığı bu kötülük; öleceğine bile yanamadı abim. Aslında şimdi bir şekilde izliyorsa olanları içi ne kadar rahatlamıştır kim bilir! Güvendiği dağlara karlar yağmadığını görmüştür.

Krediyle almıştık koyunları. Banka borcu vardı ödenecek. Hayvanlar satılınca kazanılan paranın bir kısmıyla banka borcu kapatılacaktı. Ama elimizde hiçbir şey kalmamıştı. Bu iş kapanmıştı bizim için. Abim üzülmemeliydi. Bu konuyu ona bir kez bile açmadım. Takmamalıydı kafasına bu para işini. Hallederdik bir şekilde. O sağ olsun yeterdi. Abim sorumsuz bir insan değildi. Ömrü sokaklarda geçmişti ama bir kez olsun, Taymin'in bize borcu var, diye kapımıza dayanan olmamıştı. Hep kendi yağıyla kavrulmuştu. Hani o filmlerdeki, kumarda malını, parasını, hatta ailesini kaybeden adamlardan değildi o. Arkadaşının o gece kumar oyunu vardı yalnızca. Açılış denirdi böyle gecelere. O bölgenin bütün oyuncuları, gece arkadaşının kahvesine gelip büyük oyun oynayacaklardı. O gece, büyük kumarbazların yanında arkadaşını yalnız bırakmamak adına gitmişti kasabaya. Kafası yerinde olsaydı başına gelenlerin hiçbirini yaşamazdı. Ama kader.

Kaderinden kaçamazsın. Taymin, kaderin kendisine oynadığı son oyunu istemeyerek oynuyordu. Ama mızıkçılık nedir bilmediği için yenileceğini bilerek oyuna devam etmişti. Sonunda ölüm sobeledi onu. Ve oyun bitti. Bütün o şikeler, bütün o adam kayırmalar, bütün yenilgiler hepsi bitti.

Yeğeni Zülâl dayısının iyi olduğu günlerin birinde, kaderin o tatsız oyunları oynadığı günlerden çok önce bir gün, bir sürü kâğıtlarla eve gelmişti. Dayısına hayat sigortası yaptırmıştı. Gülüşmüştük o zamanlar, hadi yine iyisin abi, emekli de olacaksın günün birinde, diye konuşmuştum onunla.

Abim öldü ve ölüsüyle banka borcunu ödedi. Hayat sigortası Taymin'in ani ölümüyle yüklü bir para verdi bize. Biz de koşup gittik ve kredi borcumuzu ödedik. Para bitti böylece ama kimseye boynumuzu eğmeden, alnımız açık çıktık bu işin içinden."

– Abla makyajın bitti. Bir de duvağını taktık mı işimiz bitecek.

– Ben duvak istemiyorum kızım, birkaç çiçek yalnızca. Topuzumun arasına şuradaki gonca gülleri taksan yeter.

– Sen nasıl istersen abla.

"Kız teslim oldu artık. Kırk beş yıllık hayatımda ilk kez kendim için bir gün yaşıyorum. İlk kez bugün kendi hayatımı yaşıyorum. Kırk beş yılın bütün yaşanmamışlıklarını bugüne sığdıracağım."

– Abla çok güzel oldun, sade ve asil.

"Kız ne düşünürse düşünsün. Bir süre seyredeceğim kendimi. On beş yıl dile kolay, aynalardan yüzümü kaçırdım. Evin girişindeki o kocaman aynaya bir kez başımı kaldırıp bakmadım. Bakamadım. Bazen kendi gözlerimle göz göze geldim. Ama hemen kaçırdım gözlerimi aynadan. Kendi yüzümü görmeye tahammül edemiyordum nedense. Bugün, yüzüme bakmadığım bütün o günlerin hatırına, yüzümün kırıştığı son zamanların da, bir tek kırışıklığın olmadığı ama boşu boşuna harcanmış o gençlik yıllarımın da hatırına şimdi bakacağım aynaya. Bu bakış yaşanmamış bütün yıllar ve yaşayamamış olanlar için olacak. Abim Tayar için, Taymin için, kendim için, annem için, hatta gelin olduğu günü mutlulukla yaşama hakkı kendisine verilmeyen Gülen ablam için de bakacağım aynaya doyasıya. Ve bu evden bütün yaşanmamışlıklar adına dimdik ve eteğimi sürüye sürüye çıkacağım."

– Abla güller de tamam. Başka bir istediğin var mı bak bakalım?

– Hiçbir istediğim yok. Eline sağlık. Her şey istediğim gibi oldu.

– O zaman bana müsaade abla. İki gelin başım daha var.

– Sağ ol kızım. Hadi burada oyalanma. Seni çocuklardan biri götürsün kasabaya.

– Sana mutluluklar dilerim Sine abla. Hepimiz seni çok özleyeceğiz. Gelip kendi evinde de göreceğim seni.

"Ne kadar çalışırsam çalışayım, ne kadar çok emek vermiş olursam olayım, bu ev yine de benim olmuyor. Ne acı. Yalnızca baba ocağım burası. Bütün yaşamım burası ama yok sayılıyor işte."

– Tabii, tabii ne zaman istersen beklerim. Sana da hayırlı işler. Haa bu arada sen evlenirken de haberini bekliyorum. Evlendim diye unutmayın sakın beni. Bir zamanlar bir Sine ablamız vardı köyün birinde yalnız yaşardı, kocaman kerpiç bir evde dimdik ayakta dururdu, deyip sanki ölmüşüm gibi konuşmayın, bozuşuruz bak. İyi haberlerini bekliyorum unutma.

– Tamam ablacığım. Seni unutmak ne mümkün! Bu evi, yemeklerini, çiçeklerini, temizliğini. Her zaman senden biraz çekinmişimdir ama seni unutmak, işte bu mümkün değil ablacım.

– Gel bir öpeyim seni. İlk önce senle vedalaşayım. Her şey istediğin gibi olsun.

– Senin de Sine abla, senin de. Mutluluklar dilerim sana. Sen çoktan hak ettin mutluluğu. Görüşmek üzere ablacığım.

"Mutluluk hak ettiği için sunulmaz insana. Birileri mutlu olur bu dünyada. Birileri de arar ama bir türlü bulamaz o mutluluk denen şeyi. Hadi küçük kız güle güle sana. Hadi artık çık git bu odadan. Bir an, evet bir an yalnız kalmak istiyorum. Kendimi seyredip bu anı yaşamalıyım. Hah kapıyı çek, ben de kilitleyivereyim arkandan. Oldu işte. Yalnızım.

Herkes için bu düğün. Ben herkes adına gelin oluyorum. Zorunluluklar yüzünden evlenmiyorum ben. Kim ne derse desin, gerçek böyle değil. Zorunluluklar yüzünden evlenseydim, yaşı geçkin ama aynı zamanda zengin isteyenlerimden biriyle evlenirdim. Paralı ve çocuklu o adamlardan biriyle. Hayır, evet, hayır dedim böyle kısmetlerin hepsine. O adamlar için köyde yalnız

başına yaşayan, evde kalmış bir kızdım yalnızca. Evlendiğim insan içinse hiç de böyle değilim. Evimi bilen, ekmeğimi yemiş, en önemlisi abilerimi bilen, kendi toplumumdan bir insanla evlenmeye karar verdim. Parası pulu çok olmayabilir, belki de vardır onu da bilmiyorum. Benim ayarım bir insan o. Bizi bilen, bizim de onları bildiğimiz insanlar sanki. Evet sanki. Nasıl emin olabilir ki insan?

Yüzünü bile hatırlamıyorum onun. Başımdan geçen bütün bu ölümler, yaşamak zorunda olduğum bütün sıkıntılar beni zamanından önce olgunlaştırmış olsa bile, bu gün evlenen ben, içimin tir tir titrediğini duyumsuyorum. Nereye gidiyorsun Sine? Yalnızca senin toplumundan diye, yalnızca seni tanıyor diye, yalnızca aynı ortamların insanısınız diye bilmediğin bir adamla evlenilir mi? Yaşamak için bilmediğin uzak bir diyardaki köyün birine gidilir mi? Şehrin birinde sıcacık kaloriferli bir evde gelecek kaygısı olmadan yaşamak varken, geleceğin için oynadığın bu kumar da ne?

Alışkın değilim, kendim için planlı programlı hareket edip sıkıntısız, içim titremeden karar vermeye hiç alışkın değilim. Bak başkası için olsa onun için doğru olanı nasıl da iyi bilir ve ona yardımcı olurum. Ama kendim için? Kendi için doğrusunu düşünüp uygulayan, o her şeyi denk insanlardan olamadım ben.

İçim tir tir titriyor. Kimse önemsemese de ben genç bir kızım ve birazdan alıp götürecekler beni evimden. Bir ölüm esintisi esiyor içimde. Bu duyguyu iyi bilirim. Ölüm gibi bir şey bu yaşadığım. Sine nereye gidiyorsun? Bir şarkı mırıldansam. Hep öyle yapmaz mıydım? Bütün sıkıntımı alırdı şarkı söylemek. Nereye gidiyorsun Sine?"

– Kapıldım gidiyorum, bahtımın rüzgârına

Ey ufuklar diyorum…

– Teyze kapıyı kilitlemişsin. Yoksa evlenmekten vaz mı geçtin? Teyze!

"Yok bu dünyada rahat yok, bir tek ölünce kendimi dinleyebileceğim herhalde. Orası da meçhul ama neyse. Bir dakika, yalnızca

bir dakika istemiştim. Yüzümü seyretmek istemiştim doya doya. Unutsak da hepimiz Tanrı aşkına, ben de genç bir kızım ya...”

– Açıyorum açıyorum. Hiçbir yere kaçmaya niyetim yok. Kaçsaydım yıllar önce kaçardım.

“Bir bildiğim temizlik, ütü, çamaşır, yemekti. Bir delikanlının yüzüne, yıkayıp kuruttuğum bembeyaz bir çarşafı ütülerken, o çarşafa baktığım kadar heyecanlanarak bakmamışımdır.”

– Teyzeeee! Bu ne güzellik!

– Hadi oradan dalga geçmeyin benimle.

– Teyze çok duygulandım, nerdeyse ağlayacağım!

– Bilirim bilirim, ağlarsınız hepiniz.

“Bütün o ölümlerden sonra yalnız bırakmamaya çalıştınız beni bu dağ başında. Yeğenimin beş yaşındaki çocuğundan, otuz beş yaşındaki hem arkadaşım hem yeğenim olanınıza kadar, hepiniz.”

– Sizler de ne güzel olmuşsunuz. Hepiniz. Aaa ağlıyor musun kız Sabiş? Kimse görmesin. Bak dalga geçerler bizimle. Sevineceklerine ağlıyorlar, derler bak karışmam ha!..

– Herkes kendi işine baksın teyze. Ne güzel olmuşsun biliyor musun? Boyasız geçen bütün o yıllara inat bu güzellik. Siyah giyerek gezdiğin bütün o yıllara inat bu gelinliğinin beyazı.

– Herkese, her şeye inat teyze.

“Evet, herkese her şeye inat umut. İnadına yaşamak bu zaten. Kimse anlamasa da bütün bu olan biteni. Kapasalar da gözlerini çektiğimiz bütün acılara, inadına gülümsemeli bu gün. Bütün o yaşanmamışlıklar ve yaşamayanlar için.”

– Şöyle doyasıya öpeceğim hepinizi. Sizler de bu çekilen acıların ortağıydınız.

– Hayır teyze, her şeyi çeken sendin. Biz yalnızca yardımcı oyunculardık. Sen tek başına çektin, yaşadın ne var ne yoksa.

– Kimse böyle olsun istemezdi. En azından ben yaşıyorum. Ya ölenler? Onlar da ölmek istemezlerdi herhalde. Tayar abim kırk iki yaşındaydı öldüğünde.

– Hadi şimdi bırak bunları teyzeciğim. Birazdan gelin alıcı gelir. Seni şöyle içten bir öpeyim. Mutluluklar dilerim sana. Bundan sonran aydınlık olsun!

– Öp kızım Ayşen. Hepiniz, evet hepiniz öpün beni.

"Umut, Su, Tüles, Ayşen, Zülâl, Sabiş, Işık, Aslıhan, Ceyhan, Tuba… Hepiniz, evet hepiniz. Can yoldaşlarım benim! O da ne? Silah sesleri duyuluyor işte uzaktan. Geliyorlar. Sakın, sakın evime gelince silah atılmayacak. Söyledim bunu erkek tarafına. Hiçbir şekilde evimin önünde tabanca attırmam. Ben abilerim için tabanca attıramadım bu evin önünde. Beni silah sesleriyle çıkaramazlar bu evden. Sustu evet sustu. Bütün o silahların sesleri sustu. Sağ olasınız! Anladılar derdimi, evet anladılar.

Bayramlarda bütün evlerden tabanca sesi duyulurdu. Benim evimdeki bütün erkekler yerlerine yerleşmişlerdi. Harmanlığın başındaki mezarlık abilerimin evi olmuştu artık. İçi gülen o bayram günlerinde, benim içim kan ağlıyordu. Duvarda asılı tüfeği indirip çıkmıştım kapımın önüne. Havaya doğru ateş açmıştım dört beş el. Bu evde hâlâ yaşayanlar vardı işte. Belki de bu, ben buradayım, demekti. Bir yandan da kendimi gizlemiştim insanlardan. İddiam hep vardı, ama kimsenin gözünün içine sokmadım bunu. Ahh Sine! Gidiyorsun, daha aklın burada, geçmişte."

– Teyze kapını kapayalım.

"Ben kapımı çoktan kapadım. Sorarlarsa yalnız kalmak istiyordum. Hayır, ben seçimimi çoktan yapmışım. Başkaları için yaşanan bir hayat. İşte bugün de herkes için gelin oluyorum."

– Teyzem hep yanındayım, ne olur unutma bunu.

– Biliyorum Işık. Artık sona geldik kızım.

– Son değil, bir başlangıç bu.

– Biz treni çoktan kaçırdık kızım.

– Bu kadar umutsuz olma. Tanrı aşkına artık yüzün gülsün teyze.

"Adım gülmeyen Sine biliyorum. Allah güldürmese insan nasıl gülebilir ki? Yüz çizgilerimin bu kadar çok olması da bu ağlamak-

lı yüz ifademle ilgili belki. Otuz yaşıma gelmeden yüzüm kırışmıştı benim. Hele yanağımdaki bu belirgin çizgi. O, Taymin'den sonra oldu. Yeğenim Umut'un evinde kalıyordum o zamanlar. Sağ yanıma dönüp her gece ağlıyordum. Sabah kalkınca yastık izi olmuş derdim kendi kendime. Her gece, her gece saatlerce ağlardım. Ben sanki inadına çizgi çekmeye uğraşmıştım yüzüme.

Geldiler işte misafirler. Sarılmalar, öpüşmeler. Kapının önünde bir hesap görülüyor belli. Hesap kesiliyor yüzümü görmek için. Kapı açılıyor işte. Kızlar da gitti yanımdan. Tabii herkesin bir telaşı var. Ablalarım. Uzaktan gözümün içine bakıyorlar."

– Çok zamanımız yok Sine yavrum. Daha iki saatlik yolumuz var. Büyükler fazla oyalanmadan dönelim diyorlar.

– Bir çay içseydiniz bari.

– Eksik olmayın. Daha çok çay içer, yemeğini yeriz. Artık gidelim yavrum.

"Başkaları için yaşasam bile onlar benim ailemdi. Dışarıdan kimseyi dinleyip işimi görmedim ben. Şimdi onlar gidelim diyor ve ben siz bilirsiniz diyorum."

– Siz bilirsiniz.

"Merdivenlerimden iniyorum teker teker. Daha dün Arap sabunuyla fırçaladığım benim tahta merdivenlerim. Ben gidiyorum. Peki ya bu merdivenleri yarın kim fırçalayacak? Herkes ayakkabısıyla girmiş içeri. Halılarım, pöstekilerim, kilimlerim, büyük babaannemin Kafkasya'dan getirdiği yolluklarım. Bütün bunları kim temizleyecek Sine? Ahh Sine temizleseler ne olacak, temizlemeseler ne olacak? Bir gün dağınık göstermedim evimi kimseye. Teyze bu ev yıkılıyor, diyordu Işık. Vallahi yıkılıyor, içten içe her yanı dökülüyor. Korkarım biz içindeyken yıkılıp gidecek. Kimseye söyletir miydim bu lafları? Ev yıkılmadı Işık, biz yıkıldık baksana. Bu gün, evet bu gün, benim öldüğüm gün bu gün. Taymin, Tayar abi, bu da ölümün başka yüzüymüş. Nasıl içim kavruluyor bilseniz. Ben böyle hayal etmemiştim hiçbir şeyi. Çifte düğün yapacaktı babam bu evde. Bu ev, evet bu ev. Her şeyin suçlusu bu ev.

Ablalarım. Bir tek size sarılacağım. Susun, hiç konuşmayın ne olur."

– Sine kızım hakkını helal et. Çok emeğin var burada.

– Tamam abla sırası değil.

"Artık söz bitmeli abla. Laf bitmeli. Bütün emeklerimin boşa gittiğini görürken, bana madalya takmanın, paye vermenin ne anlamı var ki? Yalnızca sarılalım. Gelecek, geçmiş hepsi boş. Aynada bir gelin görüyorum. Güzel bir gelin. Sağ yanağında boylu boyunca bir çizgi uzanmış, yeşil gözlü bir gelin. Boşuna olacağı olanı düşünmek. Yukarıda odada yalnızken bir dakika, küçücük bir aynada yüzüme bakmak için kıvrandım. Ama beceremedim kendimle olmayı. Evimin girişindeki bu koca aynada onlarca bakış arasında kendimi seyretmekmiş kısmetim. Şu an yaşamalıymışım yalnızlığı. Koca ayna yüzüme vurmak istemiş çünkü. Evimin her köşesi bir aynanın yansıttığı suretimle bana veda etmek istemiş."

– Sine kızım eşiğe dikkat et. Düşme yavrum. Sağ ayak, sağ ayağınla atla kızım.

"Olur sağ ayakla da atlayalım eşikten bakalım. Kendi eşiğimden nasıl çıkacağımı da giderayak öğrenmek lazımmış demek ki. Sürü kızım Sine eteğini içinden geldiğince; savur bir o yana, bir bu yana. Benim kadersiz kapım, eteğini sürüye sürüye bir gelini içine alamayan benim talihsiz evim. Tabutlar, cenazeler üstünden atlatılan benim kadersiz kapı eşiğim.

Bu kez de benim ölümüm için toplanmış insanlar. Tanrım bütün bu kalabalığı içine alan bahçem ne kadar da güzel görünüyor! Akşamsefalarım, ezan çiçeklerim, petunyalarım, sakız çiçeklerim, ortancalarım, hercai menekşelerim, İzmir güzellerim, kan kırmızısı sardunyalarım, melisam, manolyalarım, fesleğenim, kardeşkanlarım, adaklar adadığım kılıç çiçeğim hepinize hepinize elveda. Yıllarca koca kapılarımın dışındaki tulumbamdan kovalarla su taşıyarak büyüttüm sizleri. Dile kolay her akşam onlarca kez gidip geldim toprağınıza su katmak için. Bir akşam değil, iki akşam değil her akşam bakırlarla su taşıdı bu eller. Peki ya şimdi

sizler de mi öksüz kaldınız benim güzel çiçeklerim? Şıkır şıkır çeşmem akıyor bahçemde artık. Bütün bu kalabalık içinde bir tek ses bile duyulmuyor, bir tek suyumun sesi. Gelin almaya gelen insanlar en ufak bir taşkınlık yapmıyor. Sanki gelen bütün bu konuklar içimden geçenleri anladı. Bütün yaşanmışlıklar için sessiz saygılı alıyorlar gelinlerini. Durduk, duralım, hatta zaman dursun. Tam da şimdi. Dua edilecekmiş. İşte ha evlilik, ha ölüm ne farkı var? İki gidiş de dua ile.

Koca kapılardan da çıktık. Avlum tertemiz süpürülmüş. Kimler süpürdüyse bugün avlumu. Sine dile kolay kırk beş yıl. Bunun on yılı çocukluk. Otuz beş yıldır her sabah doğan günle birlikte süpürdün avlunu. Yüzlerce hayvanın çıktığı avluda bir tek hayvan pisliğini kimseye göstermedin. Bırak bütün bunları artık. Süpür uzak yerlere kafandaki bütün bu düşünceleri. İşte seni buradan alıp götürecek arabanın yanına da geldin. Ne olursa olsun dönüp son bir kez bakacağım evime. Bacamdan tüten dumanlarımı doyasıya seyredeceğim. Benim kimsesiz, öksüz evim soluk alıyor zorla ve anlatıyor içinden geçenleri tane tane. Her şeyi anlatıyor, evet her şeyi anlatıyor ama dinleyene. Bakın işte yazılar bir bir çıkıyor bacadan. Ne diyor koca evim benim? Herkes, evet herkes duymalı, okumalı bu yazılanları."

– Gelin
girmeyen
ev
olur
ama
ölüm
girmeyen
ev
olmaz
…

Sessizlik Çığlık Çığlığa

8 Mart 2009, Perşembe

Sohumi/Abhazya-Apsını-Canlar Ülkesi

Sevgili…m;

Adını yazamadım. Sevgilim diyemedim. Seninle bir yaşamı paylaşmaya cesaret edemedim. Yakın duramadığım, birlikte bir yola baş koyamadığım, yaşama karşı omuz omuza veremediğim, destek olamadığım, köstek bile olamadığım ve bilinmeze doğru bir uçurumun kenarından el ele atlayamadığımsın.

Sevgili…m, burada çınar yaprakları beyaz biliyor musun? Kar yağdığı için değil, burada çınarlar bembeyaz. Ben hiçbir şeyi yolunda sokamadım biliyor musun? Büyümek hiçbir şeye çare değilmiş. Birçok dağı devireceğimi sanıyordum ama dağlar dimdik ayakta duruyormuş. Devrilense,...? Bu duyguyu anlarsın sanıyorum. Çünkü sen de kırklı yaşları çoktan geçtin. Ben birçok duygumu yeni anlıyorum. Ama her şey için o kadar geç ki artık. O kadar değişti ki yaşam, o kadar değişti ki dünya ve ben değişmekten bile acizim ne yazık ki...

Neydim, neyim ve ne olacağım?

Hayal kurmayı özledim. Küçük bir kız çocuğu olmayı özledim. Ormanda yalnız başına gezen, koyunlarını kaybetmiş küçük bir

kız çocuğu. Anneannemi özledim. Ona sığınabilmeyi. Kuru otların acısını ve sesini duyarken ormanda hızla koşmayı, işlediğim suçtan kurtulabilmek için ona sığınmayı özledim. Koyunlar hiçbir yere kaçamazlarmış biliyor musun? Sıcaktan, güneşten kaçmak için ulu bir çınar ağacının gölgesine sığınıp toprakla bütün olurlarmış ve insanoğlunun gözleri onları görmezmiş. Birinin elimden tutup beni o çınarın gölgesine getirmesini özledim. Beyaz yün yığınının soluk almasını gördüğümde gözlerimin hayretle açılması, sıcak, onlarca koyunun saatlerce sessiz yatabilmesi, gölgeler ve yaşlı bir kadının gözlerindeki ışıltı...

Sığınacak bir çınar. Burada çınarlar beyaz yapraklı. Beyaz. Tenimi yalayıp geçen buz beyazı hayatım. Yeşile hasretim. Her yer yemyeşilken, yaşamı, hayatımı yeşertemiyorum. Senden kaçtım, geçmişimden kaçtım, kendimden kaçtım. Dimdik ayakta durmalıydım ve görmeliydim dünyada ne varsa. Solumalıydım dünyanın en gizli köşelerinin havasını. Değişik ellerden çıkan tatları koklamalı, sonra da tatmalıydım; işte yaşam bu demeliydim kendime. Dedim, mesleğime tutundum. Dimdik ayakta duran bir kadın olmalıydım, oldum! Dünyanın en gizli köşelerini gezen bir muhabir, bir fotoğrafçı. Birçok fotoğraf, birçok yüz, birçok mutluluk, birçok acı. Sen mutluluğun resmini yapabilir misin? Ya yaşamın fotoğrafını çekebilir misin? Gördüklerini yansıtabilir misin objektife? Gördüklerini duyumsayabilirler mi insanlar? Ya o fotoğraflardan alabilirler mi acının kokusunu, yaşamaya çalışan insan evlatlarının nefeslerinin kokusu duyulur mu peki; bu keskin kokuyu, insanın nefsinin pis kokusunu duymak hoşlarına gider mi?

Geçmişte bir yerlerde duran o gün, ben senden kaçmadım aslında. Üzerime binecek rollerden kaçtım. Bir anne, bir eş, bir gelin, bir hanım olmaktan kaçtım. Dünya çok büyüktü ve ben solumalıydım onun havasını. Roller. Haight Ashbury, çiçek çocuklarının mekânı. San Fransisco. Roller oyunlarda olur, demiş çiçek çocukları. Ben o zamanlar yaşamı bir oyun sanıyordum. Yüzleşme. Kırk yaşıma dünyanın öbür ucunda girdiğim o gece anladım bunu. San Fransisco'nun yaz kış çivi gibi esen sert havası beni kendime getirdi belki. Bir yere

sığınmak istedim o an. Sert hava öyle bir çarptı ki beni. Kendimi orada öyle kimsesiz hissettim ki. Sığınmak…

Ben mezarlıktan korkmam, dedim o çocuğa. Ama hava kararır, dedi adı Ogün olan çocuk. Olsun, dedim.

Genç kızlığımın ilk zamanları, başımda erkek kasketi, ayağımda pantolon. Dimdik durdum dağın ortasında.

– Hoyy, dedim dağlara doğru. Hooy, hooy!

Karşı dağlardan bir adam cevap verdi bana.

– Hayvanların burada!

Çocukluğumdan beri hep kaybedendim işte. Elimde ne varsa kaybeden. Küçücükken bir koyun sürüsünü kaybetmiştim ormanda. Bu kez kaybetmemeliydim hayvanlarımı. Bu kez kimseye sığınmadan bulmalıydım onları. Georgia'yı ve diğer buzağılarımı. Gülüyorsun değil mi, bu kadın neden bahsediyor böyle diyorsun içinden! Bu kez kaybetmeyecektim. Dağın içindeki o sese doğru hızla yürümeye başladım. Ulu çınar ağaçlarının arasına daldım. Ulu meşelerin.

– Buraya gel, dedi ses. Hayvanların burada. Hava kızıla kesti. Hayatım o zamanlar alev alan yakıcı bir kızıllıktı yalnızca. Bütün çınar yaprakları kıpkırmızı bir alevdi. Dönmek artık ne mümkün, orman içine alır insanı, içine gizler. Yüzüm kıpkırmızı, durdum delikanlının karşısında. Bir adım geri çekildi çocuk.

– Sen kız mıydın?

– Hayvanlar, hayvanlar buradaydı hani!

Bu kez kaybetmeyecektim, bu kez korkmadan gidecektim yolun sonuna kadar. Toparlandı delikanlı.

– Bizim köyün sürüsüne karıştılar. Köye varmışlardır çoktan. Taymin abilerin hayvanları değil mi onlar?

Bu Kürt delikanlısı dayımları tanıyordu işte. Lafı fazla uzatmaya gerek yoktu artık.

– Beni onlara götürür müsün?

– Hava kararda, hayvanları yarın veririz sizin köyün çobanlarına.

– Sen beni onlara götür.

Patikalar, yüzümü çizen çalılar, hiç hem de hiçbir şeyin önemi yoktu artık. Gizlenerek yaşanmazdı işte. İnadına karanlık, inadına sızı olmalıydı, korku içini her an titretse bile.

Ne yazık, kendimi şöyle uzun uzadıya düşünmemişim. Kırk yaşıma girdiğim o gece bir sen ve bir de uzakta kalmış o günler düştü usuma. Öleceğiz, dedim kendi kendime. Kırklı yaşlarında gidenler. Bu yaşa kadar sakladığım bütün o anılar, birden çıktı gün yüzüne. Birden bana da gösterdiler aslında hiç de onlardan farklı olmadığımı.

Köyün en dışında dağın yamacına dayanmış o evin önüne çıktık Ogün'le. Bir kadının yüzü darmadağın oldu bizi görünce.

– Kızım kimsin sen?

Yine dayımlara sığındım.

– Tayar'la Taymin'in yeğenleriyim.

– Bu saatte burada ne işin var?

– Hayvanlarımızı almaya geldim.

– Karnın aç mı?

Delikanlı hayvanlarla geldi hemen.

– Ogün benim yeğenimdir.

Hiç tanımadığın bir insana içinde ne varsa dökmek istersin bazen ve elinde ne varsa paylaşmak.

San Fransisco'da o gece sığınmak istedim kendime ve köklerime. Yağmurda sıkıntıyla kentimin, Bursa'mın köprüsünün üzerinden geçmek istedim. Hava kapalı olsun, pis bir yağmur yağsın istedim. Rüzgâr yüzümü yalasın, soğuk alerjilerimi azdırsın, yüzüm kıpkırmızı olsun, rüzgârdan şemsiyem ters dönsün istedim. Tam o sırada eski bir dost bana Işık, desin istedim. Onunla şöyle ayaküstü yaptığım sohbetten keyiflenmek istedim. Setbaşı Köprüsü'nde geçmiş zamanları anımsayarak yürüyebilmek, ulu

çınar ağacımıza bakarken, işte yaşam bu, demek istedim. Yağmurda eski bir dost yüzündeki gülümseme. O çınarın yaprakları hep sarıdır değil mi? Kahverengimsi sarı, ben öyle anımsıyorum. Kentimden çok uzakta olduğum o gece, ne eski bir dost yüzüne rastladım, ne bana kimse Işık, diye seslendi. Ben yalnızca California şarabına sığındım.

– Mezarlıkların sonuna kadar seni götüreyim istersen.

– Ben mezarlıklardan korkmam.

Ormandaki patikadan beni yola indiren o çocuğa, sağ ol bile demedim biliyor musun? Hayvanlarım önde, ben arkada gecenin karanlığında mezarlığımıza doğru yürümeye başladık. Aslında Ogün'e,

– Ben mezarlıktan korkmam, çünkü orada dayımlar yatıyor, ben onlara sığınırım, demek istemiştim sanırım.

Mezarlıktaki ölülere sığınmak, genç bir kızken bu olası bir şey. Yaşama tutunmak adına her şey mübah çünkü o zamanlar. İhtiyacın olunca sığınıverirsin bir indirmenin altına. Sonra görmezsin, bırak görmeyi aklına bile gelmez sığındığın yer, sığındığın insanlar, sığındığın ölüler. Bir mezarlığa bile sığınırsın, hatta bir mektup kâğıdına sığındığın bile olur. O gece o kadar çok esti ki California rüzgârı, o kadar üşüdüm ve o kadar kimsesiz kaldım ki; işte o gece düştü usuma, çok uzakta, kuzey rüzgârlarına teslim olmuş, bir dağ yamacına dayanmış o kimsesiz ev. Ve karanlık gecede sığındığım, gerçeklik biziz, diyen mezar taşları. Bir sağ ol bile diyemediğim delikanlı.

Hep hızla uzaklaşmaya çalışırsın neden uzaklaştığını bilmeden. Hep varmaya çalışırsın bir noktaya. Alelacele çıktım orman içindeki o patikadan. Hemen varmalıydım bizim köyün sınırına ve mezarlarımıza. Sığınmalıydım ölülerime. Önüm sıra giden hayvanlar bile tedirgin olmuştu geceden. Çan sesleri, adımlarımız, sessizlik, sessizlik, yalnızlık, o kadar çok ölü canlar varken ortada, yalnızlık, bir nefes yalnızca, hem sevmek, hem sığınmak, hem ulaşmak, hem uzaklaşmak, karmakarışık bir düğüm olmak ve çözülememek. Ve yalnızca yürümek anlamsızca.

San Fransisco'da o gece rüzgâra teslim olmuş ruhum iyice sarstı beni ve yazmalıyım, dedim kendi kendime. Ölüp gideceğiz çünkü hepimiz. Yazmalıyım, dedim çünkü bir hesap görmek gerekiyor ölmeden önce kendinle. Bir hesabı görmelisin. Bir ışığa ulaşmak çok zordu ama bu uzaklaşmalar ve ulaşmalar girdaplarının arasında belki de yakalardım insanın gerçekliği adına bir şeyi. O kadar ihtiyacım vardı ki bir anlama. Bir söze. Bir sese, bir ışığa.

– Hoyy, hooy!

– Hoyy, Işık, Işık!

– Işıık!

Gece karanlığında duyduğum sesler mezarlıktan gelmiyordu. Duyduğum sesler köyümün oralardan geliyordu. Sesler, erkek sesleri, bağırtılar. Bir ışığa… Başka bir şey isteseydim de olacaktı sanırım. Ateşböceği, yakamoz; ne desem bilmiyorum, bir sürü ışık demeti görüyordum uzaklarda. Daha bir hızlandım, Georgia, diğerleri daha bir hızlandılar. Artık ne Ogün, ne ölü canlar vardı, hepsi geride kalmıştı. Işığa, ışıklara doğru gitmeliydim.

Ellerinde meşaleler taşıyan tanıdık tanımadık insanlar, akrabalar, komşular, hepsi üzerime doğru geliyordu.

– Işık, Işık!

Meşalelerin aleviyle parlayan, kocaman olmuş erkek yüzleri. Beni daha görmeyen, köy çobanının karısı konuşuyor iştahla:

– Ben onun gidişinden anlamıştım. Hayırlı bir şeye gitmediği belliydi. Sanki birine kaçacak gibi öyle yol ağzına doğru gidiyordu. Kaçtı gitti bir çocuğa görürsünüz. Yoksa kız başına ne işi var yollarda.

İçimden gülmek geldi kadına. Gittim, yanında dikildim birden. Gözlerinin içine baktım. Bazen kaçıp gitmek iyidir, demek istedim. Demedim.

Bazen kaçıp gitmek iyidir. Kaçıp giderken; yağmurlu bir günde, yıllar öncesinden kalan taş bir duvara sırtını yasladığını, arkanda yeşil çinili bir türbe olduğunu ve seni sarı yapraklı bir çınarın yağmurdan koruduğunu hiç unutamazsın. Ve sevdiğinin kokusu hep

burnunun direğini sızlatır. Hiçbir tarihi esere değişmezsin o yeşil çinili türbeyi, ama kaçarsın işte yine de o kentten ve sevdiğinden.

Sonra yıllar geçer ve nedense elinde hiçbir şey yok gibi gelir sana. Elde var sıfır, dersin kendi kendine. Ve kendi içinde bir yolculuğa çıkarsın. Anlatmaya çalışırsın içinde olanları, yaşadıklarını.

Herkes inanmaz gözlerle bakar sana.

– Ben yalnızca hayvanlarımı arıyordum. Onları bulup getirmeden dönemezdim.

Georgia ve diğerleri suçlu gibi başlarını önlerine eğdiler. Sıkıntı duygusu yürekte, bir yandan da yüreğim bir kuş gibi kanatlandı.

– Bakın işte onları buldum ve geldim!

Gitmek o zamandır çekiyor aslında beni. Ne komik değil mi? Bu kadar basit bir neden. Gidişler ve dönüşlerden ibaret yaşamım. Bu sefer dönüşüm kendi içime işte. Bir yılı geçkin zamandır yazıyorum içimden geçenleri. Bir hesap görmek için mi? Yaşamda roller olmadığı gibi, yaşamın hesabı da tutulmaz. Yaşarsın işte, o kadar.

San Fransisco, Amerika'nın en çok evsizini barındıran şehri. Onların gözlerindeki anlam, eski bir şarkının uzaklardan bir yerlerden kulağıma çalınması gibiydi. Görülmesi çok zor, renkli gözler. Gözaltı torbalarının ve buruşuk göz kenarlarının çevrelediği anlam yüklü gözler. Kaçanlar, direnenler. Ben o gece bir an, evsizlerin gözlerindeki anlama sığındım biliyor musun? İçinden, şaraptandır, diyorsun. Çok mu önemli sebebi?

O gece onların gözlerindeki anlam bana o kadar tanıdık geldi ki...

Mavi bir köy minibüsü. Markası Feka'ydı sanırım. İşte o minibüsün en arkasında otururdum. Köye, evime ulaşmak… İçim içime sığmazdı. Ben o minibüste hiç para ödeyemedim. Arabanın ön koltuklarında oturan o renkli gözlü yaşlı amcalar öderdi paramı; birinin kızı, birinin torunu olduğum için, onların yeğenleri olduğum için. Şimdi ben o amcaların adını bile anımsamıyorum. Biliyor musun onların hiçbirinin hayatta bir güvencesi yoktu. Hiçbiri emeklilikleri için gün saymıyordu. Hatta onlar emeklilik ne

demek onu bile bilmiyorlardı. Hastalandıklarında koyun sürülerini ya da bir çift ineklerini satıp doktora gidiyorlardı. Onlar benim paramı ödüyorlardı. Ben onların adını bile anımsamıyorum.

O evsizlerin gözleri aynı benim yaşlı amcalarım, dayılarım gibi bakıyordu.

Azar[1] söyleyen yaşlı amcalar. Sen hiç Azar dinledin mi? Gülüyorsun biliyorum. Bahçemizde otururdu yaşlı erkekler. Yüzleri buruşuk, elleri buruşuk ama renkli gözleri ışıltılı. Yaşanan ne varsa anlatırlardı şarkılarında. Bir çığlıktı Azar, insanın çığlığı. Sohbet ederken içlerinden birisi aniden başlardı Azar söylemeye. Hepsi bütün olurlardı. Omuzları dikleşir ve destek olurlardı birbirlerine. İçindeki şarkıyı söylerdi yaşlı adam. Anadiliyle haykırırdı dünyaya. Biliyor musun, herkes anadiliyle ağlar ve haykırır. İçinin sesiyle.

– Ahh, a marzakan yerhanu bunukoşoz![2]

Gökyüzündeki o bulut şahidimdir.

Bütün olanların şahidi olduğu gibi.

Sana olan sevgime, bu hayata olan aşkıma,

Şahidimdir.

Ahh, sen mızıka çalıp, oynarken!

Gözleri kısık, sesi titrek, elleri çatalsı, bir an soluklanmak için susardı. İşte o an bütün yaşlılar bir olurdu. Omuz omuza verirler ve gökyüzüne bakarlardı. Dudaklarından aynı söz dökülürdü.

– Voo rayda, ga rayda vaa!

Bütün bahçe, bütün köy çınlardı. Biz içimiz kıpır kıpır gülümserdik onlara ve yaşama. Onlar ölüme çeyrek kala dimdik ve güçlüydüler.

– Voo rayda, ga rayda vaa!

Bütün çınar yaprakları ezgiye katılırdı.

– Voo rayda, ga rayda vaa!

---

1 Abhaz halk şarkısı.

2 Abhazçada; "Sen mızıka çalıp, oynarken!" anlamındaki tümce.

Bir çığlık, bugün bir çığlık atmak için buradayım. Azar söylemek için buradayım. Kafdağı'nın ardına Azar söylemeye geldim. İçimdeki ses, içimdeki söz adına. Buraya gelemeyenler için buradayım.

Dünya küçücük bir bahçe artık benim için. Peki sen, hâlâ Koza Han'a gidip kulpsuz fincanlarla kahve içiyor musun? O ufacık bahçe, dükkânların ortasına sıkışmış bir sürü gizli kapısı olan o ufacık bahçe hâlâ duruyor mu yerinde? Bahçenin merkez noktası merdivenli mescit.

Bugün Dünya Kadınlar Günü, burada Kafdağı'nın ardında kadınların elleri çiçek buketleriyle dolu. Kadın oldukları için gururlular. Çocukları, sevdikleri, bütün erkekler çiçek buketleri sunuyor kadınlara. Roller yok yaşamda. Ama sevmek ve üretmek var bence. Sevgiyi üretmek, bir çocuk… Bir çocuğu elinden tutup Koza Han'ın bütün gizli kapılarından geçirmek. Taş duvarların üzerinde küçücük ellerin gezinmesi. Geçmiş zamanların üzerinde gezinen bir gelecek.

Özgürlük, eşitlik adına kendi savaşını yapan, kendi şarkısını söylemeye çalışan, çığlığını atmaya çalışan bizler; bir çığlık atmaya çalışırken iç sesimizi kaybettik sanki. Sanki biz, sanki ben, sevgiyi es geçtim, özgür oldum; ama bir tarafım hep eksik kaldı işte. Şimdi anladım kuzey rüzgârına teslim olmuş o evde yaşayanların duygularını. Şimdi anladım aslında tarihin tekrardan ibaret olduğunu.

Şerefe kadehler kalkıyor havaya. Kadınlar kendilerinden emin, neşeyle kahkahalar atıyorlar. Şarkılar söyleniyor hep birlikte, kulağımda akordeon sesi. Danslar başladı işte.

– Kafkasya'da özgürlük var. Herkes eşit orada. Herkes okuyor, herkes bir meslek sahibi. Köy evlerinde kitaplarla dolu kütüphaneler, hatta evlerde piyano bile var. İnsanlar köylerinin tiyatro salonunda oyunlar oynuyor, derdi dayım. Umut Kafdağı'nın ardındaydı. Parmaklarını üzerinde gezdirebileceği bir gerçeklik olmasa da; o, bütün o bilinmezde gezinirdi gönlünce.

Ben bu günlerde insanlara olan inancımı kaybettim. Ne kötü değil mi? İnsana inanmamak. Bir yıldır içimi açtığım bu öyküleri

neden sana gönderiyorum? Sana âşık mıyım, bir beklentim mi var senden? Hayır, hiçbir beklentim yok. Yalnızca bir tek sebebi var bu öyküleri sana göndermemin. O çınarlı kentimizde, bir bankın üzerinde yan yana otururduk. Bir fotoğraf karesi o günler. Gözümüzde masum bir bakış, yaşamın izleri daha düşmemiş çehremize. O masum halimi bildiğin için sana bu öyküleri gönderiyorum. İster oku, ister okuma, hatta zarfın kapağını bile açma istersen. Açmadan da yırt gitsin. Zaten her şey bir anlık değil mi? Okumuş olsan da, olmasan da geçip gitmeyecek mi yaşanılan o an?

Bütün dünya kocaman bir çınar şimdi. Üzerine sivri uçlu buzdan minareler yağan.

Bir zamanlar ağaçlara çıkmayı çok severdim. Ağaca çıkmak, en üst noktasına kadar tırmanmak. Nasıl ineceğimi düşünmeden tırmanırdım ulu çınar ağaçlarına. Üzerine buzlar yağan buz beyazı bir çınar. O, ağaca çıkmasını bilmiş ama nasıl ineceğini bilemeyen çelimsiz çocuk yüreğim.

Bir ses, bir ezgi; Azar. Azar söyleyen kimseyi duymadım henüz ama müzik dört bir yanda. Ben ezgisini unuttuğum o şarkıyı arıyorum buralarda. Hâlâ bir ezgi arıyorsam umut da var mıdır, ne dersin? Her köşe başında ölüm göz kırparken umut var mıdır hâlâ? Evim. Evim neresi? İçimdeki sese yolculuk yaptığım bugün, birkaç fotoğraftan başka bir şey değil yaşamım. Bu fotoğraflar yüreğimde.

Bursa, kentim! Bugün Heykel'den geçsem, tanıdık bir tek çehre göremem eminim. Tanıdık bir yüz, tanıdık bir bakış, güvenebileceğim yaşlı bir amca, eskilerden bir dost. Yok, elde var sıfır. Ben kentimi kaybettim. Sığınacak kentim yok bugün.

Bir umut, kuzey rüzgârlarına teslim olmuş ormanın tam yüreğindeki o ev, evim. Kapısının önüne geldiğimde her şey eskisi gibi olur mu acaba? Bir ucu kırık demir anahtar, evin giriş kapısında dışarıdan takılı olur mu? Hayır. Geçmişe açılabilecek hiçbir kapı yok. Yalnızca sessizlik.

Bir matruşka gibiyim. Üzerimdeki yüklerden arındıkça başka bir ben ile karşılaşıyorum. O küçük oyuncak bebeğin aksine özüme indikçe sanki daha bir büyüyorum.

Atalarımın zorla gemilere bindirilip, evlerinden atıldığı liman şu an karşımda. Evsizlik genlerimize kazınmış bizim. Ben bugün Abhazya'da kıyıya vurdum. Bir umut, bir ev, bir yuva bulmak adına. Bir kapı aralamak için buradayım. Hem de bugüne kadar hiç görmediğim bir kapıyı aralamak için. Ben içimdeki çığlığı atmaya geldim, Kafdağı'nın ardına. Bütün çığlık atamayanlar için. Kafdağı'nın ardına gizlediğimiz bütün hayaller tükense de bir çığlık, yalnızca bir çığlık istediğim.

Her yer sessiz şimdi. Şu an her yer sessiz ne yazık! Varsın şimdilik bütün dünyam sessiz olsun; önemli olan bir çığlık atabilmek yalnızca. Kalabalığın arasında küçük bir kız çocuğuna takılıyor gözlerim. Dimdik duruyor yolun ortasında. Kendinden emin. Bana bakıyor, içimden geçenleri anlıyor sanki. Gülümsüyor ve dudaklarını aralıyor...

İçimden, işte diyorum, zamanı geldi. Dudaklarımı aralıyorum. Bütün sesler birbirine karışıyor. Hiçbir şey duyamıyorum. Ne yazık ki, sessizlik çığlık çığlığa dört bir yanda.

Işık

1. NOT: Artık çekebilmemin mümkün olmadığı, o kadar çok fotoğraf karesi var ki beynimde. Yazmayıp da ne yapayım, sen söyle!

2. NOT: Bir fotoğraf karesi. Dağın ortasında bir köy. Köyün ortasında bir meydan. Yaşlılar kahvede tahta sandalyelere oturmuşlar. Günün en sıcak saatleri. Güneşin alnında, diğerlerine benzemeyen kül grisi bir buzağı ve onu takip eden diğer hayvanlar yürüyor yol boyu. Yaşlılardan bir yaşlı, gençten bir adama,

– Ali oğlum, hadi çağır bakayım şu gözünü sevdiğimin hayva-

nını. Senin bu aldığın hayvan bir acayip. Adıyla geldi mübarek hayvan. Yaratanın bir bildiği vardır helbet. Bu insan gibi söz dinleyen hayvanı bize bir şey anlatsın diye göndermiştir herhal.

Oturanları bir heyecan kaplıyor. Hadi, diyor herkes, çağır şunu. Gençten adam boğazını temizliyor. Bir an sessiz bekliyor. Herkes bekliyor.

– Georgia, Georgia!

Georgia duruyor yolun ortasında. O durunca diğerleri de duruyor. Adam tekrar bağırıyor:

– Georgia, Georgia! Kızım!

Georgia başını çeviriyor uzaktan gelen o sese. Adam sanki çocuğuyla konuşuyor:

– Kızım gelsene buraya!..

Georgia yolundan dönüp bir iki adım atıyor köy meydanına ve adamlara doğru. Diğer hayvanlar da peşindeler. Bütün kahve kahkaha atmaya hazır. Birden vazgeçiyor Georgia, bu kez oyunu bozuyor. Dönüyor yine gideceği yola doğru. Diğerleri de dönüyor tekrar. Hızla yürümeye başlıyor Georgia.

Kahvedekilerin canı sıkkın. Oyunları bozuldu işte. Adam hâlâ bağırıyor:

– Georgia kızım gelsene. Sen farklısın. İnsan gibisin. Adını duyunca gelirsin yanımıza. Georgia!

Georgia daha bir hızlı gidiyor köyün altına doğru tozu dumana katarak. Kahveyi gölgeleyen çınar yaprakları sapsarı. Ağustos güneşi sarartmış bütün yaprakları. Yalnızca bir sinek vızıltısı duyuluyor kahvede.

3. NOT: Bir fotoğraf karesi daha. Koca kapıların ardında kimsesiz kalmış kerpiç bir ev. Bir köpek kapının ardında. Yemyeşil bir çınar ağacının gölgesinde. Evde kimse yaşamıyor uzun zamandır. Kırklı yaşlarında iki erkek ardı ardına ölmüşler bu evde. Uzun yıllardır kuzey rüzgârlarıyla sarsılsa da bu ev, yine de duruyor hâlâ ayakta. Ve bitmek tükenmek bilmeyen yağmurlarla çehresini yıka-

sa da, bir tek sıvası düşmemiş duvarlarından. Bir zamanlar orada yaşamış bir kadının geceleri o evi sıvadığı söylencesi dillerde. Ve bir köpek kapısının önünde. Kimseyi sokmuyor koca kapılardan içeri. Çınar ağacına bakıyor başını kaldırıp. Çınar yemyeşil yapraklarıyla süzülüyor rüzgârda. Köpek içinse o yeşillik, yalnızca simsiyah bir ışıltı yıllardır. O, siyah yapraklı çınar ağacının altında toprağı kokluyor doyasıya.

ESAS NOT: Sen yine de oku yazdıklarımı. Çınarlı kentimizde, Setbaşı Köprüsü'ne doğru çevir sandalyeni. Bir kahve iste Mahfel'deki garsondan. Oku bu acayip yazıları. Tanımadığın bir kadının anlattığı dünyaları anlamaya çalış. Sen o çınarlı kahvede, yüzyıllar öncesinden gelen solukları duyumsa. Yoldan geçen insanların gözlerinin içine bak. Hâlâ bakacak bir göz varsa, değer yine de yaşamaya. Sonra rüzgârı duyumsa. Rüzgârın çınar yapraklarını titretmesini hisset ve eskilerden bir türkü söyle. Sesinden çekinme olur mu?